اللّٰه يولىدىكى جىھادنىڭ پەزىلىتى

مۇجاھىد ئەبۇ ئۆمەر مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇللاھ سەيف
(اللە ئۇ كىشىنىڭ شاھادىتىنى قوبۇل قىلسۇن!)

سىراجىددىن

تەرجىمە قىلغۇچىلار: ئەبۇ ئابدۇللاھ

ئابدۇلكەرىم

تۈركىستان باھارى نەشرىياتى

مۇندەرىجە

كىرىش سۆز...5
مۇقەددىمە..6
ئىخلاس...8
2- باب جىھادنىڭ غايىسى — اللہ نىڭ كەلىمىسىنى ئالىي قىلىش ۋە ھۆكۈم پەقەت اللہ تائالا ئۈچۈن بولۇشتۇر.. 12
3- باب جىھادنىڭ ۋاجىبلىقى ھەققىدە.. 14
4- باب جىھادنىڭ پەزىلىتى 15
5- باب مۇجاھىدلارنىڭ باشقا كىشىلەردىن ئەۋزەل ئىكەنلىكى ھەققىدە 21
6- باب جىھادنىڭ ئەڭ ئەۋزىلى زالىم پادىشاھ ئالدىدا ھەقنى سۆزلەشتۇر 22
7- باب مۇجاھىدلارنىڭ جەننەتتىكى دەرىجىلىرى 23
8- باب جىھاد ئىسلامنىڭ چوققىسىدۇر 24
9- باب جىھادنى تەرك ئېتىش مۇناپىقلىقنىڭ سۈپىتىدىندۇر.............27
10- باب خارلىق، ھالاكەت ۋە دۈشمەنلەرنىڭ ھۆكۈمران بولۇپ قېلىشىنىڭ سەۋەبى جىھادتىن ئولتۇرۇپ قېلىشتۇر........................28
11- باب مۇجاھىدلار بىرلىكىنىڭ ۋاجىبلىقى ۋە مەغلۇبىيەت سەۋەبىنىڭ بۆلۈنۈش ئىكەنلىكى ھەققىدە... 34
12- باب مۇجاھىدلارنىڭ غەلىبە قازىنىشىنىڭ سەۋەبلىرى، ئۇلارنىڭ سۈپەتلىرى ۋە ئۇلارنى گۇناھلاردىن قورقۇتۇش ھەققىدە................. 35

13- باب الله يولىدا يارىلىنىشنىڭ پەزىلىتى 46
14- باب الله يولىدىكى شەھىدلىكنىڭ پەزىلىتى.. 48
15- باب شەھىدلەرگە قەبرە ئازابىنىڭ يوقلۇقى ۋە ئۇنىڭ سەۋەبى ھەققىدە 56
16- باب شەھىد دۇنياغا قايتىپ ئون قېتىم ئۆلتۈرۈلۈشنى ئارزۇ قىلىدۇ 57
17- باب شەھىدلەرنىڭ روھلىرى جەننەتتە 58
18- باب شاھادەتنى ئارزۇ قىلىش ۋە تەلەپ قىلىش 60
19- باب الله يولىدا ئۆلگەن كىشى شەھىدتۇر.. 65
20- باب شەھىدلەرنىڭ سەردارى.. 67
21- باب شەھىد ئۆلۈمنىڭ ئاغرىقىدىن قانچىلىك ھېس قىلىدىغانلىقى ھەققىدە.. 67
22- باب الله يولىدىكى رىباتنىڭ پەزىلىتى 68
23- باب رىباتتا تۇرۇپ ئۆلۈپ كەتكەن كىشىنىڭ ئەمەلىنىڭ قىيامەت كۈنىگىچە داۋاملىشىپ تۇرىدىغانلىقى ھەققىدە.. 71
24- باب ئەتىگەن ۋە كەچتە الله يولىدىكى جىھادقا چىقىشنىڭ پەزىلىتى 71
25- باب الله يولىدا توپا - چاڭ بولۇشنىڭ پەزىلىتى 73
26- باب ئەمرگە ياخشى ئىشتا ئىتائەت قىلىشنىڭ ۋاجىبلىقى ۋە ئۇنىڭ پەزىلىتى.. 74
27- باب تەييارلىق ۋە ئوق ئېتىشنىڭ پەزىلىتى 77
28- باب جىھاد الله نىڭ غەم - قايغۇلارنى كەتكۈزۈۋېتىشكە سەۋەب بولىدىغان جەننەت ئىشىكلىرىدىن بىر ئىشىكتۇر.. 79
29- باب جەڭدە مۇستەھكەم تۇرۇش ۋە جەڭدىن قېچىشنىڭ ھارام ئىكەنلىكى ھەققىدە 80

30- باب جەڭدە جاسارەتلىك ۋە سادىق بولۇش ھەققىدە................ 81
31- باب قورقۇنچاقلىقتىن ئاگاھلاندۇرۇش.................................. 89
32- باب قورقۇنچاقلىق ۋە بېخىللىقتىن پاناھلىق تىلەش................. 90
33- باب غازىنى جابدۇش ھەمدە غازى ۋە شەھىدنىڭ ئائىلىسىدىن ياخشى خەۋەر ئېلىش 91
34- باب مۇجاھىدلارنىڭ ئاياللىرىغا خىيانەت قىلماسلىق 93
35- باب ئالدىنقى سەپتىكى ئۇرۇشنىڭ پەزىلىتى............................ 94
36- باب الله يولىدا ھارىستا تۇرۇشنىڭ پەزىلىتى 97
37- باب جىھادتا ئۆز - ئارا غەمخورلۇق قىلىش ۋە قېرىنداشلىرىنىڭ مەنپەئىتىنى ئۆز مەنپەئىتىدىن ئۈستۈن بىلىش......................... 100
38- باب الله نىڭ مۇجاھىدلارغا ياردەم بېرىدىغانلىقى ھەققىدە 101
39- باب ئۇرۇش قىلغۇچى كاپىرنى ئۆلتۈرۈشنىڭ پەزىلىتى 102
40- باب غەنىيمەتكە خىيانەت قىلىشتىن ئاگاھلاندۇرۇش 103
41- باب مۇسۇلمانلارنىڭ ماللىرىنى ساقلاش ھەمدە قورال - ياراغ ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش ئامانەتلەرنى قايتۇرۇشنىڭ مۇجاھىدلارغا ۋاجىب ئىكەنلىكى ھەققىدە 108
42- باب جىھاد ئۈچۈن بالا تەلەپ قىلىش.................................111
43- باب ئالدىنقى قاتاردىكى ئاۋانگارتلاردىن بولۇش ۋە دۈشمەنلەرنى كۆزىتىشنىڭ پەزىلىتى...112
44- باب جەڭدە ئالداش ۋە ئىشنىڭ ئەسلىنى يوشۇرۇش ھەققىدە 113
45- باب جىھاد مەيداندا خىزمەت قىلىشنىڭ پەزىلىتى..................114
46- باب مۇسبەتلەنگەن قوشۇننىڭ ئەجرى 115
47- باب غازاتتىن قايتىشنىڭ ئەجرى...115
48- جىھادتا روزا تۇتۇشنىڭ پەزىلىتى 116

49- ئەترەت ۋە قوشۇننىڭ ياخشىسى ھەققىدە 117
50- اللە يولىدا ھىجرەت قىلىشنىڭ پەزىلىتى..............................117
51- جىھادقا چىقىشنى ئارزۇ قىلغان ئۆزرە ئىگىلىرىنىڭ ئەجرى 120
52- جىھادنىڭ ئۈزۈلۈپ قالمايدىغانلىقى ھەققىدە 121
53- ئۈممەتنىڭ ساياھىتى جىھادتۇر.. 123
54- جىھادتا دۇئا قىلىش ھەققىدە... 123
55- ئۇرۇش قىلغۇچى كاپىرلارنى سۇيىقەست بىلەن ئۆلتۈرۈش ھەققىدە
.... 127
56- اللە يولىدا پۇل - مال سەرپ قىلىشنىڭ پەزىلىتى..................... 132
57- جىھادقا قىزىقتۇرۇشنىڭ پەزىلىتى.................................... 134
58- ئىمامنىڭ ئۆز ئەمىرلىرىگە ۋە مۇجاھىدلارغا اللە قا تەقۋالىق قىلىشقا
ۋەسىيەت قىلىشى ھەققىدە.. 136
59- ئاتنىڭ جىھادتىكى پەزىلىتى.. 136

كىرىش سۆز

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين نبينا محمد وآله وصحبه أجمعين.

مەقسەتكە كەلسەك، بۇ كىتابچە جىھادنىڭ پەزىلەتلىرى، مۇجاھىدلارنىڭ سۈپەتلىرى، غەلىبە - نۇسرەتنىڭ سەۋەبلىرى ۋە اللە تائالانىڭ شەھىدلەر ۋە مۇجاھىدلارغا تەييارلىغان جەننەتتىكى ئالىي دەرىجە ۋە مەڭگۈلۈك نېمەتلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. بۇ كىتابچە مۇجاھىدلارنى جىھادقا قىزىقتۇرۇش، رىغبەتلەندۈرۈش ۋە دۇنياغا بېرىلىپ جىھادتىن ئولتۇرۇۋالغۇچىلارنى اللە نىڭ ئازابىدىن قورقۇتۇش ئۈچۈن يېزىلدى.

مۇقەددىمە

الحمد لله وحده، والصلاة والسلام على من لا نبي بعده.

تاغام، شەيخ، مۇجاھىد مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇللاھ سەيفنىڭ «جىھادنىڭ پەزىلىتى» ناملىق بۇ كىتابى جىھادنىڭ پەزىلىتىنى بايان قىلىشتىكى مۇھىم كىتابلارنىڭ قاتارىدىن بولۇپ، بۇنىڭ تۆۋەندىكىدەك بىر نەچچە سەۋەبلىرى بار:

1. ئاۋۋال ئىمام بۇخارىنىڭ سەھىھ ھەدىسلەر كىتابى ۋە ئىمام مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇلۋەھھابنىڭ تەۋھىد كىتابىدىكى بابلارنىڭ ئىسمىنى بايان قىلىش، ئاندىن قۇرئان - ھەدىستىن تېكىستلەرنى بايان قىلىش يولى بويىچە يېزىلغان؛

2. بۇ كىتابنى كىشىلەرنىڭ سۆزۈك ۋەھيي بۇلىقىدىن ئىلىشى ئۈچۈن، تېكىستلەر ئىزاھلانماستىن توپلاندى؛

3. مۇئەللىپ كىتابىنى ھۆكۈملەرگە ئەمەل قىلىپ، ئۆز ئۆمرىنىڭ ئۈچتىن بىرىنى بىر قانچە دۆلەتلەردە جىھاد قىلىپ ئۆتكۈزگەن، ھەتتا ئۆمرىنىڭ ئاخىرىدا چېچىنىستانغىچە بېرىپ، شۇ يەردە ئۆلتۈرۈلگەن. الله خالىسا ئۇ كىشىنى شەھىد دەپ ئويلايمىز؛

4. گەرچە مۇسۇلمانلار (ئېلىپ بېرىۋاتقان جىھاد) ئۆزىنى مۇداپىئە قىلىش بولسىمۇ، لېكىن پۈتۈن دۇنيا تېررورلۇق نامى بىلەن ئۇلارغا جەڭ ئېلان قىلىۋاتقان ئۇشبۇ پەيتتە، بۇ يوقالغان سېزىمنى مۇسۇلمانلارغا ئەسلىتىش تولىمۇ زۆرۈر بىر ئىشتۇر.

مەن الله تائالادىن بۇ كىتاب ئارقىلىق مۇئەللىپكە، ئوقۇرمەنلەرگە ۋە تارقاتقۇچىلارغا مەنپەئەت بېرىشىنى سورايمەن. مېھرىبان الله پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ﷺ گە، ئۇنىڭ ئائىلە - تاۋابىئاتلىرىغا ۋە بارلىق ساھابىلىرىگە رەھمەت قىلسۇن!

دوكتۇر ئابدۇلمۇھسىن ئىبنى زەيىنىل مەتىرى

(شەيخنىڭ ھەمشىرىسىنىڭ ئوغلى)

بسم الله الرحمن الرحيم

1- باب
ئىخلاس

الله تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ﴾ «ئۇلار پەقەت ئىبادەتنى الله قا خالىس قىلغان، ھەق دىنغا ئېتىقاد قىلغان ھالدا (يالغۇز) الله قىلا ئىبادەت قىلىشقا بۇيرۇلدى».[1]

1. عن عمر ابن الخطاب رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله ﷺ يقول: «إنما الأعمال بالنيات وإنما لكل امرئ ما نوى، فمن كانت هجرته إلى الله ورسوله فهجرته إلى الله ورسوله، ومن كانت هجرته لدنيا يصيبها أو امرأة ينكحها فهجرته إلى ما هاجر إليه». رواه البخاري ومسلم

ئۆمەر ئىبنى خەتتاب رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: مەن پەيغەمبەر ﷺ نىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىغان: «بارلىق ئەمەللەر پەقەت نىيەتكە باغلىقتۇر، ھەرقانداق ئىنسان پەقەت ئۆزى نىيەت قىلغان نەرسىسگە ئېرىشىدۇ. كىمكى الله ۋە الله نىڭ رەسۇلىنىڭ رازىلىقى ئۈچۈن ھىجرەت قىلغان بولسا، ئۇ ھىجرىتىدىن شۇنىڭغا ئېرىشىدۇ. كىمكى بۇ دۇنيادا پۇل - مالغا ئېرىشىش ياكى بىرەر خوتۇن ئېلىش ئۈچۈن ھىجرەت قىلغان بولسا، ئۇنىڭ ھىجرىتى نىيەت قىلغان نەرسىسى ئۈچۈن

[1] سۈرە بەييىنە 5- ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

بولىدۇ». ①

2. وعن أبي أمامة رضي الله عنه قال: جاء رجل إلى النبيّ ﷺ فقال: أرأيت رجلاً غزا يلتمس الأجر والذكر، ماله؟ فقال: «لا شيء له»، فأعادها ثلاث مرار يقول: «لا شيء له»، ثم قال: «إن الله تعالى لا يقبل من العمل إلا ما كان له خالصًا، وابتغي به وجهه». رواه أبو داود والنسائي

ئەبۇ ئۇمامە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: بىر كىشى رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ قېشىغا كېلىپ: «ھەم ساۋاب ئۈمىد قىلىپ، ھەم نام - ئاتاقنى كۆزلەپ غازات قىلغان كىشىنىڭ ئەھۋالىنى ئېيتىپ بەرسەڭ، ئۇ ئاخىرەتتە نېمىگە ئېرىشىدۇ؟» دەپ سورىۋېدى، پەيغەمبەر ﷺ: «ئۇنىڭغا ئاخىرەتتە ھېچنەرسە يوق» دەپ جاۋاب بەردى. ئۇ ئادەم بۇ سوئالنى ئۈچ قېتىم تەكرارلىۋېدى، پەيغەمبەر ﷺ ھەر قېتىم ئۇنىڭغا: «ئاخىرەتتە ھېچنەرسە يوق» دېدى ۋە ئاندىن: «شۈبھىسىزكى، الله تائالا پەقەت ئۆزى ئۈچۈن خالىس قىلىنغان ۋە ئۆزىنىڭ رازىلىقى كۆزلەنگەن ئەمەلدىن باشقا ھېچقانداق ئەمەلنى قوبۇل قىلمايدۇ» دېدى. ②

3. وعن أبي هريرة رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله ﷺ يقول: «إن أول الناس يقضى يوم القيامة عليه رجل استشهد، فأتي به فعرفه نعمته، فعرفها، قال: فما عملت فيها؟ قال: قاتلت فيك حتى

① بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.
② ئەبۇ داۋۇد ۋە نەسائى توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.

استشهدت. قال: كذبت، ولكنك قاتلت لأن يقال: جريء! فقد قيل، ثم أمر به فسحب على وجهه حتى ألقي في النار. ورجل تعلم العلم وعلمه، وقرأ القرآن، فأتي به فعرفه نعمه فعرفها. قال: فما عملت فيها؟ قال: تعلمت العلم وعلمته، وقرأت فيك القرآن، قال: كذبت، ولكنك تعلمت ليقال: عالم! وقرأت القرآن ليقال: هو قارئ، فقد قيل، ثم أمر به فسحب على وجهه حتى ألقي في النار. ورجل وسع الله عليه، وأعطاه من أصناف المال، فأتي به فعرفه نعمه، فعرفها. قال: فما عملت فيها؟ قال: ما تركت من سبيل تحب أن ينفق فيها إلا أنفقت فيها لك. قال: كذبت، ولكنك فعلت ليقال: جواد! فقد قيل، ثم أمر به فسحب على وجهه حتى ألقي في النار». رواه مسلم

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: مەن پەيغەمبەر ﷺ نىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىغان: «قىيامەت كۈنى تۇنجى بولۇپ ئۈستىدىن ھۆكۈم چىقىرىلىدىغان كىشى ‹شەھىد› بولغان ئادەمدۇر. اللە ئۇ ئادەمنى ئېلىپ كېلىپ، ئۇنىڭغا ئۆز نېمەتلىرىنى تونۇتىدۇ. ئۇ ئادەم تونۇيدۇ. اللە ئۇنىڭدىن: ‹سەن ئۇ نېمەتلەر بىلەن نېمە ئەمەللەرنى قىلدىڭ؟› دەپ سورايدۇ، ئۇ ئادەم: ‹سېنىڭ يولۇڭدا ئۇرۇش قىلىپ شەھىد بولدۇم› دەيدۇ. اللە ئۇنىڭغا: ‹يالغان ئېيتتىڭ، بەلكى سەن قەھرىمان دەپ ئاتىلىش ئۈچۈن ئۇرۇش قىلدىڭ ۋە بۇ سۆزلەر ساڭا دېيىلىپ بولدى› دەيدۇ، ئاندىن ئۇ دوزاخقا بۇيرۇلىدۇ ۋە يۈزىچە سۆرىتىلىپ دوزاخقا تاشلىنىدۇ.

ئاندىن ئىلىم ئۆگەنگەن ۋە ئۆگەتكەن، شۇنداقلا قۇرئان ئوقۇغان كىشى ھازىر قىلىنىدۇ. اللە ئۇنىڭغا ئۆز نېمەتلىرىنى تونۇتىدۇ، ئۇ ئادەم تونۇيدۇ. اللە ئۇنىڭدىن: <سەن ئۇ نېمەتلەر بىلەن نېمە ئەمەللەرنى قىلدىڭ؟> دەپ سورايدۇ، ئۇ ئادەم: <ئىلىم ئۆگەندىم ۋە ئۆگەتتىم، سېنىڭ رازىلىقىڭ ئۈچۈن قۇرئان ئوقۇدۇم> دەيدۇ، اللە ئۇنىڭغا: <يالغان ئېيتتىڭ، بەلكى سەن ئالىم دەپ ئاتىلىش ئۈچۈن ئۆگەندىڭ، قۇرئاننى قارى دەپ ئاتىلىش ئۈچۈن ئوقۇدۇڭ، بۇ سۆزلەر ساڭا دېيىلىپ بولدى> دەيدۇ، ئاندىن ئۇ دوزاخقا بۇيرۇلىدۇ ۋە يۈزىچە سۆرىتىلىپ دوزاخقا تاشلىنىدۇ.

ئاندىن اللە تۈرلۈك مال - دۇنيالارنى بېرىپ كەڭچىلىك ئاتا قىلغان كىشى ھازىر قىلىنىدۇ. اللە ئۇنىڭغا ئۆز نېمەتلىرىنى تونۇتىدۇ، ئۇ ئادەم تونۇيدۇ. اللە ئۇنىڭدىن: <سەن ئۇ نېمەتلەر بىلەن نېمە ئەمەللەرنى قىلدىڭ؟> دەپ سورايدۇ، ئۇ ئادەم: <سېنىڭ رازىلىقىڭ ئۈچۈن سەن پۇل - مال سەرپ قىلىنىشنى ياخشى كۆرىدىغان يوللاردىن بىرىنىمۇ قالدۇرماي سەرپ قىلدىم> دەيدۇ، اللە ئۇنىڭغا: <يالغان ئېيتتىڭ، بەلكى سەن سېخىي دەپ ئاتىلىش ئۈچۈن پۇل سەرپ قىلدىڭ، بۇ سۆزلەر ساڭا دېيىلىپ بولدى> دەيدۇ، ئاندىن ئۇ دوزاخقا بۇيرۇلىدۇ ۋە يۈزىچە سۆرىتىلىپ دوزاخقا تاشلىنىدۇ».[1]

4. عن أبي موسى رضي الله عنه قال: جاء رجل إلى النبي ﷺ، فقال الرجل: يقاتل للمغنم، والرجل يقاتل للذكر، والرجل يقاتل ليرى

[1] مۇسلىم توپلىغان.

مكانه، فمن في سبيل الله؟ قال: «من قاتل لتكون كلمة الله هي العليا فهو في سبيل الله». متفق عليه

ئەبۇ مۇسا رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، بىر ئادەم رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ قېشىغا كېلىپ: «ئى رەسۇلۇللاھ! بىر ئادەم غەنىيمەت ئۈچۈن ئۇرۇش قىلىدۇ، بىر ئادەم نام-ئاتاقتا ئېرىشىش ئۈچۈن ئۇرۇش قىلىدۇ، بىر ئادەم ئۆزىنى كۆرسىتىپ قويۇش ئۈچۈن ئۇرۇش قىلىدۇ، بۇلارنىڭ قايسىسى الله يولىدا ئۇرۇش قىلغان بولىدۇ؟» دەپ سورىغۇدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ: «كىمكى الله نىڭ كەلىمىسىنى ئالىي قىلىش ئۈچۈن ئۇرۇش قىلسا، ئەنە شۇ الله يولىدا ئۇرۇش قىلغان بولىدۇ» دېدى.[1]

2- باب

جىھادنىڭ غايىسى — الله نىڭ كەلىمىسىنى ئالىي قىلىش ۋە ھۆكۈم پەقەت الله تائالا ئۈچۈن بولۇشتۇر

الله تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ فَإِنِ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ «پىتنە تۈگىگەن، دىن پۈتۈنلەي الله ئۈچۈن بولغانغا قەدەر ئۇلار بىلەن ئۇرۇشۇڭلار، ئەگەر ئۇلار (كۇفرىدىن) يانسا، الله ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرىنى كۆرىدۇ».[2]

[1] بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.
[2] سۈرە ئەنفال 39- ئايەت.

5. وعن ابن عمر رضي الله عنهما، أن رسول الله ﷺ قال: «أمرت أن أقاتل الناس حتى يشهدوا أن لا إله إلا الله، وأن محمدا رسول الله، ويقيموا الصلاة، ويؤتوا الزكاة، فإذا فعلوا ذلك عصموا مني دماءهم وأموالهم إلا بحق الإسلام، وحسابهم على الله». رواه البخاري ومسلم

ئىبنى ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇمادىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «مەن تاكى ئىنسانلار <بىر اللە تىن باشقا ئىلاھ يوق، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام اللە نىڭ ئەلچىسى> دەپ گۇۋاھلىق بەرگەنگە، ناماز ئوقۇغانغا ۋە زاكات بەرگەنگە قەدەر ئۇرۇش قىلىشقا بۇيرۇلدۇم. ئەگەر ئۇلار شۇنداق قىلسا، قانلىرىنى ۋە مال - مۈلكىنى مەندىن ساقلاپ قالىدۇ ئەمما پەقەت ئىسلامنىڭ ھەققى بىلەن ئۆلتۈرۈلىدۇ. ئۇلارنىڭ (ئىچكى سىرلىرىنىڭ) ھېسابىنى اللە ئالىدۇ». [②]

6. عن عبد الله بن عمر رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: «بعثت بين يدي الساعة بالسيف، حتى يعبد الله وحده لا شريك له، وجعل رزقي تحت ظل رمحي، وجعل الذلة والصغار على من خالف أمري، ومن تشبه بقوم فهو منهم». رواه أحمد

ئابدۇللاھ ئىبنى ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى،

① يەنى قان تۆكۈشكە ئوخشاش گۇناھ سادىر قىلغان بولسا، ئىسلامنىڭ ھۆرمىتىنى ساقلاش ئۈچۈن ئۇنىڭغا جازا ئىجرا قىلىنىدۇ.
② بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.

رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «مەن يېگانە اللّٰه قا ئىبادەت قىلىنىشى ئۈچۈن قىيامەتتىن ئىلگىرى قىلىچ بىلەن ئەۋەتىلدىم. مېنىڭ رىزقىم نەيزەمنىڭ سايىسى ئاستىدا قىلىندى. خارلىق ۋە بىچارىلىك مېنىڭ بۇيرۇقۇمغا خىلاپلىق قىلغان كىشىگە بولىدۇ. كىمكى قايسى بىر قەۋمگە ئوخشىۋالسا، ئۇ شۇلارنىڭ قاتارىدىن ھېسابلىنىدۇ».①

3- باب

جىھادنىڭ ۋاجىبلىقى ھەققىدە

اللّٰه تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ «سىلەرگە جىھاد پەرز قىلىندى، ھالبۇكى، سىلەر ئۇنى ياقتۇرمايسىلەر، سىلەر بىرەر نەرسىنى ياقتۇرماسلىقىڭلار مۇمكىن، ئەمما ئۇ سىلەر ئۈچۈن پايدىلىقتۇر؛ سىلەر بىرەر نەرسىنى ياقتۇرۇشۇڭلار مۇمكىن، ئەمما ئۇ سىلەر ئۈچۈن زىيانلىقتۇر. (سىلەرگە نېمىنىڭ پايدىلىق ئىكەنلىكىنى) اللّٰه بىلىدۇ، سىلەر بىلمەيسىلەر، (شۇنىڭ ئۈچۈن) اللّٰه بۇيرۇغانىغا ئالدىراڭلار».②

اللّٰه تائالا يەنە مۇنداق دەيدۇ: ﴿انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ «(ئى

① ئەھمەد توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.
② سۈرە بەقەرە 216- ئايەت.

مۇئمىنلەر جامائەسى!) سىلەر يېنىك بولغان ياكى ئېغىر بولغان ھالەتتە (يەنى مەيلى ياش - قېرى، پىيادە، ئۇلاغلىق بولۇڭلار، ئوڭۇشلۇق ۋە قىيىن شارائىتتا بولۇڭلار، ئىختىيارىي ۋە ئىختىيارسىز بولۇڭلار، ھەممە ئەھۋالدا) جىھادقا چىقىڭلار، اللہ نىڭ يولىدا مېلىڭلار بىلەن، جېنىڭلار بىلەن جىھاد قىلىڭلار، ئەگەر بىلسەڭلار مۇنداق قىلىش سىلەر ئۈچۈن ياخشىدۇر».①

7. عن ابن عباس رضي الله عنهما قال: قال رسول الله ﷺ: «لا هجرة بعد الفتح، ولكن جهاد ونية، وإذا استنفرتم فانفروا». رواه البخاري ومسلم

ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇمادىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «مەككە فەتھ بولغاندىن كېيىن ھىجرەت قىلىش يوق. لېكىن جىھاد ۋە جىھادقا نىيەت قىلىش بار، ئەگەر سىلەر جىھادقا ئومۇمىيۈزلۈك چىقىشقا چاقىرىلساڭلار، چوقۇم ئومۇمىيۈزلۈك چىقىڭلار».②

4- باب

جىھادنىڭ پەزىلىتى

اللہ تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ

① سۈرە تەۋبە 41- ئايەت.
② بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.

الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۞ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ۞ يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّاتٍ لَهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُقِيمٌ ۞ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ۞﴾ «سىلەر ھاجىلارنى سۇ بىلەن تەمىنلەشنى، مەسجىدى ھەرەمنى ئاۋات قىلىشنى اللّٰه قا، ئاخىرەت كۈنىگە ئىمان ئېيتقان ۋە اللّٰه نىڭ يولىدا جىھاد قىلغانلارنىڭ (ئىمانىغا) ئوخشاش ھېسابلامسىلەر؟ اللّٰه نىڭ نەزىرىدە ئۇلار ئوخشاش ئەمەس. اللّٰه زالىم قەۋمنى ھىدايەت قىلمايدۇ [19]. ئىمان ئېيتقانلارنىڭ، ھىجرەت قىلغانلارنىڭ ۋە ماللىرى ھەم جانلىرى بىلەن اللّٰه نىڭ يولىدا جىھاد قىلغانلارنىڭ دەرىجىسى اللّٰه نىڭ دەرگاھىدا ئەڭ كاتتىدۇر؛ ئەنە شۇلار (ساۋاب تېپىش بىلەن) مەقسىتىگە ئېرىشكۈچىلەردۇر [20]. پەرۋەردىگارى ئۇلارغا ئۆزىنىڭ رەھمىتى، رازىلىقى ۋە جەننەتلىرى بىلەن خۇش خەۋەر بېرىدۇ، ئۇلار جەننەتلەردە مەڭگۈلۈك نېمەتكە ئېرىشىدۇ [21]. ئۇلار جەننەتلەردە مەڭگۈ قالىدۇ. شۈبھىسىزكى، اللّٰه نىڭ دەرگاھىدا (ئۇلارغا) كاتتا ساۋاب بار [22]».①

8. عن النعمان بن بشير قال: كنت عند منبر النبي ﷺ، فقال رجل: ما أبالي أن لا أعمل عملا بعد الإسلام إلا أن أسقي الحاج وقال آخر: ما أبالي أن لا أعمل عملا بعد الإسلام إلا أن أعمر المسجد

① سۈرە تەۋبە 19- ئايەتتىن 22- ئايەتكىچە.

الحرام، وقال آخر: الجهاد في سبيل الله أفضل مما قلتم، فزجرهم عمر وقال: لا ترفعوا أصواتكم عند منبر رسول الله ﷺ وهو يوم جمعة، ولكن إذا صليت الجمعة دخلت فاستفتيته فيما اختلفتم فيه، فنزل: ﴿أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللهِ﴾ [التوبة: 19] إلى آخرها. رواه مسلم

نۇئمان ئىبنى بەشىر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: مەن رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ مۇنبىرىنىڭ يېنىدا ئىدىم. بىر كىشى:

— ئىسلام دىنىغا كىرگەندىن كېيىن، ھاجىلارنى سۇ بىلەن تەمىنلەشتىن باشقا ئىش قىلمىساممۇ بولۇۋېرىدۇ، — دېدى. يەنە بىر كىشى:

— ئىسلام دىنىغا كىرگەندىن كېيىن، بەيتۇلھەرەمنى ئاۋات قىلىشتىن باشقا ئىش قىلمىساممۇ بولۇۋېرىدۇ، — دېدى. ئۈچىنچى كىشى:

— سىلەر دېگەن ئىشلارنىڭ ھەممىسىدىن جىھاد قىلىش ئەۋزەل، — دېدى. ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ئۇلارغا كايىپ:

— رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ مۇنبىرىنىڭ ئەتراپىدا ئاۋازىڭلارنى يۇقىرى كۆتۈرمەڭلار! بۈگۈن جۈمە كۈنى، جۈمە نامىزىنى ئوقۇپ بولۇپ مەن رەسۇلۇللاھ ﷺ دىن سىلەر ئىختىلاپ قىلىشقان مەسىلە ھەققىدە سوراپ بېرەي، — دېدى. شۇ ۋاقىتتا الله تائالا بۇ ئايەتنى نازىل قىلدى: ﴿أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهَدَ

﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ «سىلەر ھاجىلارنى سۇ بىلەن تەمىنلەشنى، مەسجىدى ھەرەمنى ئاۋات قىلىشنى اللە قا، ئاخىرەت كۈنىگە ئىمان ئېيتقان ۋە اللە نىڭ يولىدا جىھاد قىلغانلارنىڭ (ئىمانىغا) ئوخشاش ھېسابلامسىلەر؟ اللە نىڭ نەزىرىدە ئۇلار ئوخشاش ئەمەس. اللە زالىم قەۋمنى ھىدايەت قىلمايدۇ[1]». [2]

9. عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: سئل رسول الله ﷺ: أي العمل أفضل؟ قال: «إيمان بالله ورسوله»، قيل: ثم ماذا؟ قال: «الجهاد في سبيل الله»، قيل: ثم ماذا؟ قال: «حج مبرور». متفق عليه

ئەبۇ ھۈرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: رەسۇلۇللاھ ﷺ دىن: «قايسى ئەمەل ئەڭ ئەۋزەل؟» دەپ سورالدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ: «اللە ۋە ئۇنىڭ رەسۇلىغا ئىمان كەلتۈرۈش» دېدى. «ئاندىن قايسى؟» دەپ سورالدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ: «اللە يولىدا جىھاد قىلىش» دېدى. «ئاندىن قايسى؟» دەپ سورالدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ: «قوبۇل قىلىنغان ھەج» دەپ جاۋاپ بەردى. [3]

10. وعن ابن مسعود رضي الله عنه قال: سألت النبي ﷺ: أي العمل أحب إلى الله تعالى؟ قال: «الصلاة على وقتها»، قلت: ثم أي؟ قال: «بر الوالدين»، قلت: ثم أي؟ قال: «الجهاد في سبيل الله». متفق

---

[1] سۈرە تەۋبە 19- ئايەت.
[2] مۇسلىم نەقىل قىلغان.
[3] بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.

عليه

ئابدۇللاھ ئىبنى مەسئۇد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: مەن رەسۇلۇللاھ ﷺ دىن: «قايسى ئەمەل اللە تائالا ئۇچۇن ئەڭ سۆيۈملۈك ھېسابلىنىدۇ؟» دەپ سورىسام، رەسۇلۇللاھ ﷺ: «ئۆز ۋاقتىدا ئوقۇلغان ناماز» دېدى. مەن: «ئاندىن قالسىچۇ؟» دېسەم، رەسۇلۇللاھ ﷺ: «ئاتا - ئانىغا ياخشىلىق قىلىش» دېدى. مەن: «ئاندىن قالسىچۇ؟» دېسەم، رەسۇلۇللاھ ﷺ: «اللە يولىدا جىھاد قىلىش» دەپ جاۋاب بەردى.[1]

11. وعن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قيل للنبي ﷺ: ما يعدل الجهاد في سبيل الله عز وجل؟ قال: «لا تستطيعونه»، قال: فأعادوا عليه مرتين أو ثلاثاً كلّ ذلك يقول: «لا تستطيعونه»، ثم قال: «مثل المجاهد في سبيل الله، كمثل الصائم القائم القانت بآيات الله، لا يَفْتُرُ من صيام ولا صلاة، حتى يرجع المجاهد في سبيل الله». متفق عليه، وهذا لفظ مسلم

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: رەسۇلۇللاھ ﷺ گە: «اللە تائالا يولىدىكى جىھادقا قايسى ئەمەل باراۋەر بولالايدۇ؟» دېيىلىۋېدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ: «ئۇنى قىلىشقا تاقىتىڭلار يەتمەيدۇ» دەپ جاۋاب بەردى. سورىغۇچى يۇقىرىقى سوئالنى ئىككى ياكى ئۈچ قېتىم تەكرارلىۋېدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ ھەر قېتىمدا: «ئۇنى قىلىشقا تاقىتىڭلار يەتمەيدۇ» دېدى، ئاندىن: «اللە يولىدىكى مۇجاھىدنىڭ مىسالى كۈندۈزى

[1] بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.

ئۇزۇلدۇرمەي روزا تۇتقان، كېچىسى ئۇخلىماي قىيامدا تۇرغان، ھەممىشە اللە نىڭ ئايەتلىرىنى ئوقۇغان، اللە يولىدا جىھادقا چىقىپ كەتكەن شۇ مۇجاھىد قايتىپ كەلگەنگە قەدەر روزا تۇتۇشتىن ۋە ناماز ئوقۇشتىن قىلچە سۇسلىشىپ قالمىغان كىشىگە ئوخشايدۇ» دېدى.①

12. وعن أبي هريرة رضي الله عنه قال: جاء رجل إلى رسول الله ﷺ فقال: دلني على عمل يعدل الجهاد؟ قال: «لا أجده»، ثم قال: «هل تستطيع إذا خرج المجاهد أن تدخل مسجدك فتقوم ولا تفتر، وتصوم ولا تفطر»؟ فقال: ومن يستطيع ذلك؟! رواه البخاري

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ قېشىغا بىر كىشى كېلىپ: «مېنى جىھادقا باراۋەر كېلىدىغان بىرەر ئەمەلگە باشلاپ قويغىن» دېدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ: «مەن ئۇنداق ئەمەلنى بىلمەيمەن. ئەگەر بىر مۇجاھىد جەڭگە چىقىپ كەتسە، سەن مەسجىدكە كىرىپ چارچىماستىن قىيامدا تۇرۇشقا، ئۇزۇلدۇرمەي روزا تۇتۇشقا قادىر بولالامسەن؟» دەپ سورىۋېدى، ئۇ كىشى: «كىممۇ قادىر بولالىسۇن؟» دېدى.②

5- باب
مۇجاھىدلارنىڭ باشقا كىشىلەردىن ئەۋزەل

① بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.
② بۇخارى توپلىغان.

ئىكەنلىكى ھەققىدە

ﷲ تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَى وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ۝ دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝﴾ «مۇئمىنلەردىن ئۆزرىسىز (ئەما، توكۇر، كېسەلگە ئوخشاش ئۆزرىسى بارلار بۇنىڭدىن مۇستەسنا) جىھادقا چىقمىغانلار ﷲ يولىدا ماللىرىنى، جانلىرىنى تىكىپ جىھاد قىلغۇچىلار بىلەن باراۋەر بولمايدۇ. ﷲ ماللىرىنى، جانلىرىنى تىكىپ جىھاد قىلغۇچىلارنى جىھادقا چىقمىغانلاردىن بىر دەرىجە ئۈستۈن قىلدى. بۇ ئىككى خىل كىشىلەر (يەنى ئۆزرىسى بولۇپ جىھادقا چىقالمىغانلار ۋە جىھادقا چىققۇچىلار) نىڭ ھەممىسىگە ﷲ جەننەتنى ۋەدە قىلدى. ﷲ جىھاد قىلغۇچىلارغا بۈيۈك ئەجىر ئاتا قىلىپ، ئۇلارنى (ئۆزرىسىز تۇرۇپ جىھادقا چىقمىغانلاردىن ئارتۇق) قىلدى [95]. ﷲ (ئۇلارغا) بەلەن مەرتىۋىلەر، مەغپىرەت ۋە رەھمەت ئاتا قىلدى، ﷲ مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ناھايىتى مېھرىباندۇر [96]». ①

13. عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه، أتى رجل النبي ﷺ فقال: أي الناس أفضل؟ قال: «مؤمن يجاهد بنفسه وماله في سبيل الله»،

① سۈرە نىسا 95-، 96- ئايەتلەر.

قال: ثم من؟ قال: «ثم رجل في شعب من الشعاب يتقي الله، ويدع الناس من شره». متفق عليه

ئەبۇ سەئىد خۇدرى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ، رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ قېشىغا بىر كىشى كېلىپ: «كىشىلەرنىڭ ئەڭ ئەۋزىلى كىم؟» دەپ سورىۋېدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ: «اللە يولىدا ئۆز جېنى ۋە مېلى بىلەن جىھاد قىلغان كىشى» دەپ جاۋاب بەردى. ئۇ كىشى: «ئۇنىڭدىن قالسىچۇ؟» دەپ سورىۋېدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ: «باشقىلارغا زىيىنىم يەتمىسۇن دەپ تاغ جىلغىلىرىدىن بىرىدە اللە قا ئىبادەت قىلغان مۇئمىن كىشى» دەپ جاۋاب بەردى.①

6- باب
جىھادنىڭ ئەڭ ئەۋزىلى زالىم پادىشاھ ئالدىدا ھەقنى سۆزلەشتۇر

14. عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه، عن النبي ﷺ قال: «أفضل الجهاد كلمة عدل عند سلطان جائر». رواه أبو داود والترمذي

ئەبۇ سەئىد خۇدرى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، پەيغەمبەر ﷺ مۇنداق دېگەن: «جىھادنىڭ ئەڭ ئەۋزىلى زالىم

① بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.

پادىشاھنىڭ ئالدىدا ھەقنى سۆزلەشتۇر» دېدى.[1]

7- باب
مۇجاھىدلارنىڭ جەننەتتىكى دەرىجىلىرى

15. عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: «إن في الجنة مائة درجة أعدها الله للمجاهدين في سبيل الله، ما بين الدرجتين كما بين السماء والأرض». رواه البخاري

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «ھەقىقەتەن جەننەتتە يۈز دەرىجە بار، اللە ئۇنى ئۆز يولىدىكى مۇجاھىدلار ئۈچۈن تەييارلاپ قويغان. ھەر ئىككى دەرىجىنىڭ ئارىلىقىدىكى پەرق ئاسمان بىلەن زېمىندەك كېلىدۇ».[2]

16. وعن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه، أن رسول الله ﷺ قال: «من رضي بالله ربا، وبالإسلام دينا، وبمحمد رسولا، وجبت له الجنة»، فعجب لها أبو سعيد، فقال: أعدها علي يا رسول الله، فأعادها عليه، ثم قال: «وأخرى يرفع الله بها العبد مائة درجة في الجنة، ما بين كل درجتين كما بين السماء والأرض»، قال: وما هي يا رسول الله؟ قال: «الجهاد في سبيل الله، الجهاد في سبيل الله». رواه مسلم

---

[1] ئەبۇ داۋۇد ۋە تىرمىزى توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.
[2] بۇخارى توپلىغان.

ئەبۇ سەئىد خۇدرى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ: «ئى ئەبۇ سەئىد! كىمكى اﷲ نىڭ رەب ئىكەنلىكىگە، ئىسلامنىڭ دىن ئىكەنلىكىگە، مۇھەممەدنىڭ پەيغەمبەر ئىكەنلىكىگە رازى بولسا، ئۇنىڭغا جەننەت ۋاجىب بولىدۇ» دېدى. ئەبۇ سەئىد ھەيران بولۇپ: «ئى اﷲ نىڭ رەسۇلى! ئۇنى قايتا دېگىن» دېگەندە، رەسۇلۇللاھ ﷺ قايتا تەكرارلاپ بەردى. ئاندىن: «ئۇنىڭدىن كېيىن يەنە بىر ئەمەل بار، ئۇ ئارقىلىق بەندە يۈز دەرىجە كۆتۈرۈلىدۇ، ھەر ئىككى دەرىجىنىڭ پەرقى ئاسمان - زېمىندەك كېلىدۇ» دېدى. ئەبۇ سەئىد: «ئى اﷲ نىڭ رەسۇلى، ئۇ قايسى ئەمەل؟» دەپ سورىدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ: «اﷲ يولىدىكى جىھاد، اﷲ يولىدىكى جىھاد» دېدى. [1]

8- باب
جىھاد ئىسلامنىڭ چوققىسىدۇر

17. وعن معاذ رضي الله عنه قال: كنت مع النبي ﷺ في سفر، فأصبحت يوما قريبا منه ونحن نسير، فقلت: يا رسول الله، أخبرني بعمل يدخلني الجنة ويباعدني من النار؟ قال: «لقد سألت عن عظيم، وإنه ليسير على من يسره الله تعالى عليه: تعبد الله لا تشرك به شيئا، وتقيم الصلاة، وتؤتي الزكاة، وتصوم رمضان، وتحج البيت»، ثم قال: «ألا أدلك

[1] مۇسلىم توپلىغان.

على أبواب الخير؟! الصوم جنة، والصدقة تطفئ الخطيئة كما يطفئ الماء النار، وصلاة الرجل من جوف الليل» ثم تلا: ﴿تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ﴾ حتى بلغ ﴿يَعْمَلُونَ﴾ [النور: 16-17]، ثم قال: «ألا أخبرك برأس الأمر، وعموده، وذروة سنامه؟!»، قلت: بلى يا رسول الله، قال: «رأس الأمر الإسلام، وعموده الصلاة، وذروة سنامه الجهاد»، ثم قال: «ألا أخبرك بملاك ذلك كله؟!»، قلت: بلى يا رسول الله، فأخذ بلسانه وقال: «كف عليك هذا» قلت: يا رسول الله، وإنا لمؤاخذون بما نتكلم به؟ فقال: «ثكلتك أمك! وهل يكب الناس في النار على وجوههم إلا حصائد ألسنتهم». رواه أحمد والترمذي

مۇئاز رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: مەن رەسۇلۇللاھ ﷺ بىلەن بىر سەپەرگە بىللە چىققانىدىم. بىر كۈنى يولدا كېتىۋېتىپ رەسۇلۇللاھ ﷺ گە يېقىنلىشىپ قالدىم - دە: «ئى الله نىڭ ئەلچىسى! ماڭا مېنى جەننەتكە كىرگۈزىدىغان ۋە دوزاختىن يىراق قىلىدىغان بىر ئەمەلنى دەپ بەرگىن» دېۋىدىم، رەسۇلۇللاھ ﷺ: «سەن ھەقىقەتەن چوڭ ئىشتىن سورىدىڭ، ئۇ ھەقىقەتەن الله ئاسان قىلىپ بەرگەن كىشىگە ئاساندۇر. الله قا ھېچنەرسىنى شېرىك كەلتۈرمەي ئىبادەت قىلغىن، ناماز ئوقۇغىن، زاكات بەرگىن، روزا تۇتقىن ۋە ھەج قىلغىن» دېدى، ئاندىن: «مەن سېنى ياخشىلىقنىڭ ئىشىكلىرىگە باشلاپ قويايمۇ؟! روزا قالقاندۇر، سەدىقە ۋە بىر كىشىنىڭ يېرىم كېچىدە ئوقۇغان نامىزى خاتالىقنى سۇ ئوتنى ئۆچۈرگەندەك ئۆچۈرىۋېتىدۇ» دەپ، ﴿تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ

يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ۞ فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۞﴾ «ئۇلارنىڭ يانلىرى ئورۇن - كۆرپىدىن يىراق بولىدۇ (يەنى ئۇلار كېچىسى ئىبادەت قىلىپ ئاز ئۇخلايدۇ)، ئۇلار پەرۋەردىگارىنىڭ (ئازابىدىن) قورقۇپ، (رەھمىتىنى) ئۈمىد قىلىپ ئۇنىڭغا دۇئا قىلىدۇ، ئۇلارغا بىز رىزىق قىلىپ بەرگەن نەرسىلەردىن (ياخشىلىق يوللىرىغا) سەرپ قىلىدۇ [16]. ئۇلارنىڭ قىلغان ئەمەللىرىگە مۇكاپات يۈزىسىدىن الله نىڭ ھۇزۇرىدا ساقلانغان ۋە ئۇلارنى خۇشال قىلىدىغان كاتتا نېمەتنى ھېچكىم بىلمەيدۇ [17]»① دېگەن ئايەتنى تىلاۋەت قىلدى. ئاندىن: «مەن ساڭا ئىشنىڭ بېشى، تۈۋرۈكى ۋە چوققىسىنى ئېيتىپ بېرەيمۇ؟» دېۋىدى، مەن: «شۇنداق قىلغىن، ئى الله نىڭ پەيغەمبىرى!» دېدىم. رەسۇلۇللاھ ﷺ: «ئىشنىڭ بېشى ئىسلامدۇر، تۈۋرۈكى نامازدۇر ۋە چوققىسى جىھادتۇر» دەپ، ئاندىن: «مەن ساڭا شۇلارنىڭ ھەممىسىنى پۇختىلايدىغان ئىشنى ئېيتىپ بېرەيمۇ؟» دېدى. مەن: «شۇنداق قىلغىن، ئى الله نىڭ پەيغەمبىرى!» دېۋىدىم، رەسۇلۇللاھ ﷺ ئۆزىنىڭ تىلىنى تۇتۇپ تۇرۇپ: «بۇ تىلىڭنى يىغقىن» دېدى. مەن: «ئى الله نىڭ پەيغەمبىرى! بىز قىلغان سۆزلىرىمىزگىمۇ ھېساب بېرىمىزمۇ؟» دېسەم، رەسۇلۇللاھ ﷺ: «ھالىڭغا ۋاي! كىشىلەرنى دوزاخقا يۈزى بىلەن يىقىتىۋاتقان نەرسە پەقەت ئۇلارنىڭ تىللىرى سەۋەبلىكتۇر» دېدى.②

---

① سۈرە سەجدە 16-، 17- ئايەتلەر.

② تىرمىزى ئەھمەد توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.

9- باب

جىھادنى تەرك ئېتىش مۇناپىقلىقنىڭ سۈپىتىدىندۇر

اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ وَمَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ ۞ لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأً أَوْ مَغَارَاتٍ أَوْ مُدَّخَلًا لَوَلَّوْا إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُونَ ۞﴾ «ئۇلار: ‹بىز چوقۇم سىلەر (يەنى سىلەرگە ئوخشاش مۇسۇلمانلار) دىن› دەپ اللە بىلەن قەسەم ئىچىدۇ. ئۇلار سىلەردىن ئەمەس، لېكىن ئۇلار (زىيان - زەخمەتكە ئۇچراشتىن قورقۇپ ئاغزىدا مۇسۇلمان بولغان) قورقۇنچاق قەۋمدۇر [56]. ئەگەر ئۇلار بىرەر قورغان ياكى غار ۋەياكى گەمىنى تاپسا ئىدى، ئۇلار شۇ تەرەپكە قاراپ ئەلۋەتتە يۈگۈرۈشكەن بولاتتى [57]».[1]

اللە تائالا يەنە مۇنداق دەيدۇ: ﴿فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللَّهِ وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ۞ فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۞﴾ «رەسۇلۇللاھقا خىلاپلىق قىلىپ (تەبۇك غازىتىغا چىقماي) قېلىپ قالغانلار (يەنى مۇناپىقلار) ئۆيلىرىدە بەخىرامان ئولتۇرغانلىقلىرى بىلەن خۇشال بولۇشتى، ئۇلار اللە نىڭ يولىدا ماللىرى بىلەن، جانلىرى بىلەن جىھاد قىلىشنى ياقتۇرمىدى، ئۇلار (بىر - بىرىگە): ‹ئىسسىقتا چىقماڭلار› دېيىشتى. (ئى مۇھەممەد!

[1] سۈرە تەۋبە 56-، 57- ئايەتلەر.

ئۇلارغا) ئېيتقىنكى: ‹جەھەننەمنىڭ ئوتى تېخىمۇ قىزىقتۇر. ئەگەر ئۇلار چۈشىنىدىغان بولسا، (ئەلۋەتتە ئىسسىقتا رەسۇلۇللاھ بىلەن بىرگە چىقاتتى)› [81]. ئۇلار قىلمىش (گۇناھ) لىرىنىڭ جازاسى ئۈچۈن، ئاز كۈلسۇن، كۆپ يىغلىسۇن [82]».①

18. وعن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: «من مات ولم يغز، ولم يحدث به نفسه، مات على شعبة من نفاق». روا مسلم

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «كىمكى جىھاد قىلماي ياكى جىھاد قىلىشنى كۆڭلىگىمۇ پۈكمەي ئۆلۈپ كەتسە، مۇناپىقلىقنىڭ سۈپەتلىرىدىن بىر سۈپەت بىلەن ئۆلگەن بولىدۇ».②

10- باب

خارلىق، ھالاكەت ۋە دۈشمەنلەرنىڭ ھۆكۈمران بولۇپ قېلىشىنىڭ سەۋەبى جىھادتىن ئولتۇرۇپ قېلىشتۇر

اﷲ تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَاتَّبَعُوكَ وَلَكِنْ بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا

① سۈرە تەۋبە 81-، 82- ئايەتلەر.
② مۇسلىم توپلىغان.

مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ «ئەگەر (ئۇلارنىڭ دەۋەت قىلىنغىنى) ئاسان قولغا كېلىدىغان غەنىيمەت ۋە (يىراق ئەمەس) ئوتتۇراھال سەپەر بولىدىغان بولسا، ئۇلار چوقۇم ساڭا ئەگىشىپ (غەنىيمەت ئېلىش مەقسىتىدە) چىقاتتى. لېكىن بۇ ئارىلىق ئۇلارغا يىراق بىلىندى. ئۇلار الله بىلەن قەسەم ئىچىپ: ‹ئەگەر چىقىشقا قادىر بولالىغان بولساق ئەلۋەتتە سىلەر بىلەن بىللە چىقاتتۇق› دەيدۇ، ئۇلار (يالغان قەسەملىرى تۈپەيلىدىن) ئۆزلىرىنى ئۆزلىرى ھالاك قىلىدۇ، الله بىلىدۇكى، ئۇلار شەك - شۈبھىسىز يالغانچىلاردۇر».①

19. عن ابن عمر رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله ﷺ يقول: «إذا تبايعتم بالعينة، وأخذتم أذناب البقر، ورضيتم بالزرع، وتركتم الجهاد، سلط الله عليكم ذلا لا ينزعه حتى ترجعوا إلى دينكم». أخرجه أحمد وأبو داود

ئىبنى ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دېگەن: مەن رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىغان: «ئەگەر سىلەر جازانە تىجارەتلىرىگە بېرىلىپ، كالىنىڭ قۇيرۇقلىرىغا ئېسىلىپ، تېرىقچىلىق بىلەن مەشغۇل بولۇپ جىھادنى تاشلاپ قويساڭلار، الله سىلەرگە خارلىقنى يۈكلەپ قويىدۇ. تاكى سىلەر دىنىڭلارغا قايتمىغۇچە الله تائالا ئۇ خارلىقنى سىلەرنىڭ ئۈستۈڭلاردىن كۆتۈرۈۋەتمەيدۇ».②

① سۈرە تەۋبە 42- ئايەت.
② ئەھمەد، ئەبۇ داۋۇد توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.

20. عن أسلم أبي عمران قال: غزونا من المدينة نريد القسطنطينية وعلى الجماعة عبد الرحمن بن خالد بن الوليد، والروم ملصقو ظهورهم بحائط المدينة فحمل رجل على العدو، وقال الناس: مه، مه، لا إله إلا الله، يلقي بيديه إلى التهلكة، فقال أبو أيوب: إنما أنزلت هذه الآية فينا معشر الأنصار لما نصر الله نبيه ﷺ وأظهر الإسلام، قلنا نقيم في أموالنا ونصلحها، فأنزل الله ﴿وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ﴾ والإلقاء بالأيدي إلى التهلكة أن نقيم في أموالنا ونصلحها وندع الجهاد، قال أبو عمران فلم يزل أبو أيوب يجاهد في سبيل الله حتى دفن بالقسطنطينية. رواه أبو داود

ئەسلەم ئەبۇ ئىمران رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: بىز قۇستانتىنىيەنى مەقسەت قىلىپ چىققان ئىدۇق، جامائىتىمىزنىڭ ئەمرى ئابدۇراھمان ئىبنى خالىد ئىبنى ۋەلىد ئىدى. رۇملۇقلار ئۆزىنىڭ ئارقىسىنى شەھەر تېمىغا قىلىپ تۇرۇۋالدى. توساتتىن بىر كىشى يالغۇز دۈشمەن سېپىگە ھۇجۇم قىلىپ بۆسۈپ كىرىپ كەتتى، كىشىلەر: «ھوي، ھوي... لا إله إلا الله... ئۇ ئۆزىنى ھالاكەتكە تاشلىدى» دېيىشتى. بۇ ۋاقىتتا ئەبۇ ئەييۇب ئەنسارى مۇنداق دېدى: «بۇ ئايەت بىز ئەنسارىلار ھەققىدە نازىل بولغان. الله تائالا پەيغەمبىرىگە نۇسرەت بېرىپ ئىسلامنى غالىب قىلغۇدى، بىز: ‹ئەمدى مال - مۈلكىمىزنى پەرۋىش قىلىپ، ھال - ئەھۋالىمىزنى ياخشىلىۋالايلى› دېيىشتۇق، الله تائالا شۇ چاغدا بۇ ئايەتنى نازىل قىلدى: ﴿وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى

التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ ‹الله نىڭ يولىدا (پۇل - مال) سەرپ قىلىڭلار، ئۆزۈڭلارنى ھالاكەتكە تاشلىماڭلار، ئېھسان قىلىڭلار، ئېھسان قىلغۇچىلارنى الله ھەقىقەتەن دوست تۇتىدۇ›. [1] دېمەك، ‹ئۆزىنى ھالاكەتكە تاشلاش› بىزنىڭ مال - دۇنيانى كۆپەيتىشكە بېرىلىپ جىھادنى تەرك ئەتكەنلىكىمىز ئىدى».

ئەبۇ ئىمران مۇنداق دەيدۇ: «ئەبۇ ئەييۇب ئەنسارى ھاياتىنىڭ ئاخىرقى مىنۇتلىرىغىچە جىھاد قىلىپ ھەتتا قۇستانتىنىيەگە دەپنە قىلىندى». [2]

21. وعن ثوبان رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: «يوشك الأمم أن تداعى عليكم كما تداعى الأكلة إلى قصعتها»، فقال قائل: من قلة نحن يومئذ؟ فقال: «بل أنتم يومئذ كثيرون، ولكنكم غثاء كغثاء السيل، ولينزعن الله من صدور عدوكم المهابة منكم، وليقذفن في قلوبكم الوهن»، قيل: وما الوهن يا رسول الله؟ قال: «حب الدنيا وكراهية الموت». أخرجه أبو داود

وفي رواية لأحمد: «حبكم الدنيا، وكراهيتكم القتال».

سەۋبان رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ: «يېقىندا سىلەرگە بارلىق مىللەتلەر خۇددى ئاچ قالغان كىشىلەر بىر

---

[1] سۈرە بەقەرە 195- ئايەت.
[2] ئەبۇ داۋۇد توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.

لوقما تائامغا ئولاشقاندەك يوپۇرۇلۇپ كېلىدۇ» دېدى. ساھابىلەر: «شۇ كۈنلەردە سانىمىزنىڭ ئازلاپ كەتكەنلىكىدىن شۇنداق بولامدۇ؟» دېدى. رەسۇلۇللاھ ﷺ: «ياق، بەلكى شۇ كۈندە سىلەرنىڭ سانىڭلار كۆپ، بىراق سەلدىكى كۆپۈككە ئوخشاش بولۇپ قالىسىلەر. اللە دۈشمەنلىرىڭلارنىڭ قەلبىدىن سىلەرگە نىسبەتەن قورقۇنچنى كۆتۈرۋېتىدۇ. اللە قەلبىڭلارغا ۋەھەننى تاشلاپ قويىدۇ» دېدى. ساھابىلەر: «ئى رەسۇلۇللاھ! ۋەھەن دېگەن نېمە؟» دېۋىدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ: «دۇنيانى ياخشى كۆرۈش ۋە ئۆلۈمنى يامان كۆرۈش» دېدى. [1]

ئىمام ئەھمەدنىڭ رىۋايىتىدە: «سىلەرنىڭ دۇنيانى ياخشى كۆرۈشۈڭلار ۋە اللە يولىدا جەڭ قىلىشنى يامان كۆرۈشۈڭلار» دېيىلگەن.

وبعد أن بايع المسلمون أبا بكر الصديق رضي الله عنه بالخلافة تكلم أبو بكر فحمد الله وأثنى عليه بالذي هو أهله ثم قال: «أما بعد أيها الناس، فإني قد وليت عليكم ولست بخيركم فإن أحسنت فأعينوني، وإن أسأت فقوموني، الصدق أمانة والكذب خيانة، والضعيف فيكم قوي عندي حتى أريح عليه حقه إن شاء الله، والقوي فيكم ضعيف حتى آخذ الحق منه إن شاء الله، لا يدع قوم الجهاد في سبيل الله إلا ضربهم الله بالذل، ولا تشيع الفاحشة في قوم إلا عمهم الله بالبلاء، أطيعوني ما أطعت الله ورسوله، فإذا عصيت الله ورسوله فلا طاعة لي عليكم» رواه

[1] ئەبۇ داۋۇد توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.

ابن إسحاق، قال ابن كثير: وهذا إسناد صحيح.

مۇسۇلمانلار ئەبۇبەكرى سىددىق رەزىيەللاھۇ ئەنھۇغا خەلىپىلىككە بەيئەت بېرىپ بولغاندىن كېيىن، ئەبۇبەكرى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ اللە قا ھەمدۇ - سانا ئېيتىپ، ئاندىن مۇنداق دېدى: «ئى ئىنسانلار! مەن سىلەرنىڭ ئىشىڭلارغا ئىگە قىلىندىم، لېكىن مەن سىلەرنىڭ ئىچىڭلاردىكى ئەڭ ياخشىسى ئەمەس. ئەگەر ياخشى قىلالىسام ماڭا ياردەم بېرىڭلار، ئەگەر ياخشى قىلالمىسام مېنى توغرىلاپ قويۇڭلار. راستچىللىق — ئامانەت، يالغانچىلىق — خىيانەتتۇر.

سىلەرنىڭ ئىچىڭلاردىكى ئاجىز كىشى اللە خالىسا تاكى مەن ئۇنىڭغا ھەققىنى ئېلىپ بەرگۈچە مېنىڭ نەزىرىمدە كۈچلۈكتۇر؛ سىلەرنىڭ ئىچىڭلاردىكى كۈچلۈك كىشى اللە خالىسا تاكى مەن ئۇنىڭدىن باشقىلارنىڭ ھەققىنى ئېلىپ، (ئۆز جايىغا تاپشۇرغانغا قەدەر) مېنىڭ نەزىرىمدە ئاجىزدۇر.

قانداق بىر قەۋم اللە يولىدىكى جىھادنى تەرك ئېتىدىكەن، اللە ئۇلارغا خارلىقنى يۈكلەپ قويىدۇ؛ قانداق بىر قەۋم ئىچىدە پاھىشىۋازلىق ئەۋج ئالىدىكەن، اللە ئۇلارغا ئومۇميۈزلۈك بالايى - ئاپەت چۈشۈرىدۇ.

ئەگەر مەن اللە ۋە ئۇنىڭ رەسۇلىغا ئىتائەت قىلسام، ماڭا ئىتائەت قىلىڭلار؛ ئەگەر اللە ۋە ئۇنىڭ رەسۇلىغا ئاسىي بولسام، ماڭا ئىتائەت قىلماڭلار».[1]

---

① ئىبنى ئىسھاق نەقىل قىلغان.

11- باب

مۇجاھىدلار بىرلىكىنىڭ ۋاجىبلىقى ۋە مەغلۇبىيەت سەۋەبىنىڭ بۆلۈنۈش ئىكەنلىكى ھەققىدە

الله تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ «(پۈتۈن سۆز - ھەرىكەتلىرىڭلاردا) الله قا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلىڭلار، ئىختىلاپ قىلىشماڭلار، بولمىسا (دۈشمەن بىلەن ئۇچرىششتىن) قورقۇپ قالىسىلەر، كۈچ - قۇۋۋىتىڭلار كېتىپ قالىدۇ. سەۋر قىلىڭلار، الله ھەقىقەتەن سەۋر قىلغۇچىلار بىلەن بىللىدۇر».[1]

22. عن الحارث الأشعرى رضي الله عنه، عن النبى ﷺ قال: «وأنا آمركم بخمس الله أمرني بهن: السمع والطاعة والجهاد والهجرة والجماعة. فإنه من فارق الجماعة قيد شبر فقد خلع ربقة الإسلام من عنقه إلا أن يرجع، ومن ادعى دعوى الجاهلية فإنه من جثا جهنم»، فقال رجل: يا رسول الله، وإن صلى وصام؟ قال: «وإن صلى وصام، فادعوا بدعوى الله الذي سماكم المسلمين المؤمنين عباد الله». رواه أحمد والترمذي

22. ھارىس ئەشئەرىي رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى،

[1] سۈرە ئەنفال 46- ئايەت.

رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «مەن سىلەرنى الله مېنى بۇيرۇغان بەش ئىشقا بۇيرۇيمەن: ئاڭلاش، ئىتائەت قىلىش، جىھاد، ھىجرەت ۋە جامائەت بولۇش. كىمكى جامائەتتىن بىر غېرىچ ئايرىلسا، تاكى يەنە قايتىپ قوشۇلمىغۇچە ئىسلامنىڭ ئارغامچىسىنى (ھالقىسىنى) بوينىدىن چىقىرىۋەتكەن بولىدۇ. كىمكى جاھىلىيەتناملىرى بىلەن چاقىرسا، ئۇ جەھەننەمگە تىزلىنىپ كىرگۈچىلەر قاتارىدىن بولىدۇ» دېدى. بىر ئادەم: «ئى الله نىڭ پەيغەمبىرى! ئەگەر ئۇ ناماز ئوقۇپ، روزا تۇتسىمۇ شۇنداق بولامدۇ؟» دېۋىدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ: «ئەگەر ئۇ ناماز ئوقۇپ، روزا تۇتسىمۇ شۇنداق بولىدۇ. الله سىلەرنى ‹مۇسۇلمانلار›، ‹مۇئمىنلەر› ۋە ‹الله نىڭ بەندىلىرى› دەپ چاقىردى، سىلەرمۇ الله چاقىرغان شۇ نام بىلەن چاقىرىڭلار!» دېدى.①

12- باب

مۇجاھىدلارنىڭ غەلىبە قازىنىشىنىڭ سەۋەبلىرى، ئۇلارنىڭ سۇپەتلىرى ۋە ئۇلارنى گۇناھلاردىن قورقۇتۇش ھەققىدە

الله تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ «ئىككى قوشۇن (يەنى مۇسۇلمانلار بىلەن مۇشرىكلار) بىر - بىرى

① ئەھمەد ۋە تىرمىزى توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.

بىلەن ئۇچراشقان كۈندە، ئىچىڭلاردىكى (جەڭدىن) ھەقىقەتەن يۈز ئۆرۈگەن كىشىلەرنى بەزى قىلمىشلىرى (يەنى پەيغەمبەرنىڭ ئەمرىگە مۇخالىپەتچىلىك قىلغانلىقى) تۈپەيلىدىن شەيتان تېيىلدۇرۇشقا ئۇرۇندى، اﷲ ھەقىقەتەن ئۇلارنى ئەپۇ قىلدى. اﷲ ھەقىقەتەن مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ناھايىتى ھەلىمدۇر (يەنى ئاسىيلىق قىلغانلارنى جازالاشقا ئالدىراپ كەتمەيدۇ)».①

اﷲ تائالا يەنە مۇنداق دەيدۇ: ﴿أَوَلَمَّا أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَيْهَا قُلْتُمْ أَنَّى هَذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ «سىلەرگە يەتكەن مۇسىبەت سىلەر دۈشمەنگە يەتكۈزگەن مۇسىبەتنىڭ يېرىمىغا تەڭ كېلىدىغان تۇرسا (يەنى ئۇھۇد غازىتىدا سىلەردىن 70 كىشى شەھىد بولغان تۇرسا، بەدرى غازىتىدا بولسا مۇشرىكلاردىن 70 كىشىنى ئۆلتۈرگەن، 70 كىشىنى ئەسىر ئالغان تۇرساڭلار)، سىلەر يەنە: ‹بۇ مۇسىبەت قەيەردىن كەلدى؟› دېدىڭلار. ئېيتقىنكى: ‹ئۇ سىلەرنىڭ ئۆزلىرىڭلاردىن (يەنى پەيغەمبەرنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلغانلىقىڭلار ۋە غەنىيمەتكە ھېرىس بولغانلىقىڭلاردىن) بولدى›. اﷲ ھەقىقەتەن ھەر نەرسىگە قادىردۇر».②

اﷲ تائالا يەنە مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ﴾ «سىلەرگە (يەنى جىنىڭلار ياكى

① سۈرە ئال ئىمران 155- ئايەت.
② سۈرە ئال ئىمران 165- ئايەت.

مېلىڭلارغا) ھەرقانداق بىر مۇسىبەت يەتسە، ئۇ سىلەرنىڭ قىلغان گۇناھىڭلار تۈپەيلىدىن كەلگەن بولىدۇ، الله نۇرغۇن گۇناھىڭلارنى ئەپۇ قىلىدۇ (ئەپۇ قىلمايدىغان بولسا بالا ۋە مۇسىبەتتىن ھېچ قۇتۇلماس ئىدىڭلار)».①

الله تائالا يەنە مۇنداق دەيدۇ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ﴾ «ئى مۇئمىنلەر! سىلەر الله قا (يەنى الله نىڭ دىنىغا) ياردەم بەرسەڭلار، الله سىلەرگە (دۈشمىنىڭلارغا قارشى) ياردەم بېرىدۇ، قەدىمىڭلارنى (ئۇرۇش مەيدانلىرىدا) بەرقارار قىلىدۇ».②

الله تائالا يەنە مۇنداق دەيدۇ: ﴿إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ ۞ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعْذِرَتُهُمْ وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ۞﴾ «شەك - شۈبھىسىزكى، بىز پەيغەمبىرىمىزگە، مۇئمىنلەرگە ھاياتىي دۇنيادا ۋە (پەرىشتە، پەيغەمبەر ۋە مۇئمىنلەردىن بەندىلەرنىڭ ئەمەللىرىگە گۇۋاھ بولىدىغان) گۇۋاھچىلار ھازىر بولىدىغان كۈندە ئەلۋەتتە ياردەم بېرىمىز [51]. ئۇ كۈندە كاپىرلارنىڭ ئۆزرىلىرى پايدا بەرمەيدۇ، ئۇلار لەنەتكە ئۇچرايدۇ، ئۇلار ئاخىرەتنىڭ ئازابىغا دۇچار بولىدۇ [52]».③

الله تائالا يەنە مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ

① سۈرە شۇرا 30- ئايەت.
② سۈرە مۇھەممەد 7- ئايەت.
③ سۈرە غافىر 51-، 52- ئايەتلەر.

لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ۞ الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ۞﴾ «كىمكى اللّٰه نىڭ دىنىغا ياردەم بېرىدىكەن، ئەلۋەتتە اللّٰه ئۇنىڭغا ياردەم بېرىدۇ، اللّٰه ئەلۋەتتە كۈچلۈكتۇر، غالىبتۇر [40]. (اللّٰه نىڭ ياردىمىگە ئېرىشىشكە ھەقلىق بولغانلار) شۇنداق كىشىلەردۇركى، ئەگەر ئۇلارنى يەر يۈزىدە ئۈستۈنلۈككە ئىگە قىلساق نامازنى ئادا قىلىدۇ، زاكات بېرىدۇ، ياخشى ئىشلارغا بۇيرۇيدۇ، يامان ئىشلاردىن توسىدۇ، ئىشلارنىڭ ئاقىۋىتى اللّٰه قا مەنسۇپتۇر (يەنى ھەممە ئىشلار ئاخىرەتتە اللّٰه قا قايتىدۇ) [41]».[1]

اللّٰه تائالا يەنە مۇنداق دەيدۇ: ﴿إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَاةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۞ التَّائِبُونَ الْعَابِدُونَ الْحَامِدُونَ السَّائِحُونَ الرَّاكِعُونَ السَّاجِدُونَ الْآمِرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ۞﴾ «شۈبھىسىزكى، اللّٰه مۇئمىنلەردىن ئۇلارنىڭ جانلىرىنى، ماللىرىنى ئۇلارغا جەننەتنى بېرىپ سېتىۋالدى. ئۇلار اللّٰه نىڭ يولىدا ئۇرۇش قىلىپ (دۈشمەنلەرنى) ئۆلتۈرىدۇ ۋە ئۆلتۈرۈلىدۇ (يەنى دۈشمەنلەر بىلەن جىھاد قىلىپ شەھىد بولىدۇ)، (جىھاد قىلغۇچىلارغا جەننەتنى ۋەدە قىلىش)

[1] سۈرە ھەج 40- ئايەتنىڭ بىر قىسمى ۋە 41- ئايەت.

تەۋراتتا، ئىنجىلدا ۋە قۇرئاندا زىكرى قىلىنغان (اللە نىڭ) راست ۋەدىسىدۇر، ۋەدىسىگە اللە تىنمۇ بەك ۋاپا قىلغۇچى كىم بار؟ (يەنى اللە تىنمۇ ۋاپادار ئەھەدى يوق) قىلغان بۇ سوداڭلاردىن خۇشال بولۇڭلار، بۇ زور مۇۋەپپەقىيەتتۇر [111]. (گۇناھلىرىدىن) تەۋبە قىلغۇچىلار، (ئىخلاس بىلەن) ئىبادەت قىلغۇچىلار، (اللە قا) ھەمدۇسانا ئېيتقۇچىلار، روزا تۇتقۇچىلار، رۇكۇ قىلغۇچىلار، سەجدە قىلغۇچىلار، ياخشى ئىشلارغا دەۋەت قىلىپ، يامان ئىشلاردىن توسقۇچىلار، اللە نىڭ بەلگىلىمىلىرىگە رىئايە قىلغۇچىلار (يەنى اللە نىڭ بېكىتكەن پەرزلىرىنى ئادا قىلىپ، نەھيى قىلغان ئىشلىرىدىن يانغۇچىلار ھەم ئەھلى جەننەتتۇر)، مۇئمىنلەرگە (جەننەت بىلەن) خۇشخەۋەر بەرگىن [112]».①

اللە تائالا يەنە مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ «اللە ئىچىڭلاردىكى ئىمان ئېيتقان ۋە ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان كىشىلەرگە، ئۇلاردىن بۇرۇن ئۆتكەنلەرنى زېمىندا ھۆكۈمران قىلغاندەك ئۇلارنىمۇ چوقۇم ھۆكۈمران قىلىشنى، ئۇلار ئۈچۈن تاللىغان دىنىنى چوقۇم مۇستەھكەم قىلىپ بېرىشنى ۋە ئۇلارنىڭ قورقۇنچىسىنى ئامانلىققا ئايلاندۇرۇپ بېرىشنى ۋەدە قىلدى، ئۇلار ماڭا ئىبادەت قىلىدۇ، ماڭا

① سۈرە تەۋبە 111-، 112- ئايەتلەر.

ھېچنەرسىنى شېرىك كەلتۈرمەيدۇ، شۇ ۋەدىدىن كېيىن كاپىر بولغانلار اللە نىڭ ئىتائىتىدىن چىققۇچىلاردۇر».①

ساھابىلەر (اللە ئۇلاردىن رازى بولسۇن!) ھەقىقىي ئىمان ئېيتقان ۋە ياخشى ئەمەللەرنى كامىل قىلغان ئىدى. شۇنىڭ ئۈچۈن، زېمىندا ئۇلارغا تولۇق كۈچ - قۇۋۋەت ھاسىل بولغان. ئۇلاردىن كېيىنكى كىشىلەرنىڭ ئىمانى ئاجىزلاشتى، ئۇلارنىڭ ئىمانى ۋە ياخشى ئەمەللىرىنىڭ كېمىيىشىگە بېقىپ كۈچ - قۇۋۋىتى ھەم كېمەيدى.

اللە تائالا يەنە مۇنداق دەيدۇ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۞ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ۞﴾ «ئى مۇئمىنلەر! (مۇشرىكلاردىن) بىر جامائەگە (يەنى دۈشمەن قوشۇنىغا) ئۇچراشقان چېغىڭلاردا ساباتلىق كۆرسىتىڭلار، مۇۋەپپەقىيەت قازىنىشىڭلار ئۈچۈن اللە نى كۆپ ياد ئېتىڭلار [45]. (پۈتۈن سۆز - ھەرىكەتلىرىڭلاردا) اللە قا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلىڭلار، ئىختىلاپ قىلىشماڭلار، بولمىسا (دۈشمەن بىلەن ئۇچرىششتىن) قورقۇپ قالىسىلەر، كۈچ - قۇۋۋىتىڭلار كېتىپ قالىدۇ. سەۋر قىلىڭلار، اللە ھەقىقەتەن سەۋر قىلغۇچىلار بىلەن بىللىدۇر [46]».②

ئىمام ئىبنى قەييىم رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دېگەن: «اللە تائالا بۇ ئايەتتە مۇجاھىدلارنى بەش نەرسىگە بۇيرۇدى. ئەگەر بۇ بەش ئامىل بىرەر

① سۈرە نۇر 55- ئايەت.
② سۈرە ئەنفال 45-، 46- ئايەتلەر.

جامائەتتە تېپىلىپ قالسا، سانى ئاز بولۇپ، دۈشمەنلىرى كۆپ بولغان تەقدىردىمۇ ئۇ جامائەت غەلىبە قىلىدۇ.

بىرىنچى، ساباتلىق بولۇش؛

ئىككىنچى، الله تائالانى كۆپ ئەسلەش؛

ئۈچىنچى، الله تائالا ۋە رەسۇلىغا ئىتائەت قىلىش؛

تۆتىنچى، ئىتتىپاقلىشىش ھەمدە مەغلۇبىيەت ۋە ئاجىزلىققا سەۋەب بولىدىغان ئىختىلاپتىن يىراق بولۇش.

ئىختىلاپ قىلغۇچىلار شۇ ئارقىلىق ئۆز دۈشمەنلىرىنى كۈچەيتىپ قويىدۇ. ئەگەر ئۇلار بىر تۇتام چوكىدەك بولالىسا، ئۇنى ھەرقانداق بىر كىشى سۇندۇرالىشى ناتايىن. ئەمما ئۇلار بۆلۈنۈپ، ھەممە ئۆز ئالدىغا يېگانە بولسا، بىر تال چوكىنى سۇندۇرۇش تولىمۇ ئاسان بىر ئىش.

بەشىنچى، يۇقىرىقىلارنىڭ ھەممىسىنىڭ يادروسى، يىلتىزى ۋە ئاساسى — سەۋردۇر.

غەلىبە - نۇسرەت مۇشۇ بەش ئامىلنىڭ ئۇستىگە قۇرۇلغان بولۇپ، ئەگەر ئۇلار يوقالسا، غەلىبىمۇ شۇلارغا بېقىپ يوقىلىدۇ؛ مۇبادا بىر - بىرىنى تولۇقلىسا، غەلىبىمۇ شۇلارغا بېقىپ چوڭىيىدۇ. ساھابىلەردە بۇ ئامىللار تولۇقلانغانلىقى ئۈچۈن ئۇلارنى ھېچكىم توسۇپ قالالمىغان، ئۇلار دۇنيانى فەتھ قىلىپ، ئىنسانلار ۋە شەھەرلەر ئۇلارغا بويۇن ئەگكەن ئىدى. كېيىنكىلەر بولسا بۇ ئامىللاردىن ئايرىلدى، ئاجىزلىدى، يامان ئاقىۋەتنىڭ ھەممىسى بېشىغا ياغدى.

كۈچ - قۇۋۋەت بۈيۈك اللە تائالانىڭ ئىلكىدە، اللە تائالا ياردەم بەرگۈچى زات، ئۇنىڭغا تەۋەككۇل قىلىمىز، اللە تائالا بىزگە كۇپايىدۇر، ئۇ نېمىدېگەن ياخشى ۋەكىل!» ①

23. عن فضالة بن عبيد رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله ﷺ يقول: «المجاهد من جاهد نفسه». رواه الترمذي وأحمد واللفظ له

فۇزالە ئىبنى ئۇبەيد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: مەن رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىغان: «مۇجاھىد دېگەن ئۆز نەپسى بىلەن كۆرەش قىلغان كىشىدۇر». ②

24. وعن عبد الله بن عمرو بن العاص رضي الله عنهما قال: قال رسول الله ﷺ: «المسلم من سلم المسلمون من لسانه ويده، والمهاجر من هجر ما نهى الله عنه». متفق عليه

ئابدۇللاھ ئىبنى ئەمر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇمادىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «مۇسۇلمان دېگەن باشقا مۇسۇلمانلار ئۇنىڭ تىلى ۋە قولىدىن سالامەت قالغان كىشىدۇر، مۇھاجىر دېگەن اللە چەكلىگەن نەرسىنى تەرك ئەتكەن كىشىدۇر». ③

25. وعن عن معاذ بن جبل رضي الله عنه، عن رسول الله ﷺ أنه قال: «الغزو غزوان: فأما من ابتغى وجه الله، وأطاع الإمام، وأنفق

① «الفروسية» ناملىق كىتاب 505- بەتتىن 507- بەتكىچە.
② ئەھمەد ۋە تىرمىزى توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.
③ بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.

الكريمة، وياسر الشريك، واجتنب الفساد، فإن نومه ونبهه أجر كله. وأما من غزا فخرا ورياء وسمعة، وعصى الإمام، وأفسد في الأرض، فإنه لم يرجع بالكفاف». رواه أبو داود

مۇئاز ئىبنى جەبەل رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «غازات ئىككى تۈرلۈك بولىدۇ: بىرى، بىر كىشى اﷲ رازىلىقىنى كۆزلەپ غازاتقا چىقسا، قوماندانىغا ئىتائەت قىلسا، ياخشى كۆرگەن نەرسىلىرىنى اﷲ يولىدا سەرپ قىلسا، سەبداشلىرىغا قولايلىق يارىتىپ بەرسە ۋە بۇزۇقچىلىقتىن ساقلانسا، ئۇنىڭ ئۇخلىغان ۋە ئويغاق ھالىتىنىڭ ھەممىسى ئەجىردۇر؛

يەنە بىرى، ئەگەر بىر كىشى پەخىرلىنىش ۋە رىيا قىلىش مەقسىتىدە غازاتقا چىقىپ، قوماندانىغا ئاسىيلىق قىلسا ۋە زېمىندا بۇزۇقچىلىق قىلسا، بۇنداق كىشى ئەجىرسىز قۇرۇق قول قايتىدۇ».[1]

26. عن سهل بن سعد الساعدي رضي الله عنه، أن رسول الله ﷺ التقى هو والمشركون فاقتتلوا، فلما مال رسول الله ﷺ إلى عسكره ومال الآخرون إلى عسكرهم، وفي أصحاب رسول الله ﷺ رجل لا يدع لهم شاذة ولا فاذة إلا اتبعها يضربها بسيفه، فقيل: ما أجزأ منا اليوم أحد كما أجزأ فلان، فقال رسول الله ﷺ: «أما إنه من أهل النار»، فقال رجل من القوم: أنا صاحبه، قال: فخرج معه كلما وقف وقف معه، وإذا

[1] ئەبۇ داۋۇد ۋە نەسائى توپلىغان، ئەلبانى «ھەسەن» دېگەن.

أسرع أسرع معه، قال: فجرح الرجل جرحا شديدا، فاستعجل الموت، فوضع سيفه بالأرض وذبابه بين ثدييه، ثم تحامل على سيفه فقتل نفسه، فخرج الرجل إلى رسول الله ﷺ فقال: أشهد أنك رسول الله، قال: «وما ذاك؟» قال: الرجل الذي ذكرت آنفا أنه من أهل النار، فأعظم الناس ذلك، فقلت: أنا لكم به، فخرجت في طلبه، ثم جرح جرحا شديدا، فاستعجل الموت، فوضع نصل سيفه في الأرض، وذبابه بين ثدييه، ثم تحامل عليه فقتل نفسه، فقال رسول الله ﷺ عند ذلك: «إن الرجل ليعمل عمل أهل الجنة، فيما يبدو للناس، وهو من أهل النار، وإن الرجل ليعمل عمل أهل النار، فيما يبدو للناس وهو من أهل الجنة». رواه البخاري ومسلم

سەھل ئىبنى سەئد سائىدى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ (جەڭ مەيدانىدا) مۇشرىكلار بىلەن قاتتىق ئېلىشتى ۋە بىر كۈنلۈك ئۇرۇشتىن كېيىن رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇ، مۇشرىكلارمۇ ئۆز ئورۇنلىرىغا قايتىشتى. رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ ساھابىلىرىدىن بىر كىشى شۇنداق شىددەت بىلەن ئۇرۇش قىلدىكى، دۈشمەن سېپىدىن يىراقتا تۇرغان ياكى ئايرىلىپ قالغانلارنىمۇ تاشلاپ قويماي قوغلاپ يۈرۈپ قىلىچ ئۇردى. ساھابىلەردىن بىرى: «بۈگۈن بىزدىن ھېچقايسىمىز پالانى كىشىدەك باتۇرلۇق بىلەن ئۇرۇش قىلالمىدۇق» دېۋىدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ: «بىلىپ قويۇڭلاركى، ئۇ دوزاخ ئەھلىدىن» دېدى.

كىشىلەردىن بىرەيلەن: «مەن ئۇنىڭغا ئەگىشىمەن» دەپ، ئۇ ئادەم بىلەن بىرگە چىقىپ، توختىسا توختىدى، تېز ماڭسا تېز ماڭدى. ئەگەشكەن ئادەم مۇنداق دېدى: «ھېلىقى ئادەم قاتتىق جاراھەتلىنىپ، ئاغرىققا چىدىماي ئۆلۈمنى تېزلىتىش ئۈچۈن قىلىچىنىڭ دەستىسىنى يەرگە قويۇپ، ئۇچىنى كۆكرىكىگە توغرىلاپ، ئۆزىنى قىلىچقا ئۇرۇپ ئۆلتۈرۈۋالدى».

ئەگەشكەن ئادەم رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ قېشىغا بېرىپ: «گۇۋاھلىق بېرىمەنكى، سەن اللە نىڭ بەرھەق ئەلچىسىدۇرسەن» دېدى. رەسۇلۇللاھ ﷺ: «نېمە بولدى؟» دەپ سورىدى، ئۇ كىشى: «سەن باياتىن ئۇ كىشىنى دوزاخ ئەھلىدىن دېگەندە، كىشىلەر سۆزۈڭنى قوبۇل قىلالمىغان ئىدى، مەن: ‹ئۇنىڭغا ئەگىشىپ (سەۋەبىنى بىلىپ باقاي)› دەپ ئۇ ئادەمگە ئەگەشتىم. ئۇ ئادەم قاتتىق جاراھەتلىنىپ، ئۆلۈمنى تېزلىتىش ئۈچۈن قىلىچىنىڭ دەستىسىنى يەرگە قويۇپ، ئۇچىنى كۆكرىكىگە توغرىلاپ، ئۆزىنى قىلىچقا ئۇرۇپ ئۆلتۈرۈۋالدى» دېدى. شۇنىڭ بىلەن، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېدى: «ھەقىقەتەن بىر ئادەم كىشىلەرگە كۆرۈنۈشتە جەننەت ئەھلىنىڭ ئەملىنى قىلىدۇ، ھالبۇكى ئۇ دوزاخ ئەھلىدىن؛ ھەقىقەتەن بىر ئادەم كىشىلەرگە كۆرۈنۈشتە دوزاخ ئەھلىنىڭ ئەملىنى قىلىدۇ، ھالبۇكى ئۇ جەننەت ئەھلىدىن».[1]

ئىبنى رەجەب مۇنداق دەيدۇ: «رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ ‹كىشىلەرگە كۆرۈنۈشتە› دېگەن سۆزى، ئەمەلىيەتتە ئىشىنىڭ ماھىيىتى ئۇنىڭ قارىشىسى بويىچە بولىدىغانلىقى، مەيلى ئەمەل تەرەپتىن بولسۇن ياكى

[1] بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.

شۇنىڭغا ئوخشاش تەرەپتىن بولسۇن، بەندىنىڭ ھاياتىنىڭ ناچار ئەمەل ئۈستىدە ئاخىرلىشىشى كىشىلەر ئۇنىڭدىن خەۋەردار بولالمايدىغان، يوشۇرۇن يامانلىق سەۋەبلىك بولىدىغانلىقىغا ئىشارەتتۇر. بۇ خىل مەخپىي خىسلەت يامان ئاقىۋەتنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ. شۇنىڭدەك، بىر ئادەم بەزىدە دوزاخ ئەھلىنىڭ ئەملىنى قىلىپ قويىدۇ، ھالبۇكى ئۇنىڭ قەلبىدە يوشۇرۇن ياخشى خىسلەتلەر بولۇپ، ئۇ ياخشى خىسلەتلەر ئۆمۈرىنىڭ ئاخىرىدا ئۇ كىشىگە غالىب كېلىپ ياخشى ئاقىۋەتنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ». [1]

13- باب

الله يولىدا يارىلىنىشنىڭ پەزىلىتى

27. عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: «تضمن الله لمن خرج في سبيله، لا يخرجه إلا جهادا في سبيلي، وإيمانا بي، وتصديقا برسلي، فهو علي ضامن أن أدخله الجنة، أو أرجعه إلى مسكنه الذي خرج منه، نائلا ما نال من أجر أو غنيمة، والذي نفس محمد بيده، ما من كلم يكلم في سبيل الله، إلا جاء يوم القيامة كهيئته حين كلم، لونه لون دم، وريحه مسك، والذي نفس محمد بيده، لولا أن يشق على المسلمين ما قعدت خلاف سرية تغزو في سبيل الله أبدا، ولكن لا أجد سعة فأحملهم، ولا يجدون سعة، ويشق عليهم أن يتخلفوا

[1] «جامع العلوم والحكم» ناملىق كىتاب 1- توم 172- بەت.

عني، والذي نفس محمد بيده، لوددت أني أغزو في سبيل الله فأقتل، ثم أغزو فأقتل، ثم أغزو فأقتل». رواه مسلم، وروى البخاري بعضه

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «اﷲ ئۆز يولىدا جىھادقا چىققان كىشىگە كېپىل بولىدىغانلىقىنى بىلدۈرۈپ: ‹كىمكى ماڭا ئىمان كەلتۈرگەن ۋە مېنىڭ ئەلچىلىرىمنى تەستىقلىغان ھالدا پەقەت مېنىڭ رازىلىقىمنى كۆزلەپ جىھادقا چىقىدىكەن، مەن ئۇنى جەننەتكە كىرگۈزۈشكە ياكى ئۇرغۇن ئەجىر ۋە ياكى ئۇرغۇن غەنىيمەتكە ئېرىشكەن ھالدا ئۆيىگە قايتۇرۇشقا كېپىلمەن› دېدى. مۇھەممەدنىڭ جېنى ئىلكىدە بولغان زات بىلەن قەسەمكى، اﷲ يولىدا يارىلانغان كىشى قىيامەت كۈنى يارىلانغان ھالىتىدە، رەڭگى قاننىڭ رەڭگىدە، پۇرىقى ئىپارنىڭ پۇرىقىدا كېلىدۇ. مۇھەممەدنىڭ جېنى ئىلكىدە بولغان زات بىلەن قەسەمكى، مۇسۇلمانلارغا مۇشەققەت بولۇپ قالمىسا ئىدى، اﷲ يولىدا ئۇرۇش قىلىشقا ماڭغان ھەرقانداق بىر قوشۇندىن ھەرگىزمۇ ئايرىلىپ قالمىغان بولاتتىم. مەن ئۇلارنى مىندۈرگىدەك ئۇلاغ تاپالمايمەن، ئۇلارمۇ ھەم تاپالمايدۇ، (مەن جىھادقا چىقىپ كەتسەم،) ئۇلارغا مەندىن ئايرىلىپ قېلىش تېخىمۇ ئېغىر كېلىدۇ. مۇھەممەدنىڭ جېنى ئىلكىدە بولغان زات بىلەن قەسەمكى، مەن اﷲ يولىدا ئۇرۇشقا چىقسام ۋە ئۆلتۈرۈلسەم، ئاندىن يەنە (تىرىلدۈرۈلۈپ) ئۇرۇشقا چىقسام ۋە ئۆلتۈرۈلسەم، ئاندىن يەنە (تىرىلدۈرۈلۈپ) ئۇرۇشقا چىقسام ۋە ئۆلتۈرۈلسەم دەپ ئارزۇ

قىلىمەن①

28. عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: «ما من مكلوم يكلم في سبيل الله إلا جاء يوم القيامة وكلمه يدمى، اللون لون دم، والريح ريح مسك». متفق عليه

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «اللە يولىدا يارىلانغان كىشى قىيامەت كۈنى يارىسىدىن قان ئاققان ھالەتتە كېلىدۇ، يارىسىنىڭ رەڭگى قاننىڭ رەڭگىدە، قېنىنىڭ پۇرىقى ئىپارنىڭ پۇرىقىدا بولىدۇ».②

14- باب
اللە يولىدىكى شەھىدلىكنىڭ پەزىلىتى

اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأُوذُوا فِي سَبِيلِي وَقَاتَلُوا وَقُتِلُوا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ﴾ «ئۇلارنىڭ دۇئاسىنى پەرۋەردىگارى ئىجابەت قىلدى: ‹مەن سىلەردىن ئەر بولسۇن، ئايال بولسۇن، ھەرقانداق بىر ياخشى

---

① مۇسلىم توپلىغان.
② بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.

ئىش قىلغۇچىنىڭ قىلغان ئەمىلىنى بىكار قىلىۋەتمەيمەن، سىلەر بىر - بىرىڭلاردىن تۆرەلگەن. ھىجرەت قىلغانلار، يۇرتلىرىدىن ھەيدەپ چىقىرىلغانلار، مېنىڭ يولۇمدا (يەنى الله نىڭ دىنى ئۈچۈن) ئەزىيەت تارتقانلار، ئۇرۇشقا قاتناشقانلار، (يەنى مېنىڭ يولۇمدا ئۇرۇشقانلار) ۋە مېنىڭ يولۇمدا ئۆلتۈرۈلگەنلەرنىڭ گۇناھلىرىنى (مەغپىرىتىم ۋە رەھمىتىم بىلەن) ئەلۋەتتە يوققا چىقىرىمەن، ئەلۋەتتە ئۇلارنى ئاستىدىن ئۆستەڭلار ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەرگە كىرگۈزىمەن>. بۇ (ئۇلارنىڭ ياخشى ئەمەللىرى ئۈچۈن) الله تەرىپىدىن بېرىلگەن مۇكاپاتتۇر. الله نىڭ دەرگاھىدا ياخشى مۇكاپات (يەنى جەننەت) بار».[1]

29. وعن عتبة بن عبد السلمي رضي الله عنه وكان من أصحاب النبي ﷺ قال: قال رسول الله ﷺ: «القتلى ثلاثة: رجل مؤمن جاهد بنفسه وماله في سبيل الله حتى إذا لقي العدو وقاتلهم حتى يقتل، فذلك الشهيد الممتحن في جنة الله تحت عرشه لا يفضله النبيون إلا بدرجة النبوة، ورجل مؤمن فرق على نفسه من الذنوب والخطايا، جاهد بماله ونفسه في سبيل الله حتى إذا لقي العدو وقاتل حتى يقتل فتلك مخمصة تحط من ذنوبه وخطاياه إن السيف محاء الخطايا، وأدخل من أي أبواب الجنة شاء، فإن ثمانية أبواب، ولجهنم سبعة أبواب، وبعضها أفضل من بعض، ورجل منافق جاهد بنفسه وماله حتى إذا لقي العدو قاتل في سبيل الله حتى يقتل، فإن ذلك في النار إن السيف لا يمحو النفاق».

---

[1] سۈرە ئال ئىمران 195- ئايەت.

سنن البيهقي

رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ ساھابىلىرىدىن بولغان ئۇتبە ئىبنى ئابدۇسۇلەمىي رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «الله يولىدا ئۆلتۈرۈلۈش ئۈچ تۈرلۈك بولىدۇ: بىرى، جېنى ۋە مېلى بىلەن الله يولىدا جىھاد قىلغان مۇئمىن بولۇپ، دۈشمەنگە ئۇچراشقاندا تاكى ئۆلتۈرۈلگۈچە ئۇرۇش قىلىدۇ. ئەنە شۇ سىناقتىن ئۆتكەن ۋە الله نىڭ ئەرشى ئاستىدىكى جەننەتتە بولىدىغان شەھىدتۇر، پەيغەمبەرلەرمۇ ئۇنىڭدىن پەقەت پەيغەمبەرلىك دەرىجىسى بىلەن ئارتۇق بولالايدۇ؛

يەنە بىرى، (ياخشى - يامان ئەمەللەرنى ئارىلاشتۇرۇپ قىلىدىغان ئەمما) گۇناھ - خاتالىقلىرىدىن قورققان، جېنى ۋە مېلى بىلەن الله يولىدا جىھاد قىلغان مۇئمىن بولۇپ، دۈشمەنگە ئۇچراشقاندا تاكى ئۆلتۈرۈلگۈچە ئۇرۇش قىلىدۇ. شۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ گۇناھ ۋە خاتالىقلىرى يوققا چىقىرىلىدۇ، چۈنكى قىلىچ خاتالىقلارنى ئۆچۈرىدۇ. نەتىجىدە، ئۇ كىشى جەننەتنىڭ قايسى ئىشىكلىرىدىن خالىسا شۇ ئىشىكتىن كىرىدۇ. شۈبھىسىزكى، جەننەتنىڭ سەككىز ئىشىكى ۋە جەھەننەمنىڭ يەتتە ئىشىكى بولۇپ، ئۇلارنىڭ دەرىجىسى بىر - بىرىدىن پەرقلىنىدۇ؛

يەنە بىرى، ئۆزىنىڭ جېنى ۋە مېلى بىلەن الله يولىدا جىھاد قىلغان مۇناپىق بولۇپ، دۈشمەنگە ئۇچراشقاندا تاكى ئۆلتۈرۈلگۈچە ئۇرۇش قىلىدۇ. بىراق ئۇ دوزاختا كىرىدۇ، چۈنكى قىلىچ مۇناپىقلىقنى

ئۆچۈرەلمەيدۇ». ①

30. وعن عبادة بن الصامت رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: «إن للشهيد عند الله عز وجل سبع خصال: أن يغفر له في أول دفعة من دمه، ويرى مقعده من الجنة، ويحلى حلة الإيمان، ويجار من عذاب القبر، ويأمن من الفزع الأكبر، ويوضع على رأسه تاج الوقار الياقوتة منه خير من الدنيا وما فيها، ويزوج اثنتين وسبعين زوجة من الحور العين، ويشفع في سبعين إنسانا من أقاربه». رواه أحمد والطبراني وإسناد أحمد حسن

ئۇبادە ئىبنى سامىت رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «شەھىدلەر ئۈچۈن اللە نىڭ ھۇزۇرىدا يەتتە خىسلەت بار: تۇنجى قېنى تۆكۈلۈشى بىلەن گۇناھلىرى مەغپىرەت قىلىنىدۇ؛ جەننەتتىكى ئورنىنى كۆرىدۇ؛ ئىمان تونى كىيدۈرۈلىدۇ؛ قەبرە ئازابىدىن قۇتۇلىدۇ؛ قىيامەت كۈنىدىكى ئەڭ چوڭ قورقۇنچتىن ئەمىن بولىدۇ؛ بېشىغا بۈيۈكلۈك تاجى كىيدۈرۈلىدۇ، ئۇ تاجنىڭ بىر تال ياقۇتى دۇنيا ۋە دۇنيادىكى بارلىق نەرسىدىن ياخشىدۇر؛ شەھلا كۆزلۈك ھۆرلەردىن يەتمىش ئىككىسى جۈپ قىلىپ بېرىلىدۇ؛ ئۇرۇق - تۇغقانلىرىدىن يەتمىش ئادەمگە شاپائەت قىلىش ھوقۇقى بېرىلىدۇ». ②

31. وعن سمرة رضي الله عنه، قال رسول الله ﷺ: «رأيت الليلة

---

① بەيھەقى توپلىغان، ئەلبانى «ھەسەن» دېگەن.

② ئەھمەد ۋە تەبرانى توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.

رجلين أتياني، فصعدا بي الشجرة فأدخلاني دارا هي أحسن وأفضل، لم أر قط أحسن منها، قالا: أما هذه الدار فدار الشهداء». رواه البخاري

سەمۇرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «مەن كېچىدە ئىككى ئادەمنى كۆردۈم، ئۇ ئىككىيلەن مېنىڭ قېشىمغا كېلىپ مېنى دەرەخكە ئۆرلەتتى، ئاندىن تولىمۇ گۈزەل ۋە ھەشەمەتلىك بىر ھويلىغا ئېلىپ كىردى، مەن ئۇنىڭدەك گۈزەل ۋە ھەشەمەتلىك ھويلىنى پەقەتلا كۆرۈپ باقمىغان ئىدىم. ئۇ ئىككىيلەن ماڭا: ‹بۇ شەھىدلەرنىڭ ھويلىسى› دېدى».[1]

32. وعن أنس بن مالك رضي الله عنه، أن أم الربيع بنت البراء وهي أم حارثة بن سراقة، أتت النبي ﷺ، فقالت: يا نبي الله، ألا تحدثني عن حارثة، وكان قتل يوم بدر أصابه سهم غرب، فإن كان في الجنة صبرت، وإن كان غير ذلك، اجتهدت عليه في البكاء، قال: «يا أم حارثة، إنها جنان في الجنة، وإن ابنك أصاب الفردوس الأعلى». رواه البخاري

ئەنەس ئىبنى مالىك رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: ھارىسە ئىبنى سۇراقىنىڭ ئانىسى (ئۇممۇ رەبىئ بىنتى بەرائ) پەيغەمبەر ﷺ نىڭ قېشىغا كېلىپ: «ئى الله نىڭ پەيغەمبىرى! ئوغلۇم ھارىسەنىڭ ئەھۋالىنى ئېيتىپ بەرگەن بولساڭ، ئۇ بەدر غازىتى كۈنى غايىبتىن تەگكەن ئوق

[1] بۇخارى توپلىغان.

سەۋەبىدىن ئۆلتۈرۈلگەن ئىدى. ئەگەر ئۇ جەننەتتە بولسا سەۋر قىلىمەن، ئەگەر ئۇنداق بولمىسا قاتتىق يىغلايمەن» دېدى. رەسۇلۇللاھ ﷺ: «ئى ئۇممۇ ھارىسە! ھەقىقەتەن جەننەتنىڭ ھەرخىل دەرىجىلىرى بار. شۈبھىسىزكى، ئوغلۇڭ جەننەتلەرنىڭ ئەڭ ئالىيسى بولغان فىردەۋس جەننىتىگە ئېرىشتى» دېدى.①

33. وعن جابر بن عبد الله رضي الله عنهما قال: جيء بأبي إلى النبي ﷺ قد مثل به، فوضع بين يديه؛ فذهبت أكشف عن وجهه فنهاني قومي، فقال النبي ﷺ: «ما زالت الملائكة تظله بأجنحتها». متفق عليه

جابىر ئىبنى ئابدۇللاھ رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دېگەن: (ئوھۇد غازىتى كۈنى) دادام پەيغەمبەر ﷺ نىڭ ئالدىغا كەلتۈرۈلدى، ئۇنىڭ چىرايى بۇزۇۋېتىلگەن ئىدى. ئۇ كىيىم بىلەن يېپىپ قويۇلغان بولۇپ، مەن ئۇنىڭ يۈزىنى ئېچىش ئۈچۈن ماڭسام قېرىنداشلىرىم مېنى توسۇۋالدى. رەسۇلۇللاھ ﷺ: «پەرىشتىلەر تېخىچە ئۇنىڭغا قاناتلىرى بىلەن سايە تاشلاپ تۇرۇۋاتىدۇ» دېدى.②

34. وعن نعيم بن همار رضي الله عنه، أن رجلا سأل رسول الله ﷺ: أي الشهداء أفضل؟ قال: «الذين إن يلقوا في الصف لا يلفتون وجوههم حتى يقتلوا أولئك ينطلقون في الغرف العلى من الجنة ويضحك إليهم ربهم وإذا ضحك ربك إلى عبد في الدنيا فلا حساب عليه». رواه

① بۇخارى توپلىغان.
② بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.

أحمد وأبو يعلى

نۇئەيم ئىبنى ھەممار رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، بىر كىشى رەسۇلۇللاھ ﷺ دىن: «شەھىدلەرنىڭ قايسىسى ئەڭ ئەۋزەل؟» دەپ سورىۋېدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېدى: «ئۇلار دۈشمەن بىلەن ئۇچرىشىپ قالسا تاكى ئۆلتۈرۈلگەنگە قەدەر (قېچىش ئۈچۈن) يۈزلىرىنى ئارقىغا بۇراپمۇ قويمايدىغان كىشىلەردۇر. ئۇلار جەننەتنىڭ ئالىي سارايلىرىدا سەيلە قىلىدۇ، رەببى ئۇلارغا كۈلىدۇ. رەببى دۇنيادىكى بىرەر بەندىگە كۈلسە، ئۇنىڭغا (ئاخىرەتتە) ھېچبىر ھېساب يوق».[1]

35. وعن البراء رضي الله عنه قال: أتى النبي ﷺ رجل مقنع بالحديد، فقال: يا رسول الله، أقاتل أو أسلم؟ قال: «أسلم، ثم قاتل»، فأسلم، ثم قاتل، فقتل، فقال رسول الله ﷺ: «عمل قليلا وأجر كثيرا». متفق عليه وهذا لفظ البخاري

بەرائ رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ قېشىغا ساۋۇت كىيگەن بىر كىشى كېلىپ: «ئى الله نىڭ ئەلچىسى! ئاۋۋال ئۇرۇش قىلايمۇ ياكى مۇسۇلمان بولايمۇ؟» دېدى. رەسۇلۇللاھ ﷺ: «ئاۋۋال مۇسۇلمان بول، ئاندىن ئۇرۇش قىل» دېدى. شۇنىڭ بىلەن، ئۇ كىشى مۇسۇلمان بولدى ۋە ئۇرۇش قىلىپ ئۆلتۈرۈلدى. رەسۇلۇللاھ ﷺ:

---

[1] ئەھمەد ۋە ئەبۇ يەئلا توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.

«بۇ كىشى ئاز ئەمەل قىلىپ كۆپ ئەجىرگە ئېرىشتى» دېدى.[1]

36. وعن عبد الله بن عمرو بن العاص رضي الله عنهما، أن رسول الله ﷺ قال: «يغفر الله للشهيد كل ذنب إلا الدين». رواه مسلم

ئابدۇللاھ ئىبنى ئەمر ئىبنى ئاس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇمادىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «شەھىدنىڭ قەرزدىن باشقا بارلىق گۇناھلىرى مەغپىرەت قىلىنىدۇ».[2]

37. وعن أبي قتادة رضي الله عنه، أن رسول الله ﷺ قام فيهم فذكر أن الجهاد في سبيل الله، والإيمان بالله، أفضل الأعمال، فقام رجل، فقال: يا رسول الله، أرأيت إن قتلت في سبيل الله، أتكفر عني خطاياي؟ فقال له رسول الله ﷺ: «نعم، إن قتلت في سبيل الله وأنت صابر محتسب، مقبل غير مدبر»، ثم قال رسول الله ﷺ: «كيف قلت؟» قال: أرأيت إن قتلت في سبيل الله، أتكفر عني خطاياي؟ فقال رسول الله ﷺ: «نعم، وأنت صابر محتسب، مقبل غير مدبر، إلا الدين فإن جبريل عليه السلام قال لي ذلك». رواه مسلم

ئەبۇ قەتادە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: رەسۇلۇللاھ ﷺ ساھابىلەرگە خۇتبە ئوقۇپ، ئاللاھ يولىدىكى جىھاد بىلەن ئاللاھقا ئىمان كەلتۈرۈشنىڭ ئەمەللەرنىڭ ئەڭ ئەۋزەلى ئىكەنلىكىنى بايان قىلىۋېدى،

---

① بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.

② مۇسلىم توپلىغان.

بىر ئادەم ئورنىدىن تۇرۇپ: «ئى الله نىڭ ئەلچىسى! مەن الله يولىدا ئۆلتۈرۈلسەم گۇناھلىرىم مەغپىرەت قىلىنامدۇ؟ بۇ ھەقتە ماڭا ئېيتىپ بەرگىن» دېدى. رەسۇلۇللاھ ﷺ ئۇ كىشىگە: «ھەئە، سەۋر قىلىپ، ساۋاب ئۈمىد قىلىپ، ئالغا ئىلگىرىلىگەن ۋە كەينىگە قاچمىغان ھالدا الله يولىدا ئۇرۇش قىلىپ ئۆلتۈرۈلسەڭ» دېدى. ئاندىن رەسۇلۇللاھ ﷺ: «قانداق دېدىڭ؟» دېدى. ھېلىقى كىشى (سۆزىنى تەكرارلاپ): «مەن الله يولىدا ئۆلتۈرۈلسەم گۇناھلىرىم مەغپىرەت قىلىنامدۇ؟ بۇ ھەقتە ماڭا ئېيتىپ بەرگىن» دېۋىدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېدى: «ھەئە، سەۋر قىلىپ، ساۋاب ئۈمىد قىلىپ، ئالغا ئىلگىرىلىگەن ۋە كەينىگە قاچمىغان ھالدا الله يولىدا ئۇرۇش قىلىپ ئۆلتۈرۈلسەڭ قەرزىڭدىن باشقا گۇناھلىرىڭ مەغپىرەت قىلىنىدۇ. جىبرىئىل ئەلەيھىسسالام ھازىر ماڭا شۇنداق دېدى».[1]

15- باب

شەھىدلەرگە قەبرە ئازابىنىڭ يوقلۇقى ۋە ئۇنىڭ سەۋەبى ھەققىدە

38. عن راشد بن سعد عن رجل من أصحاب النبي ﷺ أن رجلا قال: يا رسول الله، ما بال المؤمنين يفتنون في قبورهم إلا الشهيد؟ قال: «كفى ببارقة السيوف على رأسه فتنة». رواه النسائي

[1] مۇسلىم توپلىغان.

راشىد ئىبنى سەئدتىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، پەيغەمبەر ﷺ نىڭ ساھابىلىرىدىن بىرى مۇنداق دەيدۇ: بىر كىشى: «ئى اللە نىڭ رەسۇلى! مۇئمىنلەر قەبرىلىرىدە ئازابلىنىدىكەن، شەھىد نېمىشقا ئازابلانمايدۇ؟» دېۋىدى، پەيغەمبەر ﷺ: «ئۇنىڭ بېشىدا قىلىچلارنىڭ چاقنىشى ئازابقا يېتەرلىكتۇر» دېدى.[1]

16- باب
شەھىد دۇنياغا قايتىپ ئون قېتىم ئۆلتۈرۈلۈشنى ئارزۇ قىلىدۇ

39. عن أنس رضي الله عنه، أن النبي ﷺ قال: «ما أحد يدخل الجنة يحب أن يرجع إلى الدنيا وله ما على الأرض من شيء إلا الشهيد، يتمنى أن يرجع إلى الدنيا، فيقتل عشر مرات، لما يرى من الكرامة». متفق عليه

ئەنەس ئىبنى مالىك رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «شەھىدتىن باشقا جەننەتكە كىرگەن ھەرقانداق كىشى، دۇنيادىكى بارلىق نەرسىلەر ئۇنىڭ ئىلكىدە بولغان تەقدىردىمۇ بۇ دۇنياغا قايتىشنى خالىمايدۇ. پەقەت شەھىدلا ئۆزىگە قىلىنغان مەرھەمەتنى (يەنە بىر رىۋايەتتە، شەھىدلىكنىڭ پەزىلىتىنى) كۆرگەنلىكى ئۈچۈن، دۇنياغا قايتىپ يەنە ئون قېتىم ئۆلتۈرۈلۈشنى ئارزۇ

[1] نەسائى توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.

قىلدۇ».①

17- باب
شەھىدلەرنىڭ روھلىرى جەننەتتە

اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ ۞ فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۞ يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ۞ الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقَوْا أَجْرٌ عَظِيمٌ ۞﴾ «اللە نىڭ يولىدا شەھىد بولغانلارنى ئۆلۈك دەپ گۇمان قىلمىغىن، بەلكى ئۇلار تىرىك بولۇپ، اللە نىڭ دەرگاھىدىكى رىزىقتىن بەھرىمەن قىلىنىدۇ (يەنى جەننەتنىڭ نېمەتلىرىدىن ئەتىگەن - ئاخشامدا مەڭگۈلۈك رىزىقلاندۇرۇپ تۇرۇلىدۇ) [169]. ئۇلار اللە نىڭ ئۆزلىرىگە بەرگەن پەزلىدىن خۇرسەندۇر، ئۆزلىرىنىڭ ئارقىسىدىن تېخى يېتىپ كەلمىگەن (يەنى شەھىد بولماي تىرىك قالغان) قېرىنداشلىرىغا (ئاخىرەتتە) نە قورقۇنچ، (دۇنيادىن ئايرىلغانلىقىغا) نە قايغۇ يوق ئىكەنلىكى بىلەن خۇشخەۋەر بېرىشنى تىلەيدۇ [170]. ئۇلار اللە تەرىپىدىن بېرىلگەن نېمەت ۋە پەزلنى،

① بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.

مۆئمىنلەرنىڭ ئەجرىنى اللە نىڭ بىكار قىلىۋەتمەيدىغانلىقى بىلەن خۇشخەۋەر بېرىشنى تىلەيدۇ [171]. (ئۇھۇد غازىتىدا) يارىلانغاندىن كېيىن اللە نىڭ ۋە پەيغەمبەرنىڭ چاقىرىقىغا ئاۋاز قوشقانلار، ئۇلار (يەنى مۆئمىنلەر) دىن ياخشى ئەمەللەرنى قىلغانلار ۋە تەقۋادارلىق قىلغانلار چوڭ ساۋابقا ئېرىشىدۇ».①

40. عن مسروق قال: سألنا عبد الله ابن مسعود عن هذه الآية: ﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ﴾ فقال: أما إنا قد سألنا عن ذلك فقال: «أرواحهم في جوف طير خضر لها قناديل معلقة بالعرش، تسرح من الجنة حيث شاءت، ثم تأوي إلى تلك القناديل، فاطلع إليهم ربهم اطلاعة فقال: هل تشتهون شيئا؟ فقالوا: أي شيء نشتهي ونحن نسرح من الجنة حيث شئنا؟ ففعل ذلك بهم ثلاث مرات، فلما رأوا أنهم لن يتركوا من أن يسألوا قالوا: يا رب، نريد أن ترد أرواحنا في أجسادنا حتى نقتل في سبيلك مرة أخرى، فلما رأى أن ليس لهم حاجة تركوا». رواه مسلم

مەسرۇق مۇنداق دەيدۇ: بىز ئابدۇللاھ ئىبنى مەسئۇد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن: ﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ﴾ «اللە نىڭ يولىدا شەھىد بولغانلارنى ئۆلۈك دەپ گۇمان قىلمىغىن، بەلكى ئۇلار تىرىك بولۇپ، اللە نىڭ دەرگاھىدىكى رىزىقتىن

① سۈرە ئال ئىمران 169- ئايەتتىن 172- ئايەتكىچە.

بەھرىمەن قىلىنىدۇ (يەنى جەننەتنىڭ نېمەتلىرىدىن ئەتىگەن - ئاخشامدا مەڭگۈلۈك رىزىقلاندۇرۇپ تۇرۇلىدۇ)» [1] دېگەن ئايەتنىڭ مەنىسى ھەققىدە سورىغاندۇق، ئۇ مۇنداق دېدى: بىزمۇ بۇ ئايەت ھەققىدە رەسۇلۇللاھ ﷺ دىن سورىغاندۇق، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «ئۇلارنىڭ جانلىرى يېشىل قۇشلارنىڭ پوكانلىرىدا بولىدۇ، ئۇ قۇشلارنىڭ قونداقلىرى ئەرشكە ئېسىلغاندۇر. ئۇ جەننەتتە خالىغان يەرلەرگە ئۇچۇپ بېرىپ، يەنە شۇ قونداقلارغا قايتىپ كېلىدۇ. ئاندىن شەھىدلەرنىڭ رەببى ئۇلارغا قاراپ: <بىرەر نەرسىنى ئارزۇ قىلامسىلەر؟> دەيدۇ. شەھىدلەر: <بىز جەننەتتىن خالىغان جايغا بارالايدىغان تۇرساق، يەنە نېمىنى ئارزۇ قىلاتتۇق!؟> دەيدۇ. اللە تائالا بۇ سوئالنى ئۈچ قېتىم سورايدۇ. ئۇلار (بىرەر نەرسە) سورىمىسا بولمايدىغانلىقىنى چۈشىنىپ: <ئى رەببىمىز! جانلىرىمىزنى تەنلىرىمىزگە قايتۇرساڭ، سېنىڭ يولۇڭدا يەنە بىر قېتىم ئۆلتۈرۈلسەك> دەيدۇ. اللە تائالا ئۇلارنىڭ ھېچقانداق ھاجىتى يوقلۇقىنى كۆرۈپ، ئۇلارنى ئۆز ھالىغا قويۇپ بېرىدۇ». [2]

18- باب

شاھادەتنى ئارزۇ قىلىش ۋە تەلەپ قىلىش

41. عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: سمعت النبي ﷺ يقول: «والذي نفسي بيده لولا أن رجالا من المؤمنين لا تطيب أنفسهم أن

[1] سۈرە ئال ئىمران 169- ئايەت.

[2] مۇسلىم توپلىغان.

يتخلفوا عني، ولا أجد ما أحملهم عليه ما تخلفت عن سرية تغزو في سبيل الله، والذي نفسي بيده لوددت أني أقتل في سبيل الله، ثم أحيا، ثم أقتل، ثم أحيا، ثم أقتل، ثم أحيا، ثم أقتل». رواه البخاري ومسلم واللفظ للبخاري

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: مەن پەيغەمبەر ﷺ نىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىغان: «جېنىم ئۇنىڭ قولىدا بولغان زات بىلەن قەسەمكى، ئەگەر مۇئمىنلەر ئىچىدىن مەندىن ئايرىلىپ قېلىشنى خالىمايدىغان ۋە مەن ئۇلارغا ئۇلاغ تېپىپ بېرەلمەيدىغان بىر بۆلۈك كىشىلەر بولمىغىنىدا، الله يولىدا ئۇرۇش قىلىشقا ماڭغان ھەرقانداق بىر قوشۇندىن ھەرگىزمۇ ئايرىلىپ قالمىغان بولاتتىم. جېنىم ئۇنىڭ قولىدا بولغان زات بىلەن قەسەمكى، مەن الله يولىدا (ئۇرۇشقا چىقىپ) ئۆلتۈرۈلسەم، ئاندىن يەنە تىرىلدۈرۈلۈپ (ئۇرۇشقا چىقسام) ۋە ئۆلتۈرۈلسەم، ئاندىن يەنە تىرىلدۈرۈلۈپ (ئۇرۇشقا چىقسام) ۋە ئۆلتۈرۈلسەم دەپ ئارزۇ قىلىمەن».[1]

42. وعنه، عن رسول الله ﷺ أنه قال: «من خير معاش الناس لهم رجل ممسك عنان فرسه في سبيل الله، يطير على متنه كلما سمع هيعة أو فزعة، طار عليه يبتغي القتل، أو الموت مظانه، أو رجل في غنيمة في رأس شعفة من هذه الشعف، أو بطن واد من هذه الأودية، يقيم الصلاة، ويؤتي الزكاة، ويعبد ربه حتى يأتيه اليقين، ليس من الناس إلا في خير».

[1] بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.

رواه مسلم

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «ئىنسانلارنىڭ ئىچىدە ئەڭ ياخشى ھايات شۇكى، بىر كىشى ئۆز ئېتىنىڭ چۇلۋۇرىنى الله يولىدا تۇتۇپ تۇرىدۇ، قاچانىكى ئۇرۇش شەپىسى ياكى ئەنسىزلىكنى ئاڭلىسا، دۈشمەننى ئۆلتۈرۈش ياكى الله يولىدا شەھىد بولۇشنى ئارزۇ قىلىپ ئات چاپتۇرىدۇ؛ ياكى مۇنداق بىر كىشى بولۇپ، قويى بىلەن مۇشۇ تاغ چوققىلىرىدىن بىر چوققا ياكى جىلغىلاردىن بىر جىلغىدا تۇرۇپ، ئەجىلى توشقۇچە ناماز ئوقۇپ، زاكات بېرىپ، ئۆز رەببىگە ئىبادەت قىلىدۇ ۋە كىشىلەرگە ياخشىلىق قىلىدۇ».[1]

43. عن جابر رضي الله عنه قال: قال رجل للنبي ﷺ يوم أحد: أرأيت إن قتلت فأين أنا؟ قال: «في الجنة» فألقى تمرات كن في يده، ثم قاتل حتى قتل. متفق عليه

جابىر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: ئوھۇد غازىتى كۈنىدە، بىر ئادەم رەسۇلۇللاھ ﷺ دىن: «ئەگەر مەن ئۆلتۈرۈلسەم قەيەردە بولىمەن؟» دەپ سورىغان ئىدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ ئۇنىڭغا: «جەننەتتە» دېدى. شۇنىڭ بىلەن، ئۇ ئادەم قولىدىكى بىر قانچە تال خورمىلارنى تاشلىۋەتتى ۋە جەڭگە كىرىپ تاكى ئۆلتۈرۈلگۈچە ئۇرۇشتى.[2]

① مۇسلىم توپلىغان.
② بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.

44. وعن أنس رضي الله عنه قال: انطلق رسول الله ﷺ وأصحابه حتى سبقوا المشركين إلى بدر، وجاء المشركون، فقال رسول الله ﷺ: «لا يقدمن أحد منكم إلى شيء حتى أكون أنا دونه». فدنا المشركون، فقال رسول الله ﷺ: «قوموا إلى جنة عرضها السماوات والأرض»، قال: يقول عمير بن الحمام الأنصاري رضي الله عنه: يا رسول الله، جنة عرضها السماوات والأرض؟ قال: «نعم»، قال: بخ بخ؟ فقال رسول الله ﷺ: «ما يحملك على قولك بخ بخ؟»، قال: لا والله يا رسول الله، إلا رجاء أن أكون من أهلها، قال: «فإنك من أهلها»، فأخرج تمرات من قرنه، فجعل يأكل منهن، ثم قال: لئن أنا حييت حتى آكل تمراتي هذه إنها لحياة طويلة، فرمى بما كان معه من التمر، ثم قاتلهم حتى قتل. رواه مسلم

ئەنەس ئىبنى مالىك رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: رەسۇلۇللاھ ﷺ ۋە ساھابىلەر يولغا چىقىپ، بەدرگە مۇشرىكلاردىن بۇرۇن يېتىپ كەلدى. كېيىن مۇشرىكلارمۇ كېلىشتى. رەسۇلۇللاھ ﷺ: «مەن بۇيرۇق بەرمىگۈچە ھېچقايسىڭلار قوزغالماڭلار!» دېدى. مۇشرىكلارمۇ يېقىن كېلىپ قالدى. رەسۇلۇللاھ ﷺ: «كەڭلىكى ئاسمان بىلەن زېمىندەك كېلىدىغان جەننەت ئۈچۈن ئاتلىنىڭلار!» دېدى. ئەنسارىلاردىن بولغان ئۇمەير ئىبنى ھۇمام رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ: «ئى رەسۇلۇللاھ! كەڭلىكى ئاسمان بىلەن زېمىندەك كېلىدىغان جەننەتمۇ؟» دەپ سورىۋېدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ: «ھەئە» دېدى. ئۇمەير رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ: «پاھ - پاھ!» دەپ كەتتى. رەسۇلۇللاھ ﷺ: «پاھ - پاھ دەپ كەتتىڭغۇ؟» دېۋىدى، ئۇمەير

رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ: «ئى رەسۇلۇللاھ! اللە بىلەن قەسەمكى، مەن پەقەت شۇ جەننەت ئەھلىدىن بولۇشنى ئۈمىد قىلىپ شۇنداق دېدىم» دېدى. رەسۇلۇللاھ ﷺ: «سەن ھەقىقەتەن جەننەت ئەھلىدىن» دېدى. ئۇمەير رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ئوقدىنىدىن بىر قانچە تال خورمىنى چىقىرىپ يېيىشكە باشلىدى. ئاندىن: «مەن بۇ خورمىلارنى يەپ بولغۇچە ياشىسام بەكلا ئۇزۇن ھايات بولۇپ كەتكۈدەك» دېدى - دە، خورمىلارنى تاشلىۋېتىپ، مۇشرىكلار بىلەن ئۇرۇش قىلىپ شەھىد قىلىندى.①

45. وعن سهل بن حنيف رضي الله عنه، أن رسول الله ﷺ قال: «من سأل الله تعالى الشهادة بصدق بلغه الله منازل الشهداء، وإن مات على فراشه». رواه مسلم

سەھل ئىبنى ھۇنەيف رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «كىمكى اللە تائالادىن شەھىدلىكنى راستچىللىق بىلەن سورىسا، گەرچە ئۇ كىشى كۆرپىسى ئۈستىدە ئۆلۈپ كەتسىمۇ، اللە تائالا ئۇنى شەھىدلەرنىڭ مەرتىۋىلىرىگە يەتكۈزىدۇ».②

46. وعن أنس رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: «من طلب الشهادة صادقا أعطيها ولو لم تصبه». رواه مسلم

ئەنەس ئىبنى مالىك رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «كىمكى راستچىللىق بىلەن شەھىدلىكنى

① مۇسلىم توپلىغان.
② مۇسلىم توپلىغان.

تىلىسە، گەرچە ئۇ شەھىد قىلىنمىسىمۇ شەھىدلىكنىڭ دەرىجىسى بېرىلىدۇ».①

19- باب

الله يولىدا ئۆلگەن كىشى شەھىدتۇر

الله تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَلَئِنْ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ۞ وَلَئِنْ مُتُّمْ أَوْ قُتِلْتُمْ لَإِلَى اللَّهِ تُحْشَرُونَ ۞﴾ «شۈبھىسىزكى، ئەگەر سىلەر الله يولىدا (يەنى غازاتتا) ئۆلتۈرۈلسەڭلار ياكى (غازاتقا كېتىپ بېرىپ ئۆز ئەجىلىڭلار بىلەن) ئۆلسەڭلار، سىلەرگە الله تەرىپىدىن بولغان مەغپىرەت ۋە رەھمەت، ئەلۋەتتە ئۇلارنىڭ توپلايدىغان دۇنياسىدىن ئارتۇقتۇر [157]. ئەگەر سىلەر (ئۆز ئەجىلىڭلار بىلەن) ئۆلسەڭلار ياكى (جەڭ مەيدانىدا) ئۆلتۈرۈلسەڭلار، (ئاخىرەتتە) چوقۇم الله نىڭ دەرگاھىغا توپلىنىسىلەر (الله سىلەرنى ئەمەلىڭلارغا قاراپ مۇكاپاتلايدۇ) [158]».②

الله تائالا يەنە مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ۞ لَيُدْخِلَنَّهُمْ مُدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ ۞﴾ «الله نىڭ يولىدا ھىجرەت قىلغانلارغا، ئاندىن (جىھاد قىلىپ) ئۆلتۈرۈلگەنلەرگە ياكى

① مۇسلىم توپلىغان.

② سۈرە ئال ئىمران 157-، 158- ئايەتلەر.

(كېسەل بىلەن) ئۆلگەنلەرگە اللّٰه چوقۇم ياخشى رىزىق (يەنى جەننەتنىڭ مەڭگۈلۈك نېمەتلىرىنى) ئاتا قىلىدۇ. رىزىق بەرگۈچىلەرنىڭ ئەڭ ياخشىسى ھەقىقەتەن ياللاھ تۇر [58]. اللّٰه ئۇلارنى ئەلۋەتتە ئۇلار مەمنۇن بولىدىغان جايغا (يەنى جەننەتكە) كىرگۈزىدۇ، اللّٰه ھەقىقەتەن (ئۇلارنى مەمنۇن قىلىدىغان نەرسىلەرنى) بىلگۈچىدۇر، ھەلىمدۇر (يەنى ئۇلارنىڭ دۈشمەنلىرىنى جازالاشقا ئالدىراپ كەتمەيدۇ) [59]». ①

47. عن أبي مالك الأشعري رضي الله عنه، قال سمعت رسول الله ﷺ يقول: «من فصل في سبيل الله فمات أو قتل فهو شهيد، أو وقصه فرسه أو بعيره، أو لدغته هامة، أو مات على فراشه بأي حتف شاء الله مات فإنه شهيد وإن له الجنة». رواه أبو داود

ئەبۇ مالىك ئەشئەرى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: مەن رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىغان: «كىمكى اللّٰه يولىدا ئۆيىدىن ئايرىلىپ ئۆلسە ياكى ئۆلتۈرۈلسە، ئۇ چوقۇم شەھىد بولىدۇ. ناۋادا ئۇنى ئېتى ياكى تۆگىسى ئېتىۋېتىپ بويىنىنى سۇندۇرۇۋەتكەن ياكى زەھەرلىك ھايۋانلار چېقىۋالغان ياكى ئۇ كۆرپىسى ئۈستىدە ئۆلۈپ قالغان ۋە ياكى اللّٰه خالىغان بىرەر سەۋەب بىلەن ئۆلۈپ قالغان تەقدىردىمۇ، ئۇ چوقۇم شەھىد ھېسابلىنىدۇ ۋە جەننەتكە كىرىدۇ». ②

48. وعن عقبة بن عامر رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: «من صرع عن دابته في سبيل الله فمات فهو شهيد». رواه الطبراني

① سۈرە ھەج 58-، 59- ئايەتلەر.
② ئەبۇ داۋۇد توپلىغان، ئەلبانى «ھەسەن» دېگەن.

وحسنه الحافظ ابن حجر.

ئوقبە ئىبنى ئامىر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «كىمكى الله يولىدا ئۇلىغىدىن يىقىلىپ چۈشۈپ ئۆلۈپ كەتسە، ئۇ شەھىدتۇر».[1]

20- باب
شەھىدلەرنىڭ سەردارى

49. عن جابر رضي الله عنه، عن النبي ﷺ قال: «سيد الشهداء حمزة بن عبد المطلب، ورجل قام إلى إمام جائر فأمره ونهاه فقتله». رواه الحاكم

جابىر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «شەھىدلەرنىڭ سەردارى ھەمزە ئىبنى ئابدۇلمۇتەللىب ۋە زالىم پادىشاھنىڭ ئالدىغا چىقىپ، ئۇنى ياخشىلىققا بۇيرۇپ، يامانلىقتىن توسقان، شۇ سەۋەبلىك (زالىم پادىشاھ) ئۇنى ئۆلتۈرۈۋەتكەن كىشىدۇر».[2]

21- باب
شەھىد ئۆلۈمنىڭ ئاغرىقىدىن قانچىلىك

[1] تەبەرانى ۋە ئەبۇ يەئلا توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.
[2] ھاكىم توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.

ھېس قىلدىغانلىقى ھەققىدە

50. وعن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: «ما يجد الشهيد من مس القتل إلا كما يجد أحدكم من مس القرصة». رواه الترمذي

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىندۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «شەھىد ئۆلتۈرۈلگەن ۋاقىتتا، بىرىڭلارنى چۆمۈلە چاققانچىلىكلا ئاغرىق ھېس قىلىدۇ».①

22- باب

اللّٰه يولىدىكى رىباتنىڭ پەزىلىتى

اللّٰه تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ «ئى مۇئمىنلەر! تائەت - ئىبادەتنىڭ مۇشەققەتلىرىگە ۋە سىلەرگە يەتكەن ئېغىرچىلىقلارغا سەۋر قىلىڭلار، دۈشمەنلەرگە زىيادە چىداملىق بولۇڭلار، (چېگرالىرىڭلارنى ساقلاپ) جىھادقا تەييار تۇرۇڭلار، مەقسىتىڭلارغا يېتىش ئۈچۈن اللّٰه تىن قورقۇڭلار (يەنى ئۇنىڭ ئەمرىگە مۇخالىپەتچىلىك قىلماڭلار)».②

51. عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله ﷺ يقول:

① تىرمىزى ۋە نەسائى توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.
② سۈرە ئال ئىمران 200- ئايەت.

«موقف ساعة في سبيل الله خير من قيام ليلة القدر عند الحجر الأسود».

رواه ابن حبان والبيهقي وغيرهما

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: مەن رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىغان: «اللە يولىدا بىر سائەت تۇرۇش (يەنى رىباتتا تۇرۇش) قەدر كېچىسى ھەجەرۇلئەسۋەدنىڭ يېنىدا قىيامدا تۇرغاندىن ياخشى».[1]

52. وعن سهل بن سعد رضي الله عنه، أن رسول الله ﷺ قال: «رباط يوم في سبيل الله خير من الدنيا وما عليها، وموضع سوط أحدكم من الجنة خير من الدنيا وما عليها، والروحة يروحها العبد في سبيل الله تعالى، أو الغدوة، خير من الدنيا وما عليها». متفق عليه

سەھل ئىبنى سەئىد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «اللە يولىدا بىر كۈن رىباتتا تۇرۇش دۇنيا ۋە ئۇنىڭدىكى بارچە نەرسىلەردىن ياخشىدۇر. بىرىڭلارنىڭ جەننەتتىكى بىر تال قامچا مىقدارىچىلىك ئورنى دۇنيا ۋە ئۇنىڭدىكى بارچە نەرسىلەردىن ياخشىدۇر. بىرىڭلارنىڭ ئەتىگىنى ياكى كەچلىكى بىر قېتىم اللە يولىدىكى جىھادقا مېڭىشى دۇنيا ۋە ئۇنىڭدىكى بارچە نەرسىلەردىن ياخشىدۇر».[2]

53. وعن سلمان رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله ﷺ يقول:

---

[1] ئىبنى ھىببان ۋە بەيھەقى توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.
[2] بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.

«رباط يوم وليلة خير من صيام شهر وقيامه، وإن مات جرى عليه عمله الذي كان يعمل، وأجري عليه رزقه، وأمن الفتان». رواه مسلم

سەلمان فارىس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: مەن رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىغان: «بىر كېچە - كۈندۈز رىباتتا تۇرۇش بىر ئاي (كۈندۈزى) روزا تۇتۇش ۋە (كېچىسى) قىيامدا تۇرۇشتىن ياخشى. ئەگەر ئۇ رىباتتا ۋاپات تاپسا، ئۇنىڭغا قىلىپ كېلىۋاتقان ياخشى ئەمەللىرىنىڭ ساۋابى داۋاملىق يېزىلىپ تۇرىدۇ، (جەننەتتىن) رىزقى يېتىپ تۇرىدۇ ھەمدە قەبرە ئازابىدىن خاتىرجەم بولىدۇ».[1]

54. وعن عثمان رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله ﷺ يقول: «رباط يوم في سبيل الله، خير من ألف يوم فيما سواه من المنازل». رواه الترمذي وقال: حديث حسن.

ئوسمان ئىبنى ئەففان رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: مەن رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىغان: «اللّٰه يولىدا بىر كۈن رىباتتا تۇرۇش ئۇنىڭدىن باشقا ئورۇنلاردىكى مىڭ كۈندىن ئەۋزەل».[2]

23- باب

رىباتتا تۇرۇپ ئۆلۈپ كەتكەن كىشىنىڭ ئەملىنىڭ قىيامەت كۈنىگىچە داۋاملىشىپ

① مۇسلىم توپلىغان.
② نەسائى ۋە ئىبنى ھىببان توپلىغان، ئەلبانى «ھەسەن» دېگەن.

تۇرىدىغانلىقى ھەققىدە

55. وعن فضالة بن عبيد رضي الله عنه، أن رسول الله ﷺ قال: «كل ميت يختم على عمله إلا المرابط في سبيل الله، فإنه ينمى له عمله إلى يوم القيامة، ويؤمن فتنة القبر». رواه أبو داود والترمذي وقال: «حديث حسن صحيح».

فۇزالە ئىبنى ئۇبەيد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دەيدۇ: «ھەرقانداق كىشى ئۆلگەندە ئۇنىڭ ئەملىگە بېرىلىدىغان ئەجىر ئۈزۈلۈپ قالىدۇ، پەقەت الله يولىدا رىباتتا تۇرغۇچى بۇنىڭدىن مۇستەسنا. ئۇنىڭ ئەملىنىڭ ئەجرى تا قىيامەت كۈنىگىچە يېزىلىپ تۇرىدۇ ھەمدە ئۇ قەبرە ئازابىدىن خاتىرجەم بولىدۇ».[1]

24- باب
ئەتىگەن ۋە كەچتە الله يولىدىكى جىھادقا چىقىشنىڭ پەزىلىتى

الله تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنْفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطَئُونَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نَيْلًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ

[1] ئەبۇ داۋۇد ۋە تىرمىزى توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.

إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ۞ وَلَا يُنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۞﴾

«مەدىنە ئاھالىسى ۋە ئۇلارنىڭ ئەتراپىدىكى ئەئرابىلارنىڭ رەسۇلۇللاھ بىلەن جىھادقا بىللە چىقماي قېلىپ قېلىشى، ئۆزلىرىنىڭ ئارامى بىلەنلا بولۇپ، جاپادا رەسۇلۇللاھ بىلەن بىللە بولماسلىقى توغرا ئەمەس ئىدى. بۇ (يەنى ئۇلارنى جىھادقا چىقماي قېلىپ قېلىشتىن مەنئى قىلىش) شۇنىڭ ئۈچۈنكى، ئۇلار اللە نىڭ يولىدا ئۇچرىغان ئۇسسۇزلۇق، تارتقان جاپا - مۇشەققەت ۋە ئاچلىق، ئۇلارنىڭ كاپىرلارنى خاپىلىققا سالىدىغان ھەربىر قەدىمى، دۈشمەنلەر ئۈستىدىن ئېرىشكەن (ئۇلارنى ئۆلتۈرۈش، ئەسىر ئېلىش، مەغلۇپ قىلىش قاتارلىق) ھەربىر نەرسىسى ئۈچۈن (اللە نىڭ دەرگاھىدا) ئۇلارغا ياخشىلىق (يەنى ساۋاب) يېزىلىدۇ، اللە ئەلۋەتتە ياخشى ئىش قىلغۇچىلارنىڭ ئەجرىنى بىكار قىلىۋەتمەيدۇ [120]. ئۇلارنىڭ (اللە نىڭ يولىدا) مەيلى كىچىك بولسۇن ياكى چوڭ بولسۇن، سەرپ قىلغان نەرسىسى ۋە جىھاد ئۈچۈن باسقان ھەربىر مۇساپىسى ئۇلارنىڭ قىلغان ئەمەللىرىگە ئەڭ ياخشى مۇكاپات بېرىش يۈزىسىدىن ئۇلارغا يېزىلىدۇ [121]». ①

56. عن أبي أيوب رضي الله عنه يقول: قال رسول الله ﷺ: «غدوة في سبيل الله، أو روحة، خير مما طلعت عليه الشمس وغربت». أخرجه مسلم

① سۈرە تەۋبە 120-، 121- ئايەتلەر.

ئەبۇ ئەييۇب رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «اللّٰه يولىدا ئەتىگەن ياكى كەچتە بىر قېتىم جىھادقا مېڭىش، ئۇستىگە قۇياش چۇشكەن ۋە پاتقان نەرسىلەردىن (يەنى پۈتۈن دۇنيادىن) ياخشىدۇر».①

57. وعن أنس رضي الله عنه، أن رسول الله ﷺ قال: «لغدوة في سبيل الله، أو روحة، خير من الدنيا وما فيها». متفق عليه

ئەنەس ئىبنى مالىك رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «اللّٰه يولىدا ئەتىگەن ياكى كەچتە بىر قېتىم جىھادقا مېڭىش، دۇنيا ۋە ئۇنىڭدىكى نەرسىلەردىن ياخشىدۇر».②

25- باب

اللّٰه يولىدا توپا - چاڭ بولۇشنىڭ پەزىلىتى

58. عن أبي عبس هو عبد الرحمن بن جبر رضي الله عنه، أن رسول الله ﷺ قال: «ما اغبرت قدما عبد في سبيل الله فتمسه النار». رواه البخاري

ئابدۇراھمان ئىبنى جەبىر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «اللّٰه يولىدا ئىككى پۇتى

① مۇسلىم توپلىغان.
② بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.

توپىغا مىلەنگەن كىشىگە دوزاخ ئوتى تەگمەيدۇ».[1]

59. وعن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: «لا يلج النار رجل بكى من خشية الله حتى يعود اللبن في الضرع، ولا يجتمع غبار في سبيل الله ودخان جهنم». رواه الترمذي

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «اللّٰه تىن قورقۇپ يىغلىغان ئادەم خۇددى سېغىلىپ بولۇنغان سۈت يېلىنغا قايتىپ كىرمىگەندەك دوزاخقا ھەرگىز كىرمەيدۇ ھەمدە اللّٰه يولىدا توزۇغان چاڭ - توزان بىلەن جەھەننەمنىڭ تۈتۈنى بىرلەشمەيدۇ (يەنى اللّٰه يولىدا جىھاد قىلغان كىشى دوزاخقا كىرمەيدۇ)».[2]

26- باب
ئەمرگە ياخشى ئىشتا ئىتائەت قىلىشنىڭ ۋاجىبلىقى ۋە ئۇنىڭ پەزىلىتى

اللّٰه تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا﴾ «ياكى ئۇلار اللّٰه ئۆز پەزلىدىن كىشىلەرگە بەرگەن نەرسىگە (يەنى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا بېرىلگەن پەيغەمبەرلىككە) ھەسەت

[1] بۇخارى توپلىغان.
[2] تىرمىزى ۋە نەسائى توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.

قىلىشامدۇ؟ بىز ھەقىقەتەن ئىبراھىم ئەۋلادىغا كىتاب، ھېكمەت بەردۇق ۋە ئۇلارغا بۈيۈك پادىشاھلىق بەردۇق».①

60. عن أبي هريرة رضي الله عنه، عن النبي ﷺ قال: «تعس عبد الدينار وعبد الدرهم وعبد الخميصة، إن أعطي رضي، وإن لم يعط سخط، تعس وانتكس، وإذا شيك فلا انتقش، طوبى لعبد آخذ بعنان فرسه في سبيل الله، أشعث رأسه مغبرة قدماه، إن كان في الحراسة كان في الحراسة، وإن كان في الساقة كان في الساقة، إذا استأذن لم يؤذن له، وإن شفع لم يشفع». رواه البخاري

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، پەيغەمبەر ﷺ مۇنداق دەيدۇ: «دىنار، دەرھەم ۋە كەشتىلەنگەن رەڭلىك كىيىمنىڭ قۇللىرى ھالاك بولسۇن! ئەگەر ئۇلارغا بېرىلسە رازى بولىدۇ، بېرىلمىسە ئاچچىقلايدۇ. ھالاك بولسۇن، كېسەل ۋە خارلىقتىن قۇتۇلالمىسۇن! ئۇنىڭغا تىكەن كىرسە، چىقىرىلمىسۇن! چېچى چۇۋۇق، ئىككى قەدىمى توپىغا مىلەنگەن ھالەتتە الله يولىدا ئېتىنىڭ يۈگىنىنى تۇتۇپ تۇرغان كىشىگە خۇش مۇبارەك بولسۇنكى، ئەگەر ئۇنى ھارىستا②تۇرۇشقا قويسا، ھارىستا تۇرىدۇ؛ ئارقا سەپتە قويسا، ئارقا سەپتە بولىدۇ؛ رۇخسەت سورىسا، رۇخسەت بېرىلمەيدۇ؛ شاپائەت قىلماقچى بولسا، شاپائىتى قوبۇل قىلىنمايدۇ».③

① سۈرە نىسا 54- ئايەت.
② ھارىستا تۇرۇش ــ ئىسلام زېمىنلىرىنى قوغداپ قاراۋۇللۇقتا تۇرۇش.
③ بۇخارى توپلىغان.

61. عن عبد الله بن عمر رضي الله عنه، عن النبي ﷺ قال: «السمع والطاعة على المرء المسلم فيما أحب وكره، ما لم يؤمر بمعصية، فإذا أمر بمعصية فلا سمع ولا طاعة». متفق عليه

ئابدۇللاھ ئىبنى ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىندۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «ھەرقانداق بىر مۇسۇلماننىڭ، (ئەمىر) ئۇنى گۇناھقا بۇيرۇمىسىلا مەيلى ئۇ ياقتۇرسۇن ياكى ياقتۇرمىسۇن ئاڭلاپ ئىتائەت قىلىشى ۋاجىبتۇر. ئەگەر گۇناھقا بۇيرۇلسا ئاڭلاشقا ۋە ئىتائەت قىلىشقا بولمايدۇ».[1]

62. عن أنس بن مالك رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: «اسمعوا وأطيعوا، وإن استعمل عليكم عبد حبشي، كأن رأسه زبيبة». رواه البخاري

ئەنەس ئىبنى مالىك رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىندۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «گەرچە سىلەرگە بېشى قۇرۇق ئۈزۈمدەك (كۆرۈمسىز) قارا قۇل ئەمىر قىلىنسىمۇ، ئۇنىڭ بۇيرۇقىنى ئاڭلاڭلار ۋە ئىتائەت قىلىڭلار».[2]

63. وعن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: «من أطاعني فقد أطاع الله، ومن عصاني فقد عصى الله، ومن يطع الأمير فقد

[1] بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.
[2] بۇخارى توپلىغان.

أطاعني، ومن يعص الأمير فقد عصاني». متفق عليه

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «كىمكى ماڭا ئىتائەت قىلسا، اللہ قا ئىتائەت قىلغان بولىدۇ. كىمكى ماڭا ئاسىيلىق قىلسا، اللہ قا ئاسىيلىق قىلغان بولىدۇ. كىمكى ئەمىرگە ئىتائەت قىلسا، ماڭا ئىتائەت قىلغان بولىدۇ. كىمكى ئەمىرگە ئاسىيلىق قىلسا، ماڭا ئاسىيلىق قىلغان بولىدۇ».[1]

27- باب

تەييارلىق ۋە ئوق ئېتىشنىڭ پەزىلىتى

اللہ تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ﴾ «دۈشمەنلىرىڭلار (بىلەن ئۇرۇش قىلىش) ئۈچۈن قولۇڭلاردىن كېلىشىچە قورال كۈچى، جەڭ ئېتى تەييارلاڭلار، بۇنىڭ بىلەن، اللہ نىڭ دۈشمىنىنى، ئۆزۈڭلارنىڭ دۈشمىنىڭلارنى ۋە ئۇلاردىن باشقا دۈشمەنلەرنى قورقۇتىسىلەر. ئۇلارنى سىلەر تونۇمايسىلەر، اللہ تونۇيدۇ، سىلەرنىڭ اللہ يولىدا سەرپ قىلغىنىڭلار مەيلى نېمە بولسا بولسۇن، سىلەرگە ئۇنىڭ ساۋابى تولۇق بېرىلىدۇ، سىلەرگە زۇلۇم قىلىنمايدۇ (يەنى

---

[1] بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.

بۇ ساۋابتىن ھېچنەرسە كېمەيتىلمەيدۇ)». ①

64. عن عمرو بن عبسة قال: سمعت رسول الله ﷺ يقول: «من شاب شيبة في سبيل الله كانت له نورا يوم القيامة، ومن رمى بسهم في سبيل الله فبلغ العدو أو لم يبلغ كان له كعتق رقبة، ومن أعتق رقبة مؤمنة كانت فداءه من النار عضوا بعضو». رواه النسائي بإسناد صحيح

ئەمر ئىبنى ئەبەسە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: مەن رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىغان: «الله يولىدا چېچى ئاقارغان كىشىنىڭ ئاق چاچلىرى قىيامەت كۈنى (ئۇ كىشىگە) نۇر بولىدۇ. كىمكى الله يولىدا دۈشمەنگە قارىتىپ بىر پاي ئوق ئاتسا، ئوق دۈشمەنگە تەگسۇن ياكى تەگمىسۇن ئاتقۇچىغا بىر قۇل ئازات قىلغاننىڭ ساۋابى يېزىلىدۇ. كىمكى بىر مۇئمىن قۇلنى ئازاد قىلسا، قىيامەت كۈنى الله ئۇ قۇلنىڭ ھەربىر ئەزاسى ئۈچۈن ئازاد قىلغۇچىنىڭ ھەربىر ئەزاسىنى ئوتتىن ئازاد قىلىدۇ». ②

65. وعن عقبة بن عامر رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله ﷺ وهو على المنبر، يقول: «﴿وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ﴾، ألا إن القوة الرمي، ألا إن القوة الرمي، ألا إن القوة الرمي». رواه مسلم

ئۇقبە ئىبنى ئامىر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: مەن رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ مۇنبەردە تۇرۇپ: «دۈشمەنلىرىڭلار (بىلەن ئۇرۇش

① سۈرە ئەنفال 60- ئايەت.
② نەسائى توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.

قىلىش) ئۈچۈن قولۇڭلاردىن كېلىشىچە كۈچ تەييارلاڭلار»[1] دېگەن ئايەتنى ئوقۇغاندىن كېيىن: «بىلىپ قويۇڭلاركى، كۈچ تەييارلاش دېگەن ئوق ئېتىشتۇر! بىلىپ قويۇڭلاركى، كۈچ تەييارلاش دېگەن ئوق ئېتىشتۇر! بىلىپ قويۇڭلاركى، كۈچ تەييارلاش دېگەن ئوق ئېتىشتۇر!» دېگەنلىكىنى ئاڭلىغانىدىم.

66. وعن عقبة بن عامر رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: «من علم الرمي ثم تركه فليس منا» أو «قد عصى». رواه مسلم

ئۇقبە ئىبنى ئامىر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «كىمكى ئوق ئېتىشنى ئۆگىنىپ، ئاندىن ئۇنى (داۋاملاشتۇرماي) تاشلىۋەتسە، ئۇ بىزدىن ئەمەس» ياكى «گۇناھكار ھېسابلىنىدۇ».[2]

28- باب

جىھاد اللّٰه نىڭ غەم - قايغۇلارنى كەتكۈزۈۋېتىشكە سەۋەب بولىدىغان جەننەت ئىشىكلىرىدىن بىر ئىشىكتۇر

67. عن عبادة بن الصامت رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: «جاهدوا في سبيل الله، فإن الجهاد في سبيل الله تبارك وتعالى باب

[1] سۈرە ئەنفال 60- ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

[2] سۈرە ئىبراھىم 34- ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

من أبواب الجنة ينجي الله تبارك وتعالى به من الهم والغم». رواه أحمد

ئۇبادە ئىبنى سامىت رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «اللّٰه يولىدا جىھاد قىلىڭلار، اللّٰه تائالا يولىدىكى جىھاد ھەقىقەتەن جەننەت ئىشىكلىرىدىن بولغان بىر ئىشىك بولۇپ، اللّٰه تائالا ئۇ ئارقىلىق غەم - قايغۇلارنى كەتكۈزىدۇ».①

29- باب

جەڭدە مۇستەھكەم تۇرۇش ۋە جەڭدىن قېچىشنىڭ ھارام ئىكەنلىكى ھەققىدە

اللّٰه تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحْفًا فَلَا تُوَلُّوهُمُ الْأَدْبَارَ۞ وَمَنْ يُوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُ إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِقِتَالٍ أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَى فِئَةٍ فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ۞﴾ «ئى مۇئمىنلەر! كاپىرلارنىڭ ھۇجۇمىغا دۇچ كەلگەن چېغىڭلاردا، ئۇلارغا ئارقاڭلارنى قىلماڭلار (يەنى قاچماڭلار) [15]. كىمكى قايتا ئۇرۇشۇش ياكى (ياردەم تىلەش) ئۈچۈن مۇسۇلمانلار جامائەسىگە قوشۇلۇش مەقسىتىدە بىر تەرەپكە يۆتكىلىش قىلماستىن بەلكى دۈشمەنگە ئارقىسىنى قىلىدىكەن (يەنى قاچىدىكەن)، ئۇ ھەقىقەتەن اللّٰه نىڭ غەزىپىگە ئۇچرايدۇ، ئۇنىڭ جايى دوزاخ بولىدۇ. دوزاخ نېمىدېگەن يامان جاي!

① ئەھمەد ۋە تەبەرانى توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.

[16]». ①

68. وعن أبي هريرة رضي الله عنه، عن النبي ﷺ قال: «اجتنبوا السبع الموبقات!» قالوا: يا رسول الله، وما هن؟ قال: «الشرك بالله، والسحر، وقتل النفس التي حرم الله إلا بالحق، وأكل الربا، وأكل مال اليتيم، والتولي يوم الزحف، وقذف المحصنات المؤمنات الغافلات». متفق عليه

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ: «ھالاك قىلغۇچى يەتتە تۈرلۈك گۇناھتىن ساقلىنىڭلار» دېدى. ساھابىلەر: «ئى اللە نىڭ ئەلچىسى! ئۇلار قايسىلار؟» دەپ سورىۋېدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ: «اللە قا شېرىك كەلتۈرۈش، سېھرىگەرلىك قىلىش، ناھەق ئادەم ئۆلتۈرۈش، جازانە (ئۆسۈم) يېيىش، يېتىمنىڭ مېلىنى يەۋېلىش، جەڭ مەيدانىدىن قېچىش ۋە ئىپپەتلىك، پاك مۇئمىن ئاياللارغا تۆھمەت چاپلاش». ②

30- باب

جەڭدە جاسارەتلىك ۋە سادىق بولۇش ھەققىدە

اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا

① سۈرە ئەنفال 15-، 16- ئايەتلەر.
② بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.

اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَى نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا﴾ «مۇئمىنلەرنىڭ ئىچىدە (رەسۇلۇللاھ بىلەن غازاتقا چىققاندا ساباتلىق بولۇپ، شەھىد بولغانىغا قەدەر داداللىق بىلەن جەڭ قىلىش توغرۇلۇق) اللّٰه قا بەرگەن ئەھدىنى ئىشقا ئاشۇرغان نۇرغۇن كىشىلەر بار. ئۇلارنىڭ بەزىسى (ئەھدىگە ۋاپا قىلىپ) شەھىد بولدى، بەزىسى (شەھىد بولۇشنى) كۈتمەكتە، ئۇلار (پەرۋەردىگارىغا بەرگەن ئەھدىسىنى) ھەرگىز ئۆزگەرتكىنى يوق». ①

اللّٰه تائالا يەنە مۇنداق دەيدۇ: ﴿أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ﴾ «كۇففارلارغا قاتتىقتۇر، ئۆز - ئارا كۆيۈمچاندۇر». ②

اللّٰه تائالا يەنە مۇنداق دەيدۇ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ «ئى مۇئمىنلەر! سىلەردىن كىمكى مۇرتەد بولىدىكەن، اللّٰه (ئۇنىڭ ئورنىغا) اللّٰه ئۇلارنى دوست تۇتىدىغان، ئۇلارمۇ اللّٰه نى دوست تۇتىدىغان، مۇئمىنلەرگە كۆيۈنىدىغان، كاپىرلارغا شەپقەتسىز، اللّٰه نىڭ يولىدا جىھاد قىلىدىغان ۋە مالامەت قىلغۇچىنىڭ مالامىتىدىن قورقمايدىغان بىر قەۋمنى كەلتۈرىدۇ. بۇ (يەنى يۇقىرىدىكى سۈپەتلەر بىلەن سۈپەتلىنىش) اللّٰه نىڭ پەزلىدۇركى، (اللّٰه) ئۇنى

① سۈرە ئەھزاب 23- ئايەت.
② سۈرە فەتىھ 29- ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

(بەندىلىرىدىن) خالىغان كىشىگە بېرىدۇ، الله (نىڭ پەزلى) كەڭدۇر، (الله) ھەممىنى بىلگۈچىدۇر».[1]

69. عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: «المؤمن القوي خير وأحب إلى الله من المؤمن الضعيف وفي كل خير. احرص على ما ينفعك، واستعن بالله ولا تعجز. وإن أصابك شيء فلا تقل لو أني فعلت كان كذا وكذا، ولكن قل: قدر الله، وما شاء فعل؛ فإن لو تفتح عمل الشيطان». رواه مسلم

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «كۈچلۈك مۇئمىن ياخشىدۇر. الله ئاجىز مۇئمىنگە قارىغاندا كۈچلۈك مۇئمىننى بەكرەك ياخشى كۆرىدۇ، لېكىن ھەر ئىككىلىسى ياخشىدۇر. سەن ئۆزۈڭگە پايدىلىق نەرسىلەرگە ھېرىسمەن بولغىن. الله تىن ياردەم تىلىگىن، ئاجىزلىق قىلما. ئەگەر ساڭا بىرەر كۆڭۈلسىزلىك يەتسە: ‹كاشكى مۇنداق قىلغان بولسام، ئۇ ئىش ئۇنداق بولمايتتى› دېمىگىن، بەلكى: ‹الله نىڭ تەقدىرى شۇنداقكەن، الله نىڭ خالىغىنى بولىدۇ› دېگىن. ‹ئەگەر›، ‹كاشكى› دېگەن سۆزلەر شەيتاننىڭ ئىشىغا يول ئېچىپ بېرىدۇ».[2]

70. عن أنس رضي الله عنه، قال: «كان النبي ﷺ أحسن الناس، وأشجع الناس، وأجود الناس، ولقد فزع أهل المدينة فكان النبي ﷺ

[1] سۈرە مائىدە 54- ئايەت.
[2] مۇسلىم توپلىغان.

سبقهم على فرس»، وقال: «وجدناه بحرا». أخرجه البخاري ومسلم، واللفظ للبخاري

ئەنەس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: پەيغەمبەر ﷺ كىشىلەرنىڭ ئەڭ ياخشىسى، ئەڭ باتۇرى ۋە ئەڭ سېخىيسى ئىدى. بىر كۈنى مەدىنە ئەھلى (قورقۇنچلۇق بىر ئاۋازدىن) چۆچۈپ كەتتى. پەيغەمبەر ﷺ (ئاۋاز چىققان تەرەپكە) ئات چاپتۇرۇپ بېرىپ، قايتىپ كەلدى ۋە: «بۇ ئات بەك تېز چاپىدىكەن» دېدى.①

71. وعن ابن عمر رضي الله عنه، أنه وقف على جعفر يومئذ وهو قتيل، فعددت به خمسين بين طعنة وضربة، ليس منها شيء في دبره، يعني في ظهره. رواه البخاري

ئىبنى ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، ئۇ (مۇئتە غازىتى كۈنى) جەئفەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ جەسىتىنىڭ قېشىغا كەلدى. (ئىبنى ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ): «مەن جەئفەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ بەدىنىدىن ئەللىك يەردە قىلىچ ۋە نەيزىنىڭ ئىزىنى ساناندىم، لېكىن كەينى تەرىپىدە ھېچقانداق جاراھەت ئىزى يوق ئىدى».②

72. وعن أبي بكر بن أبي موسى الأشعري، قال: سمعت أبي رضي الله عنه وهو بحضرة العدو، يقول: قال رسول الله ﷺ: «إن أبواب

① بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.
② بۇخارى توپلىغان.

الجنة تحت ظلال السيوف»، فقام رجل رث الهيئة، فقال: يا أبا موسى أأنت سمعت رسول الله ﷺ يقول هذا؟ قال: نعم، فرجع إلى أصحابه، فقال: أقرأ عليكم السلام، ثم كسر جفن سيفه فألقاه، ثم مشى بسيفه إلى العدو فضرب به حتى قتل. رواه مسلم

ئەبۇ مۇسا ئەشئەرى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ ئوغلى ئەبۇبەكرى مۇنداق دەيدۇ: مەن ئاتامنىڭ (اللە ئۇنىڭدىن رازى بولسۇن!) دۈشمەن بىلەن ئۇچرىششتىن بۇرۇن مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىغان: «رەسۇلۇللاھ ﷺ: ‹شۈبھىسىزكى، جەننەتنىڭ ئىشىكلىرى قىلىچلارنىڭ سايىسى ئاستىدىدۇر› دېگەن». ئاندىن كىيىملىرى كونىرىغان بىر ئادەم ئورنىدىن تۇرۇپ: «ئى ئەبۇ مۇسا! سەن رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ مۇشۇنداق دېگەنلىكىنى راست ئاڭلىغانمىدىڭ؟» دەپ سورىۋىدى، ئاتام (ئەبۇ مۇسا): «ھەئە» دەپ جاۋاپ بەردى. ئۇ كىشى ھەمراھلىرىنىڭ قېشىغا قايتىپ بېرىپ، ئۇلارغا سالام قىلدى ۋە قىلىچىنىڭ غىلىپىنى سۇندۇرۇپ تاشلىۋەتتى. ئاندىن قىلىچىنى ئېلىپ دۈشمەنگە قاراپ يۈرۈپ كەتتى ۋە ئۆلتۈرۈلگەنگە قەدەر ئۇرۇش قىلدى.[1]

73. وعن أنس رضي الله عنه قال: غاب عمي أنس بن النضر رضي الله عنه عن قتال بدر، فقال: يا رسول الله، غبت عن أول قتال قاتلت المشركين، لئن الله أشهدني قتال المشركين ليرين الله ما أصنع. فلما كان يوم أحد انكشف المسلمون فقال: اللهم إني اعتذر إليك مما صنع

[1] مۇسلىم توپلىغان.

هؤلاء – يعني: أصحابه – وأبرأ إليك مما صنع هؤلاء – يعني: المشركين – ثم تقدم فاستقبله سعد بن معاذ فقال: يا سعد بن معاذ، الجنة ورب النضر، إني أجد ريحها من دون أحد! فقال سعد: فما استطعت يا رسول الله ما صنع! قال أنس: فوجدنا به بضعا وثمانين ضربة بالسيف، أو طعنة برمح أو رمية بسهم، ووجدناه قد قتل ومثل به المشركون، فما عرفه أحد إلا أخته ببنانه. قال أنس: كنا نرى – أو نظن – أن هذه الآية نزلت فيه وفي أشباهه: ﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَى نَحْبَهُ﴾ [الأحزاب: 23] إلى آخرها. متفق عليه

ئەنەس ئىبنى مالىك رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: تاغام ئەنەس ئىبنى نەزر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ بەدر ئۇرۇشىغا قاتنىشالمىغانىدى. ئۇ پەيغەمبەر ﷺ گە: «ئى رەسۇلۇللاھ! سەن مۇشرىكلارغا قارشى قىلغان تۇنجى جەڭگە مەن قاتنىشالماي قالدىم. ئەگەر الله مىنى مۇشرىكلار بىلەن ئۇرۇش قىلىشقا نېسىپ قىلسا، مېنىڭ قانداق قىلىدىغانلىقىمنى ئەلۋەتتە بىلىدۇ» دېدى.

ئۇھۇد ئۇرۇشى كۈنى مۇسۇلمانلار تالاپەتكە ئۇچراپ پىتىراپ كەتكەندە، ئەنەس ئىبنى نەزر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ: «ئى الله! مەن ھەمراھلىرىمنىڭ قاچقانلىقىدىن ساڭا ئۆزرە ئېيتىمەن ۋە مۇشرىكلارنىڭ ئىشىدىن ئادا - جۇدامەن» دەپ كاپىرلار تەرەپكە ئىلگىرىلەپ ماڭدى. ئاندىن ئالدىغا سەئىد ئىبنى مۇئاز رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ئۇچرىۋىدى، ئەنەس ئىبنى نەزىر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ئۇنىڭغا: «ئى سەئىد ئىبنى مۇئاز! مەن

جەننەتنى ئارزۇ قىلىۋاتىمەن. دادام نەزرىنىڭ رەببى بىلەن قەسەمكى، مەن ئۇھۇد تەرەپتىن جەننەتنىڭ ھىدىنى پۇراۋاتىمەن» دېدى. سەئىد ئىبنى مۇئاز: «ئى رەسۇلۇللاھ! مەن ئۇنىڭدەك قىلىشقا جۈرئەت قىلالمىدىم» دېدى.

ئەنەس ئىبنى مالىك رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: بىز ئەنەس ئىبنى نەزرىنىڭ جەستىدىن قىلىچ بىلەن چېپىلغان، نەيزە بىلەن سانجىلغان ۋە ئوقيا بىلەن ئېتىلغان بولۇپ سەكسەن نەچچە يېرىنىڭ يارىلانغانلىقىنى كۆردۇق. مۇشرىكلار ئۇنى ئۆلتۈرۈپ، ئاندىن قۇلاق - بۇرۇنلىرىنى كېسىپ، يۈزىنى بۇزۇۋەتكەن بولغاچقا، ھېچكىم ئۇنى تونۇيالمىدى. ئۇنى پەقەت ھەمشىرىسىلا بارمىقىدىن تونۇيالىدى. بىز ﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَى نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا﴾ «مۇئمىنلەرنىڭ ئىچىدە (رەسۇلۇللاھ بىلەن غازاتقا چىققاندا ساباتلىق بولۇپ، شەھىد بولغانغا قەدەر دادىللىق بىلەن جەڭ قىلىش توغرۇلۇق) اللّٰه قا بەرگەن ئەھدىنى ئىشقا ئاشۇرغان نۇرغۇن كىشىلەر بار. ئۇلارنىڭ بەزىسى (ئەھدىگە ۋاپا قىلىپ) شەھىد بولدى، بەزىسى (شەھىد بولۇشنى) كۈتمەكتە، ئۇلار (پەرۋەردىگارىغا بەرگەن ئەھدىسىنى) ھەرگىز ئۆزگەرتكىنى يوق».[1] دېگەن بۇ ئايەتنى ئەنەس ئىبنى نەزر ۋە ئۇنىڭغا ئوخشاش كىشىلەر ھەققىدە نازىل بولدى دەپ ئويلايمىز.[2]

---

① سۈرە ئەھزاب 23- ئايەت.
② بۇخارى توپلىغان.

74. عن أنس رضي الله عنه: أن رسول الله ﷺ أخذ سيفا يوم أحد، فقال: «من يأخذ مني هذا؟» فبسطوا أيديهم كل إنسان منهم يقول: أنا أنا. قال: «فمن يأخذه بحقه؟» فأحجم القوم فقال أبو دجانة رضي الله عنه: أنا آخذه بحقه، فأخذه ففلق به هام المشركين. رواه مسلم

ئەنەس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، ئۇھۇد كۈنى رەسۇلۇللاھ ﷺ قولىغا بىر قىلىچنى ئېلىپ: «بۇنى مەندىن كىم ئالىدۇ؟» دېدى. ساھابىلەرنىڭ ھەممىسى قوللىرىنى ئۇزىتىپ: «مەن، مەن» دېيىشتى. رەسۇلۇللاھ ﷺ: «بۇنى كىم ئېلىپ ھەققىنى ئادا قىلالايدۇ؟» دېۋىدى، ھەممەيلەن جىمىپ كەتتى. ئەبۇ دۇجانە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ: «مەن ئۇنى ئېلىپ ھەققىنى ئادا قىلالايمەن» دېدى ۋە ئۇ قىلىچ بىلەن مۇشرىكلارنىڭ باشلىرىنى چاپتى.[1]

75. عن قيس بن أبي حازم قال: سمعت خالد بن الوليد يقول: «لقد انقطعت في يدي يوم مؤتة تسعة أسياف، فما بقي في يدي إلا صفيحة يمانية». رواه البخاري

قەيس ئىبنى ئەبۇ ھازىم مۇنداق دەيدۇ: مەن خالىد ئىبنى ۋەلىد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىغان: «مۇئتە غازىتى كۈنى، مېنىڭ قولۇمدا توققۇز دانە قىلىچ سۇنۇپ، قولۇمدا پەقەت يەمەندە سوقۇلغان بىر دانە قىلىچ قالغان».[2]

---

① مۇسلىم توپلىغان.
② بۇخارى توپلىغان.

76. وعنه قال: قال خالد بن الوليد رضي الله عنه: «ما ليلة تهدى إلى بيتي فيها عروس أنا لها محب، أو أبشر فيها بغلام بأحب إلي من ليلة شديدة الجليد في سرية من المهاجرين أصبح بها العدو». رواه أبو يعلى، قال في المجمع: ورجاله رجال الصحيح.

قەيس ئىبنى ئەبۇ ھازىمدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، خالىد ئىبنى ۋەلىد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دېگەن: «مەن ياخشى كۆرىدىغان قىزنىڭ ماڭا ھەدىيە قىلىنغان ياكى ئۇنىڭدىن پەرزەنت خۇشخەۋىرى ئالغان ھېچبىر كېچە مەن ئۇچۇن قاتتىق سوغۇقتا يول يۈرۈپ، ئەتىسى ئەتىگىنى دۈشمەنلەرگە ھۇجۇم قىلغان كېچىدىن سۆيۈملۈك ئەمەستۇر».[1]

31- باب
قورقۇنچاقلىقتىن ئاگاھلاندۇرۇش

الله تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿أَتَخْشَوْنَهُمْ فَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ «ئۇلاردىن قورقامسىلەر؟ ئەگەر مۇئمىن بولساڭلار، قورقۇشۇڭلارغا الله ئەڭ لايىقتۇر».[2]

الله تائالا يەنە مۇنداق دەيدۇ: ﴿إِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونِ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ «ئەنە شۇ شەيتان ئۆز دوستلىرىنى

---
[1] ئەبۇ يەئلا توپلىغان ۋە نەقىل قىلغۇچىلار ئىشەنچلىك دېگەن.
[2] سۈرە تەۋبە 13- ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

(يەنى كۇففارلارنى) قورقىتىدۇ. ئەگەر مۇئمىن بولساڭلار، ئۇلاردىن قورقماڭلار، مەندىن قورقۇڭلار».①

77. عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله ﷺ يقول: «شر ما في الرجل: شح هالع، وجبن خالع». رواه أبو داود

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: مەن رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىغان: «چېكىدىن ئاشقان بېخىللىق ۋە ھەددىدىن زىيادە قورقۇنچاقلىق ئىنساندىكى ئەڭ يامان ئىللەتتۇر».②

32- باب

قورقۇنچاقلىق ۋە بېخىللىقتىن پاناھلىق تىلەش

78. عن أنس رضي الله عنه قال، كان النبي ﷺ يقول: «اللهم إني أعوذ بك من الهم والحزن، والعجز والكسل، والجبن والبخل، وضلع الدين، وغلبة الرجال». رواه البخاري ومسلم

ئەنەس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «ئى ئاللاھ! غەم - قايغۇدىن، ئاجىزلىقتىن، ھۇرۇنلۇقتىن، بېخىللىقتىن، قورقۇنچاقلىقتىن، قەرزدارلىقتىن ۋە كىشلەر ئالدىدىكى تىل قىسىنچىلىقتىن ساڭا سېغىنىپ پاناھ

① سۈرە ئال ئىمران 175- ئايەت.
② ئەھمەد ۋە ئەبۇ داۋۇد توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.

تىلەيمەن». [1]

33- باب

غازىنى جابدۇش ھەمدە غازى ۋە شەھىدنىڭ ئائىلىسىدىن ياخشى خەۋەر ئېلىش

79. عن أنس رضي الله عنه، أن النبي ﷺ لم يكن يدخل بيتا بالمدينة غير بيت أم سليم إلا على أزواجه، فقيل له، فقال: «إني أرحمها، قتل أخوها معي». رواه البخاري ومسلم

ئەنەس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: رەسۇلۇللاھ ﷺ مەدىنىدە ئۆزىنىڭ ئاياللىرى ۋە ئۇممۇ سۇلەيمنىڭ ئۆيىدىن باشقا ئۆيگە كىرمەيتتى، رەسۇلۇللاھ ﷺ دىن بۇنىڭ سەۋەبى سورالغاندا، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «مەن ئۇممۇ سۇلەيمگە ئىچ ئاغرىتىمەن، چۈنكى ئۇنىڭ قېرىندىشى مەن بىلەن بىرگە بولغان جەڭدە ئۆلتۈرۈلگەن». [2]

80. وعن زيد بن خالد رضي الله عنه: أن رسول الله ﷺ قال: «من جهز غازيا في سبيل الله فقد غزا، ومن خلف غازيا في أهله بخير فقد غزا». متفق عليه

زەيد ئىبنى خالىد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «كىمكى الله يولىدا غازات قىلغۇچىنى

[1] بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.

[2] بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.

جابدۇپ قويسا، ئۆزىمۇ غازات قىلغۇچىغا ئوخشاش ساۋابقا ئېرىشىدۇ؛ كىمكى اللە يولىدا غازات قىلغۇچىنىڭ ئائىلىسىدىن ياخشىلىق بىلەن خەۋەر ئالغان بولسا، ئۇمۇ غازات قىلغۇچىغا ئوخشاش ساۋابقا ئېرىشىدۇ». ①

81. وعن أنس رضي الله عنه: أن فتى من أسلم، قال: يا رسول الله، إني أريد الغزو وليس معي ما أتجهز، قال: «ائت فلانا فإنه قد كان تجهز فمرض» فأتاه، فقال: إن رسول الله ﷺ يقرئك السلام، ويقول: أعطني الذي تجهزت به، فقال: يا فلانة، أعطيه الذي تجهزت به، ولا تحبسي عنه شيئا، فوالله لا تحبسي منه شيئا فيبارك لك فيه. رواه مسلم

ئەنەس ئىبنى مالىك رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: ئەسلەم قەبىلىسىدىن بىر يىگىت: «ئى رەسۇلۇللاھ! مەن ئۇرۇشقا قاتنىشاي دېسەم جابدۇنغىدەك بىرەر نەرسە تاپالمىدىم» دېدى. رەسۇلۇللاھ ﷺ: «پالانى كىشىنىڭ قېشىغا بارغىن، ئۇ ئۇرۇشقا جابدۇنغان ئىدى ئەمما ئاغرىپ قاپتۇ» دېدى. ئۇ يىگىت ئۇنىڭ قېشىغا بېرىپ: «رەسۇلۇللاھ ﷺ ساڭا سالام ئېيتتى ۋە ئۇرۇشقا تەييارلىغان نەرسىلىرىڭنى ماڭا بېرىشىڭنى ئېيتتى» دېدى. ئۇ كىشى ئايالىغا: «مەن ئۇرۇشقا تەييارلىغان نەرسىلەردىن ھېچنىمىنى ئېلىپ قالماي ھەممىسىنى بۇ يىگىتكە بەرگىن! اللە بىلەن قەسەمكى، ھېچنەرسىنى ئېلىپ قالما، شۇندىلا اللە بىزگە بەرىكەت ئاتا قىلىدۇ» دېدى. ②

① بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.
② مۇسلىم توپلىغان.

82. وعن أبي أمامة رضي الله عنه، عن النبي ﷺ قال: «من لم يغز، أو يجهز غازيا، أو يخلف غازيا في أهله بخير، أصابه الله بقارعة قبل يوم القيامة». رواه أبو داود

ئەبۇ ئۇمامە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، پەيغەمبەر ﷺ مۇنداق دېگەن: «كىمكى غازات قىلمىسا ياكى غازات قىلغۇچىنى جابدۇپ قويمىسا ۋە ياكى بىرەر غازات قىلغۇچىنىڭ ئائىلىسىدىن ياخشىلىق بىلەن خەۋەر ئالمىسا، اللە تائالا ئۇنى قىيامەت كۈنىدىن بۇرۇن چوڭ بىر مۇسىبەت بىلەن ئازابلايدۇ».[1]

34- باب

مۇجاھىدلارنىڭ ئائىلىرىگە خىيانەت قىلماسلىق

83. عن بريدة رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: «حرمة نساء المجاهدين على القاعدين كحرمة أمهاتهم، وما من رجل من القاعدين يخلف رجلا من المجاهدين في أهله فيخونه فيهم، إلا وقف له يوم القيامة، فيأخذ من عمله ما شاء، فما ظنكم؟». رواه مسلم وأحمد

بۇرەيدە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «مۇجاھىدلارنىڭ ئائىلىرى جىھادقا چىقمىغانلارغا نىسبەتەن ئۆز ئانىلىرى ئۇلارغا ھارام بولغىنىدەك ھارامدۇر. ھەرقانداق بىر

[1] ئەبۇ داۋۇد ۋە ئىبنى ماجە توپلىغان، ئەلبانى «ھەسەن» دېگەم.

جىھادقا چىقمىغان كىشى، مۇجاھىدنىڭ ئورنىدا ئۇنىڭ ئائىلىسىدىن خەۋەر ئېلىش ئۈچۈن قويۇلۇپ، ئاندىن ئۇ كىشى مۇجاھىدنىڭ ئەھلىگە خىيانەت قىلغان بولسا، خىيانەت قىلغۇچى قىيامەت كۈنى مۇجاھىد ئۈچۈن تۇرغۇزۇپ بېرىلىدۇ ۋە مۇجاھىد ئۇ خائىننىڭ ياخشى ئەمەللىرىدىن خالىغانچە ئېلىۋالىدۇ. سىلەرچە خائىننىڭ ھالى نېمە بولۇپ كېتەر؟!».①

35- باب
ئالدىنقى سەپتىكى ئۇرۇشنىڭ پەزىلىتى

الله تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَأَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ﴾ «شۈبھىسىزكى، الله ئۆزىنىڭ يولىدا مۇستەھكەم بىنادەك سەپ بولۇپ جىھاد قىلغانلارنى (يەنى ئۇرۇش مەيدانىدا دۈشمەنلەرگە ئۇچراشقان چاغدا مەۋقەسىدە ساباتلىق تۇرۇپ غازات قىلغانلارنى) دوست تۇتىدۇ».②

84. عن عمران بن حصين رضى الله عنه، أن رسول الله ﷺ قال: «مقام الرجل في الصف في سبيل الله أفضل عند الله من عبادة رجل ستين سنة». رواه الطبرانى والبيهقى والحاكم

ئىمران ئىبنى ھۇسەيىن رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى،

① مۇسلىم توپلىغان.
② سۈرە سەپ 4- ئايەت.

رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «بىر كىشىنىڭ اللە يولىدىكى جىھاد سېپىدە تۇرۇشى اللە نىڭ نەزىرىدە ئاتمىش يىل ئىبادەت قىلغىنىدىن ئەۋزەلدۇر».①

بەيھەقىنىڭ يەنە بىر رىۋايىتىدە: «بىر كىشىنىڭ اللە يولىدىكى جىھاد سېپىدە بىر سائەت تۇرۇشى ئاتمىش يىللىق ئىبادەتتىن ئەۋزەلدۇر» دېيىلگەن.②

85. وعن معاذ رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله ﷺ يقول: «من قاتل في سبيل الله فواق ناقة فقد وجبت له الجنة، ومن جرح جرحا في سبيل الله، أو نكب نكبة فإنها تجيء يوم القيامة كأغزر ما كانت، لونها لون الزعفران، وريحها ريح المسك». رواه أبو داود والترمذي وقال: حديث حسن

مۇئاز ئىبنى جەبەل رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: مەن رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىغان: «كىمكى تۆگە سۈتى يىلىنىغا يىغىلغانچىلىك (قىسقا ۋاقىت) بولسىمۇ اللە يولىدا ئۇرۇش قىلسا، ئۇنىڭغا جەننەت ۋاجىب بولىدۇ. كىمكى اللە يولىدا جاراھەتلەنسە ياكى يارىلانسا، قىيامەت كۈنى ئۇنىڭ يارىسىدىن رەڭگى زەپىراننىڭ رەڭگىدە ۋە پۇرىقى ئىپاردەك خۇشپۇراق قان بۇلدۇقلاپ تۇرغان ھالدا كېلىدۇ».③

① تەبەرانى ۋە بەيھەقى توپلىغان، ھاكىم بۇخارىنىڭ ھەدىس باھالاش شەرتىگە ئۇيغۇن دېگەن.
② «صحيح الجامع» ناملىق كىتابتا نەقىل قىلىنغان.
③ ئەبۇ داۋۇد ۋە تىرمىزى توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.

86. عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: مر رجل من أصحاب رسول الله ﷺ بشعب فيه عيينة من ماء عذبة فأعجبته لطيبها، فقال: لو اعتزلت الناس، فأقمت في هذا الشعب، ولن أفعل حتى أستأذن رسول الله ﷺ، فذكر ذلك لرسول الله ﷺ، فقال: «لا تفعل، فإن مقام أحدكم في سبيل الله أفضل من صلاته في بيته سبعين عاما، ألا تحبون أن يغفر الله لكم ويدخلكم الجنة، اغزو في سبيل الله، من قاتل في سبيل الله فواق ناقة وجبت له الجنة». رواه الترمذي وقال حديث حسن

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ ساھابىلىرىدىن بىر كىشى تاتلىق سۇ ئېقىپ تۇرغان بۇلاق بار بىر جىلغىدىن ئۆتۈۋاتقاندا، بۇلاق سۈيىنىڭ سۈزۈكلۈكى ئۇ كىشىنى جەلپ قىلدى. ئۇ كىشى كۆڭلىدە: «مەن كىشىلەردىن ئايرىلىپ مۇشۇ جىلغىدا تۇرۇپ (ئىبادەت قىلسام) قانداق بولار؟! لېكىن شۇنداقتىمۇ رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ رۇخسىتىسىز ھەرگىز ئۇنداق قىلمايمەن» دەپ ئويلاپ، بۇ مەقسىتىنى رەسۇلۇللاھ ﷺ گە ئېيتتى. رەسۇلۇللاھ ﷺ: «ئۇنداق قىلمىغىن، سىلەرنىڭ بىرىڭلارنىڭ اللە يولىدا جىھاد قىلىشى، ئۆز ئۆيىدە يەتمىش يىل ناماز ئوقۇغاندىن ئەۋزەلدۇر. ئەجىبا اللە نىڭ گۇناھىڭلارنى مەغپىرەت قىلىپ، جەننەتكە كىرگۈزۈشىنى خالىمامسىلەر؟ اللە يولىدا ئۇرۇش قىلىڭلار. كىمكى تۆگە سۈتى يېلىنىغا يىغىلغانچىلىك (قىسقا ۋاقىت) بولسىمۇ اللە يولىدا ئۇرۇش قىلسا، ئۇنىڭغا جەننەت ۋاجىب

بولىدۇ» دېدى.[1]

36- باب
ئاللاھ يولىدا ھارىستا تۇرۇشنىڭ[2] پەزىلىتى

87. وعن ابن عباس رضي الله عنهما قال: سمعت رسول الله ﷺ يقول: «عينان لا تمسهما النار: عين بكت من خشية الله، وعين باتت تحرس في سبيل الله». رواه الترمذي، وقال: «حديث حسن»

ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: مەن رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىغان: «ئىككى كۆزگە دوزاخ ئوتى تەگمەيدۇ: بىرى، ئاللاھ تىن قورقۇپ يىغلىغان كۆز؛ يەنە بىرى، ئاللاھ يولىدا ھارىستا تۇرغان كۆز».[3]

88. وعن سهل بن الحنظلية رضي الله عنه، أنهم ساروا مع رسول الله ﷺ يوم حنين، فأطنبوا السير حتى كانت عشية، فحضرت الصلاة مع رسول الله ﷺ، فجاء رجل فارس فقال: يا رسول الله، إني انطلقت بين أيديكم حتى طلعت جبل كذا وكذا، فإذا أنا بهُوازن على بكرة أبيهم بظعنهم ونعمهم وشائهم اجتمعوا إلى حنين، فتبسم النبي ﷺ وقال: «تلك غنيمة المسلمين غدا إن شاء الله». ثم قال: «من يحرسنا الليلة؟» قال

---

① تىرمىزى ۋە ھاكىم توپلىغان، ئەلبانى «ھەسەن» دېگەن.
② ھارىستا تۇرۇش — ئىسلام زېمىنىنى قوغداپ قاراۋۇللۇقتا تۇرۇش.
③ تىرمىزى توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.

أنس بن أبي مرثد: أنا يا رسول الله. فقال: «فاركب» فركب فرسا له، فجاء إلى رسول الله ﷺ، فقال له رسول الله ﷺ: «استقبل هذا الشعب حتى تكون في أعلاه ولا نغرن من قبلك الليلة» فلما أصبحنا خرج رسول الله ﷺ إلى مصلاه فركع ركعتين ثم قال: «هل أحسستم فارسكم؟» قال رجل: يا رسول الله، ما أحسسناه، فثوب بالصلاة، فجعل النبي ﷺ، وهو يصلي يلتفت إلى الشعب، حتى إذا قضى صلاته قال: «أبشروا فقد جاءكم فارسكم» فجعلنا ننظر إلى خلال الشجر في الشعب، فإذا هو قد جاء، حتى وقف على رسول الله ﷺ فقال: إني انطلقت حتى كنت في أعلى هذا الشعب حيث رسول الله ﷺ، فلما أصبحت طلعت الشعبين كليهما، فنظرت فلم أر أحدا، فقال له رسول الله ﷺ: «هل نزلت الليلة؟» قال: لا إلا مصليا أو قاضيا حاجة، فقال له: «أوجبت، فلا عليك أن لا تعمل بعدها». رواه النسائي وأبو داود

سەھل ئىبنى ھەنزەلىيە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: ئۇلار ھۇنەين كۈنى رەسۇلۇللاھ ﷺ بىلەن بىرگە چىقتى. كەچ كىرىپ ھەتتا خۇپتەن ۋاقتى بولدى. ناماز ۋاقتىدا رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ قېشىغا بىر ئاتلىق كىشى كېلىپ: «ئى رەسۇلۇللاھ! مەن سىلەرنىڭ ئالدىڭلاردا پالانى تاغقا چىقتىم. مەن ئۇشتۇمتۇت ھەۋازىن قەبىلىسىنىڭ ئادەملىرى، ئۇلارنىڭ ئائىلىلىرى ۋە چارۋا - قويلىرىنى كۆردۇم، ئۇلار ھۇنەينگە يىغىلىپتۇ» دېدى. رەسۇلۇللاھ ﷺ تەبەسسۇم قىلىپ: «الله خالىسا، بۇلار ئەتە مۇسۇلمانلارنىڭ غەنىيمىتى بولىدۇ» دېدى، ئاندىن: «بۇ كېچە بىزگە

كىم ھارىستا تۇرىدۇ؟» دېدى. ئەنەس ئىبنى ئەبۇ مەرسەدىل غەنەۋى: «ئى رەسۇلۇللاھ! مەن ھارىستا تۇراي» دېدى. رەسۇلۇللاھ ﷺ: «ئۇنداقتا ئېتىڭغا مىنگىن!» دېدى. ئۇ ئېتىغا مىنىپ، رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ يېنىغا كەلدى. رەسۇلۇللاھ ﷺ ئۇنىڭغا: «بۇ ۋادىغا قاراپ مېڭىپ، ئۇنىڭ ئەڭ ئۈستىگە چىققىن، بۇ كېچە بىز سەن تۇرغان تەرەپتىن خاتىرجەم بولايلى» دېدى.

تاڭ ئاتقاندا، رەسۇلۇللاھ ﷺ ناماز ئوقۇيدىغان جايغا چىقىپ ئىككى رەكئەت ناماز ئوقۇدى ۋە: «سىلەرنىڭ چەۋەندازىڭلاردىن خەۋەر بارمۇ؟» دېدى. ئۇلار: «ئى رەسۇلۇللاھ! ھېچبىر خەۋەر يوق» دېدى. رەسۇلۇللاھ ﷺ تۇرۇپ، ناماز ئوقۇشقا باشلىدى. نامازنى ئوقۇپ سالام بەرگىچە ۋادى تەرەپكە قارايتتى. رەسۇلۇللاھ ﷺ نامىزنى تاماملاپ سالام بەرگەندىن كېيىن: «خۇشخەۋەر! چەۋەندازىڭلار قايتىپ كەلدى» دېدى. بىز ۋادىدىكى دەرەخلەر ئارىسىدىن ئۇنىڭغا قارىساق، ئۇ راستىنلا قايتىپ كەلگەندى. ئۇ رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ ئالدىغا كېلىپ: «مەن بۇ ۋادىنىڭ ئۈستىدىكى رەسۇلۇللاھ ﷺ بۇيرۇغان ئورۇنغىچە ماڭدىم. تاڭ ئاتقاندا ئىككى ۋادىنىڭ ھەر ئىككىلىسىگە چىقىپ قاراپ، بىرەر كىشىنىمۇ كۆرمىدىم» دېدى. رەسۇلۇللاھ ﷺ ئۇنىڭدىن: «كېچىدە چۈشتۈڭمۇ؟» دەپ سورىۋېدى، ئۇ: «ياق، پەقەت ناماز ئوقۇش ياكى ھاجىتىمنى ئادا قىلىش ئۈچۈن چۈشتۈم» دېدى. رەسۇلۇللاھ ﷺ: «سەن بۇ كېچىدە ھارىستا تۇرغانلىق سەۋەبلىك ئۆزۈڭگە جەننەتنى ۋاجىب قىلدىڭ. بۇنىڭدىن كېيىن ھېچبىر ئەمەل قىلمىساڭمۇ ساڭا زەرەر يوق» دېدى. [1]

[1] ئەبۇ داۋۇد ۋە نەسائى توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.

37- باب
جىھادتا ئۆز - ئارا غەمخورلۇق قىلىش ۋە قېرىنداشلىرىنىڭ مەنپەئەتىنى ئۆز مەنپەئەتىدىن ئۈستۈن بىلىش

ﷲ تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَيُؤْثِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ «ئۇلار موھتاج تۇرۇقلۇق (مۇھاجىرلارنىڭ مەنپەئەتىنى) ئۆزلىرىنىڭ (مەنپەئەتى)دىن ئەلا بىلىدۇ، ئۆز نەپسىنىڭ بېخىللىقىدىن ساقلانغانلار مەقسەتكە ئېرىشكۈچىلەردۇر».[1]

89. وعن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه قال: بينما نحن في سفر مع النبي ﷺ إذ جاء رجل على راحلة له، فجعل يصرف بصره يمينا وشمالا، فقال رسول الله ﷺ: «من كان معه فضل ظهر فليعد به على من لا ظهر له، ومن كان له فضل من زاد، فليعد به على من لا زاد له»، فذكر من أصناف المال ما ذكر حتى رأينا أنه لا حق لأحد منا في فضل. رواه مسلم

ئەبۇ سەئىد خۇدرى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: بىز رەسۇلۇللاھ ﷺ بىلەن بىللە بىر سەپەردە كېتىۋاتقىنىمىزدا، ئۇلاغقا

[1] سۈرە ھەشىر 9- ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

مىنگەن بىر ئادەم كېلىپ ئۇياق - بۇياققا قارىغىلى تۇرىۋېدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ: «كىمنىڭ ئارتۇق ئۇلىغى بولسا، ئۇنى ئۇلاغسىز كىشىگە بەرسۇن؛ كىمنىڭ ئارتۇق ئوزۇق - تۈلۈكى بولسا، ئۇنى ئوزۇق - تۈلۈكى يوق ئادەمگە بەرسۇن» دەپ شۇنداق جىق مالنىڭ تۈرلىرىنى ساناپ بەرگەنكى، ھەتتا بىز: «ھېچقايسىمىزنىڭ ئارتۇق نەرسىلىرىمىزدە ھەققىمىز يوق ئوخشايدۇ» دەپ ئويلاپ قالدۇق.[1]

90. وعن أبي موسى رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: «إن الأشعريين إذا أرملوا في الغزو، أو قل طعام عيالهم بالمدينة، جمعوا ما كان عندهم في ثوب واحد، ثم اقتسموه بينهم في إناء واحد بالسوية، فهم مني وأنا منهم». متفق عليه

ئەبۇ مۇسا ئەشئەرى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «ئەشئەرىي قەبىلىسىدىكىلەرنىڭ قاچانكى جەڭدە ئوزۇقلۇقى ئاز قالسا ياكى مەدىنىدىكى ئائىلە - بالىلىرىنىڭ ئوزۇقلۇقى ئاز قالسا، ئۇلار ئۆزلىرىدە بار نەرسىنىڭ ھەممىسىنى بىر داستىخانغا يىغىپ، ئاندىن ئۆزئارا ھەربىر قاچىغا باراۋەر تەقسىم قىلاتتى. ئۇلار مەندىن، مەن ئۇلاردىن».[2]

38- باب

الله نىڭ مۇجاھىدلارغا ياردەم بېرىدىغانلىقى ھەققىدە

---

[1] مۇسلىم توپلىغان.

[2] بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.

اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ «اللە نىڭ ئىرادىسى بىلەن ئاز جامائە كۆپ جامائە ئۈستىدىن غەلىبە قىلىدۇ. اللە چىدامىلىق كۆرسەتكۈچىلەر بىلەن بىللىدۇر».[①]

91 . عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: «ثلاثة حق على الله عونهم: المجاهد في سبيل الله، والمكاتب الذي يريد الأداء، والناكح الذي يريد العفاف». رواه الترمذي وأحمد والنسائي

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «ئۈچ تۈرلۈك كىشىگە ياردەم بېرىشنى اللە ئۆز ئۈستىگە ئالدى: 1. اللە يولىدىكى مۇجاھىد؛ 2. مەلۇم مىقدار پۇل بەدىلىگە ئازاد قىلىنماقچى بولغان قۇل؛ 3. ئىپپەتلىك بولۇش ئۈچۈن توي قىلغان كىشى».[②]

39- باب
ئۇرۇش قىلغۇچى كاپىرنى ئۆلتۈرۈشنىڭ پەزىلىتى

92. عن أبي هريرة رضي الله عنه، أن رسول الله ﷺ قال: «لا يجتمع كافر وقاتله في النار أبدا». رواه مسلم وأبو داود

---

① سۈرە بەقەرە 249- ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
② ئەھمەد ۋە تىرمىزى توپلىغان، ئەلبانى «ھەسەن» دېگەن.

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «كاپىر بىلەن ئۇنى ئۆلتۈرگۈچى دوزاختا مەڭگۈ جەملەنمەيدۇ».①

40- باب

غەنىيمەتكە خىيانەت قىلىشتىن ئاگاھلاندۇرۇش

الله تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ «كىمكى غەنىيمەتكە خىيانەت قىلىدىكەن، قىيامەت كۈنى ئۇ خىيانەت قىلغان نەرسىسى بىلەن (يەنى خىيانەت قىلغان نەرسىسى گەجگىسىگە ئارتىلغان ھالدا) كېلىدۇ».②

93. عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما قال: كان على ثقل النبي ﷺ رجل يقال له كركرة، فمات، فقال رسول الله ﷺ: «هو في النار». فذهبوا ينظرون إليه، فوجدوا عباءة قد غلها. رواه البخاري

ئابدۇللاھ ئىبنى ئەمر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇما مۇنداق دەيدۇ: رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ غەنىيمەتكە قارايدىغان كەركەرە ئىسىملىك بىر كىشى بار ئىدى. ئۇ كىشى ۋاپات تاپقاندا، رەسۇلۇللاھ ﷺ: «ئۇ دوزاختا» دېدى. شۇنىڭ بىلەن، ساھابىلەر ئۇ كىشىنىڭ قېشىغا بېرىپ، ئۇنىڭ

① مۇسلىم توپلىغان.
② سۈرە ئال ئىمران 161- ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

غەنىيمەتتىن بىر تونغا خىيانەت قىلغانلىقىنى كۆردى. ①

94. وعن ابن عباس رضي الله عنهما قال: حدثني عمر بن الخطاب، قال: لما كان يوم خيبر، أقبل نفر من صحابة النبي ﷺ ، فقالوا: فلان شهيد، فلان شهيد، حتى مروا على رجل، فقالوا: فلان شهيد، فقال رسول الله ﷺ: «كلا، إني رأيته في النار في بردة غلها أو عباءة» ثم قال رسول الله ﷺ: «يا ابن الخطاب، اذهب فناد في الناس، أنه لا يدخل الجنة إلا المؤمنون»، قال: فخرجت فناديت: ألا إنه لا يدخل الجنة إلا المؤمنون». رواه مسلم

ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇما مۇنداق دەيدۇ: ئۆمەر ئىبنى خەتتاب ماڭا مۇنداق سۆزلەپ بەرگەن: «خەيبەر غازىتى بولغان كۈنى، بىر تۈركۈم ساھابىلەر رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ قېشىغا كېلىپ: ‹پالانى - پوكۈنى شەھىد بولدى› دېيىشىپ، ھەتتا يەنە بىر كىشىنىمۇ تىلغا ئېلىپ: ‹پالانىمۇ شەھىد بولدى› دېگەندە، رەسۇلۇللاھ ﷺ: ‹ئۇنداق ئەمەس، مەن ئۇنىڭ غەنىيمەتتىن بىر تون ياكى بىر كىيىمگە خىيانەت قىلغانلىقى ئۈچۈن دوزاختا تۇرغانلىقىنى كۆردۈم› دېدى. ئاندىن: ‹ئى خەتتابنىڭ ئوغلى! بېرىپ كىشىلەرگە: "جەننەتكە مۇئمىنلاردىن باشقىلار كىرمەيدۇ" دەپ ئېلان قىلغىن› دېدى. مەن چىقىپ: ‹جەننەتكە مۇئمىنلاردىن باشقىلار كىرمەيدۇ› دەپ ئېلان قىلدىم». ②

---

① بۇخارى توپلىغان.
② مۇسلىم توپلىغان.

95. عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قام فينا رسول الله ﷺ ذات يوم، فذكر الغلول، فعظمه وعظم أمره، ثم قال: «لا ألفين أحدكم يجيء يوم القيامة على رقبته بعير له رغاء، يقول: يا رسول الله، أغثني، فأقول: لا أملك لك شيئا، قد أبلغتك، لا ألفين أحدكم يجيء يوم القيامة على رقبته فرس له حمحمة، فيقول: يا رسول الله، أغثني، فأقول: لا أملك لك شيئا، قد أبلغتك، لا ألفين أحدكم يجيء يوم القيامة على رقبته شاة لها ثغاء، يقول: يا رسول الله، أغثني، فأقول: لا أملك لك شيئا، قد أبلغتك، لا ألفين أحدكم يجيء يوم القيامة على رقبته نفس لها صياح، فيقول: يا رسول الله، أغثني، فأقول: لا أملك لك شيئا، قد أبلغتك، لا ألفين أحدكم يجيء يوم القيامة على رقبته رقاع تخفق، فيقول: يا رسول الله، أغثني، فأقول: لا أملك لك شيئا، قد أبلغتك، لا ألفين أحدكم يجيء يوم القيامة على رقبته صامت، فيقول: يا رسول الله، أغثني، فأقول: لا أملك لك شيئا، قد أبلغتك». رواه البخاري ومسلم

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: بىر كۈنى رەسۇلۇللاھ ﷺ غەنىيمەتكە خىيانەت قىلىشنىڭ ئېغىر گۇناھ ئىكەنلىكىنى ۋە ئاقىۋىتىنىڭ ئىنتايىن ئېچىنىشلىق بولىدىغانلىقىنى تىلغا ئېلىپ مۇنداق دېدى: «مەن سىلەرنىڭ بىرىڭلارنى قىيامەت كۈنىدە گەدىنىگە بوقۇراپ تۇرغان تۆگە ئارتىلغان ھالەتتە ئۇچرىتىپ قالماي. ئۇ ماڭا: ‹ئى رەسۇلۇللاھ! ماڭا ياردەم قىلغىن› دەيدۇ. مەن ئۇنىڭغا: ‹بۈگۈن

ساڭا ھېچقانداق ياردەم قىلالمايمەن، ساڭا ئاللىبۇرۇن يەتكۈزگەن ئىدىم» دەيمەن.

مەن سىلەرنىڭ بىرىڭلارنى قىيامەت كۈنىدە گەدىنىگە كىشنەپ تۇرغان ئات ئارتىلغان ھالەتتە ئۇچرىتىپ قالماي. ئۇ ماڭا: «ئى رەسۇلۇللاھ! ماڭا ياردەم قىلغىن» دەيدۇ. مەن ئۇنىڭغا: «بۇگۈن ساڭا ھېچقانداق ياردەم قىلالمايمەن، ساڭا ئاللىبۇرۇن يەتكۈزگەن ئىدىم» دەيمەن.

مەن سىلەرنىڭ بىرىڭلارنى قىيامەت كۈنىدە گەدىنىگە مەرەپ تۇرغان قوي ئارتىلغان ھالەتتە ئۇچرىتىپ قالماي. ئۇ ماڭا: «ئى رەسۇلۇللاھ! ماڭا ياردەم قىلغىن» دەيدۇ. مەن ئۇنىڭغا: «بۇگۈن ساڭا ھېچقانداق ياردەم قىلالمايمەن، ساڭا ئاللىبۇرۇن يەتكۈزگەن ئىدىم» دەيمەن.

مەن سىلەرنىڭ بىرىڭلارنى قىيامەت كۈنىدە گەدىنىگە لەپىلدەپ تۇرغان كىيىملەر ئارتىلغان ھالەتتە ئۇچرىتىپ قالماي. ئۇ ماڭا: «ئى رەسۇلۇللاھ! ماڭا ياردەم قىلغىن» دەيدۇ. مەن ئۇنىڭغا: «بۇگۈن ساڭا ھېچقانداق ياردەم قىلالمايمەن، ساڭا ئاللىبۇرۇن يەتكۈزگەن ئىدىم» دەيمەن.

مەن سىلەرنىڭ بىرىڭلارنى قىيامەت كۈنىدە گەدىنىگە ئالتۇن - كۈمۈش ئارتىلغان ھالەتتە ئۇچرىتىپ قالماي. ئۇ ماڭا: «ئى رەسۇلۇللاھ! ماڭا ياردەم قىلغىن» دەيدۇ. مەن ئۇنىڭغا: «بۇگۈن ساڭا ھېچقانداق

ياردەم قىلالمايمەن، ساڭا ئاللىبۇرۇن يەتكۈزگەن ئىدىم> دەيمەن».[1]

96. وعن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قام عبد رسول الله ﷺ يحل رحله، فرمي بسهم، فكان فيه حتفه، فقلنا: هنيئا له الشهادة يا رسول الله، قال رسول الله ﷺ: «كلا والذي نفس محمد بيده، إن الشملة لتلتهب عليه نارا أخذها من الغنائم يوم خيبر لم تصبها المقاسم»، قال: ففزع الناس، فجاء رجل بشراك أو شراكين فقال: يا رسول الله، أصبت يوم خيبر، فقال رسول الله ﷺ: «شراك من نار أو شراكان من نار». رواه البخاري ومسلم

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ بىر خىزمەتكارى رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ يۈك - تاقىلىرىنى چۈشۈرۈۋاتاتتى، توساتتىن ئۇنىڭغا بىر ئوق تېگىپ ئۆلۈپ قالدى. بىز: «ئى رەسۇلۇللاھ! ئۇنىڭ شەھىدلىككە مۇبارەك بولسۇن!» دېسەك، رەسۇلۇللاھ ﷺ: «ياق، مۇھەممەدنىڭ جېنى ئىلكىدە بولغان زات بىلەن قەسەمكى، ئۇ خەيبەر غازىتىنىڭ غەنىيمەتلىرى تەقسىم قىلىنىشتىن بۇرۇن تىقىۋالغان بىر تون ئۇنى لاۋۇلداپ كۆيدۈرۈۋاتىدۇ» دېدى. كىشىلەر بۇ گەپنى ئاڭلاپ قورقۇپ كېتىشتى. شۇنىڭ بىلەن، بىر كىشى بىر تال (ياكى ئىككى تال) بوغقۇچنى ئەكىلىپ: «ئى رەسۇلۇللاھ! مەن بۇنى خەيبەر غازىتى كۈنى ئېلىۋالغان ئىدىم» دېۋىدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ: «بىر تال (ياكى ئىككى تال)

[1] بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.

بوغقۇچمۇ جەھەننەم ئوتىدىندۇر» دېدى.[1]

41- باب

مۇسۇلمانلارنىڭ ماللىرىنى ساقلاش ھەمدە قورال - ياراغ ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش ئامانەتلەرنى قايتۇرۇشنىڭ مۇجاھىدلارغا ۋاجىب ئىكەنلىكى ھەققىدە

اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَى أَهْلِهَا﴾ «شۈبھىسىزكى، اللە سىلەرنى ئامانەتلەرنى ئىگىسىگە قايتۇرۇشقا بۇيرۇيدۇ».[2]

اللە تائالا يەنە مۇنداق دەيدۇ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمَانَاتِكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ «ئى مۇئمىنلەر! اللە قا، پەيغەمبەرگە خىيانەت قىلماڭلار، سىلەرگە قويۇلغان ئامانەتلەرگە بىلىپ تۇرۇپ خىيانەت قىلماڭلار».[3]

97. وعن أبي هريرة رضي الله عنه: أن رسول الله ﷺ قال: «آية المنافق ثلاث: إذا حدث كذب، وإذا وعد أخلف، وإذا اؤتمن خان». متفق عليه

---

① بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.
② سۈرە نىسا 58- ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
③ سۈرە ئەنفال 27- ئايەت.

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «مۇناپىقلىقنىڭ ئالامىتى ئۈچ خىل بولىدۇ: 1. سۆزلىسە يالغان سۆزلەيدۇ؛ 2. ۋەدە قىلسا خىلاپلىق قىلىدۇ؛ 3. ئامانەت قويۇلسا خىيانەت قىلىدۇ».①

98. وعن خولة الأنصارية رضي الله عنها قالت: سمعت رسول الله ﷺ يقول: «إن رجالا يتخوضون في مال الله بغير حق، فلهم النار يوم القيامة». رواه البخاري

خەۋلە ئەنسارىيە رەزىيەللاھۇ ئەنها مۇنداق دەيدۇ: مەن رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىغان: «الله بەرگەن ماللىرىنى ئورۇنسىز يەرگە ئىشلىتىدىغانلار قىيامەت كۈنى دوزاخقا كىرىدۇ».②

99. عن أبي حميد الساعدي رضي الله عنه قال: استعمل رسول الله ﷺ رجلا من الأزد على صدقات بني سليم، يدعى: ابن الأتبية، فلما جاء حاسبه، قال: هذا مالكم، وهذا هدية، فقال رسول الله ﷺ: «فهلا جلست في بيت أبيك وأمك حتى تأتيك هديتك إن كنت صادقا»، ثم خطبنا، فحمد الله، وأثنى عليه، ثم قال: «أما بعد، فإني أستعمل الرجل منكم على العمل مما ولاني الله، فيأتي فيقول: هذا مالكم، وهذا هدية

① بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.
② بۇخارى توپلىغان.

أهديت لي، أفلا جلس في بيت أبيه وأمه حتى تأتيه هديته إن كان صادقا، والله لا يأخذ أحد منكم منها شيئا بغير حقه، إلا لقي الله تعالى يحمله يوم القيامة، فلأعرفن أحدا منكم لقي الله يحمل بعيرا له رغاء، أو بقرة لها خوار، أو شاة تيعر»، ثم رفع يديه حتى رئي بياض إبطيه، ثم قال: «اللهم، هل بلغت؟». بصر عيني، وسمع أذني. رواه مسلم

ئەبۇ ھۇمەيد سائىدى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: رەسۇلۇللاھ ﷺ ئەزدى قەبىلىسىدىن ئىبنى لۇتبىيە دېگەن بىر كىشىنى بەنى سۇلەيمنىڭ زاكاتلىرىنى يىغىشقا ئەۋەتتى. ئۇ قايتىپ كەلگەندە رەسۇلۇللاھ ﷺ گە ھېساب بېرىپ: «ماۋۇ يىغىلغان زاكات سىلەرنىڭ، بۇ ماڭا قىلىنغان ھەدىيە» دېدى. رەسۇلۇللاھ ﷺ: «ئەگەر شۇ سۆزۈڭ راست بولسا، قېنى سەن ئاتا - ئاناڭنىڭ ئۆيىدە ئولتۇرۇپ باققىن، ساڭا ھەدىيە كېلەمدىكىن ؟!» دېدى. ئاندىن رەسۇلۇللاھ ﷺ بىزگە نەسىھەت قىلدى. رەسۇلۇللاھ ﷺ اللە قا ھەمدۇ - سانا ئېيتقاندىن كېيىن مۇنداق دېدى: «مەقسەتكە كەلسەك، اللە مېنى ئىگە قىلغان ئىشلاردىن بىرەر ئىشقا سىلەردىن بىرەرىڭلارنى مەسئۇل قىلسام، ئۇ كېلىپ: <ماۋۇ يىغىلغان زاكات سىلەرنىڭ، بۇ ماڭا قىلىنغان ھەدىيە> دەيدۇ. ئەگەر ئۇنىڭ شۇ سۆزى راست بولسا، قېنى ئۇ ئاتا - ئانىسىنىڭ ئۆيىدە ئولتۇرۇپ باقسۇن، ئۇنىڭغا ھەدىيە كېلەمدىكىن ؟! اللە بىلەن قەسەمكى، كىمكى ھەققى بولمىغان نەرسىنى ناھەق ئېلىۋالسا، قىيامەت كۈنى ئۇ نەرسىنى گەدىنىدە كۆتۈرگەن ھالەتتە اللە قا ئۇچرىشىدۇ. ئەلۋەتتە مەن سىلەردىن بىر كىشىنىڭ بوقۇراپ تۇرغان تۆگە، مۆرەپ تۇرغان كالا ۋە مەرەپ تۇرغان

قوي گەدىنىگە ئارتىلغان ھالەتتە الله قا ئۇچرىشىدىغانلىقنى بىلمەن».
ئاندىن رەسۇلۇللاھ ﷺ قولتۇقىنىڭ ئاقلىقى كۆرۈنۈپ قالغۇدەك دەرىجىدە قولىنى كۆتۈرۈپ: «ئى الله! يەتكۈزدىممۇ؟» دېدى. ئەبۇ ھۇمەيد مۇنداق دېدى: «مەن مۇشۇ ئىككى كۆزۈم بىلەن كۆردۈم ۋە ئىككى قۇلىقىم بىلەن ئاڭلىدىم».[1]

42- باب
جىھاد ئۈچۈن بالا تەلەپ قىلىش

100. عن أبي هريرة رضي الله عنه، عن رسول الله ﷺ قال: «قال سليمان بن داود عليهما السلام: لأطوفن الليلة على مائة امرأة — أو تسع وتسعين كلهن — يأتي بفارس يجاهد في سبيل الله، فقال له صاحبه: إن شاء الله، فلم يقل إن شاء الله، فلم يحمل منهن إلا امرأة واحدة، جاءت بشق رجل، والذي نفس محمد بيده، لو قال: إن شاء الله، لجاهدوا في سبيل الله فرسانا أجمعون». رواه البخاري ومسلم واللفظ للبخاري

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «سۇلايمان ئىبنى داۋۇد ئەلەيھىماسسالام مۇنداق دېدى: ‹مەن بۈگۈن كېچە يۈز (ياكى توقسان توققۇز) ئايالىمنىڭ ھەممىسىنى ئايلىنىپ يۈرۈپ بىرگە بولىمەن. شۇنىڭ بىلەن ئۇلارنىڭ

[1] مۇسلىم توپلىغان.

ھەربىرى اﷲ يولىدا جىھاد قىلىدىغان بىردىن چەۋەنداز تۇغىدۇ>. پەرىشتە ئۇنىڭغا: <اﷲ خالىسا دېگىن> دېۋىدى ئەمما سۇلايمان ئەلەيھىسسالام ئۇنداق دېمىدى. شۇنىڭ بىلەن بىر ئايالدىن باشقىسى ھامىلدار بولمىدى، ھامىلدار بولغان ئايالمۇ پالەچ بالا تۇغدى. مۇھەممەدنىڭ جېنى ئىلكىدە بولغان زات بىلەن قەسەمكى، ئەگەر سۇلايمان ئەلەيھىسسالام <اﷲ خالىسا> دېگەن بولسا، ئاياللىرىنىڭ ھەممىسى اﷲ يولىدا جىھاد قىلىدىغان بىردىن چەۋەنداز تۇغقان بولاتتى».[1]

43- باب
ئالدىنقى قاتاردىكى ئاۋانگارتلاردىن بولۇش ۋە دۈشمەنلەرنى كۆزىتىشنىڭ پەزىلىتى

101. عن جابر رضي الله عنه قال: قال النبي ﷺ: «من يأتيني بخبر القوم يوم الأحزاب؟» قال الزبير: أنا، ثم قال: «من يأتيني بخبر القوم؟»، قال الزبير: أنا، فقال النبي ﷺ: «إن لكل نبي حواريا وحواري الزبير». روا البخاري ومسلم واللفظ للبخاري

جابىر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، پەيغەمبەر ﷺ ئەھزاب كۈنى: «كىم ماڭا دۈشمەننىڭ ئەھۋالىدىن مەلۇمات ئېلىپ كېلىدۇ؟» دەپ سورىۋېدى، زۇبەير ئىبنى ئەۋۋام رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ: «مەن» دېدى. پەيغەمبەر ﷺ يەنە: «كىم ماڭا دۈشمەننىڭ ئەھۋالىدىن

[1] بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.

مەلۇمات ئېلىپ كېلىدۇ؟» دەپ سورىۋېدى، زۇبەير ئىبنى ئەۋۋام رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ يەنە: «مەن» دېدى. شۇنىڭ بىلەن رەسۇلۇللاھ ﷺ: «ھەربىر پەيغەمبەرنىڭ خاس ياردەمچىسى بار، مېنىڭ خاس ياردەمچىم زۇبەيردۇر» دېدى.①

44- باب
جەڭدە ئالداش ۋە ئىشنىڭ ئەسلىنى يوشۇرۇش ھەققىدە

102. عن كعب بن مالك رضي الله عنه قال: لم يكن رسول الله ﷺ يريد غزوة إلا ورى بغيرها. رواه البخاري ومسلم

كەئب ئىبنى مالىك رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: «رەسۇلۇللاھ ﷺ قاچانىكى بىرەر يەرگە ئۇرۇش قىلماقچى بولسا، باشقا بىر ئۇرۇشنى ئېلان قىلىپ قويۇپ، ئەسلى ئۇرۇشنى مەخپىي تۇتاتتى».②

103. وعن جابر بن عبد الله رضي الله عنهما، أن النبي ﷺ قال: «الحرب خدعة». متفق عليه

جابىر ئىبنى ئابدۇللاھ رەزىيەللاھۇ ئەنھۇمادىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «جەڭ ھىيلىدۇر».③

① بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.
② بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.
③ بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.

45- باب

جىھاد مەيداندا خىزمەت قىلىشنىڭ پەزىلىتى

104. عن أنس رضي الله عنه قال: كنا مع النبي ﷺ، أكثرنا ظلا الذي يستظل بكسائه، وأما الذين صاموا فلم يعملوا شيئا، وأما الذين أفطروا فبعثوا الركاب وامتهنوا وعالجوا، فقال النبي ﷺ: «ذهب المفطرون اليوم بالأجر». رواه البخاري ومسلم، واللفظ للبخاري

ئەنەس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: بىز پەيغەمبەر ﷺ بىلەن بىرگە (سەپەردە) ئىدۇق. (ھاۋا قاتتىق ئىسسىق كۈنلەرنىڭ بىرىدە) بىزنىڭ ئىچىمىزدىكى ئۇرغۇن كىشىلەر كىيىملىرىنى سايىۋەن قىلىپ سايىدايتتى. روزا تۇتقانلار ھېچ ئىش قىلمىدى. روزا تۇتمىغانلار بولسا تۆگىلەرنى ھەيدەپ ئاپاردى، خىزمەت قىلدى ۋە تاماق ئەتتى. پەيغەمبەر ﷺ: «بۈگۈن ئەجرنى روزا تۇتمىغانلار ئېلىپ كەتتى» دېدى.[1]

105. وعن جابر بن عبد الله رضي الله عنه قال: كان رسول الله ﷺ يتخلف في المسير، فيزجي الضعيف ويردف، ويدعو لهم. رواه أبو داود

جابىر ئىبنى ئابدۇللاھ رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: رەسۇلۇللاھ ﷺ سەپەردە كارۋاننىڭ كەينىدە مېڭىپ ئاجىزلارنى ئالدىغا

[1] بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.

ئۆتكۈزۈپ قوياتتى، ئۇلاغقا مىندۇرۇۋالاتتى ۋە ئۇلارغا دۇئا قىلاتتى. ①

46- باب
مۇسىبەتلەنگەن قوشۇننىڭ ئەجرى

106. عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما قال: قال رسول الله ﷺ: «ما من غازية، أو سرية تغزو، فتغنم وتسلم، إلا كانوا قد تعجلوا ثلثي أجورهم، وما من غازية أو سرية تخفق وتصاب إلا تم لهم أجورهم». رواه مسلم

ئابدۇللاھ ئىبنى ئەمر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇمادىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «قانداق بىر غازاتچى قوشۇن غازات قىلىپ غەنىيمەت ئېلىپ سالامەت قايتىدىكەن، ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ ئەجرىنىڭ ئۈچتىن ئىككى قىسمىنى ئېلىپ بولغان بولىدۇ. قانداق بىر غازاتچى قوشۇن غازات قىلىپ، غەنىيمەت ئالماستىن مۇسىبەتكە ئۇچرايدىكەن، تولۇق ئەجرگە ئېرىشىدۇ».②

47- باب
غازاتتىن قايتىشنىڭ ئەجرى

107. عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما، عن النبي ﷺ قال:

① ئەبۇ داۋۇد توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.
② مۇسلىم توپلىغان.

«قفلة كغزوة». رواه أبو داود

ئابدۇللاھ ئىبنى ئەمر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇمادىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «غازاتتىن قايتقانغىمۇ غازات قىلغانىنىڭ ئەجرى بېرىلىدۇ».[1]

48- باب

جىھادتا روزا تۇتۇشنىڭ پەزىلىتى

108. عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه قال: سمعت النبي ﷺ يقول: «من صام يوما في سبيل الله، بعد الله وجهه عن النار سبعين خريفا». متفق عليه

ئەبۇ سەئىد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: مەن رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىغان: «كىمكى الله يولىدا بىر كۈن روزا تۇتسا، الله ئۇنىڭ يۈزىنى دوزاختىن يەتمىش يىللىق يىراق قىلىدۇ».[2]

109. وعن أبي أمامة رضي الله عنه، عن النبي ﷺ قال: «من صام يوما في سبيل الله جعل الله بينه وبين النار خندقا كما بين السماء والأرض». رواه الترمذي

ئەبۇ ئۇمامە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، پەيغەمبەر

---

① ئەبۇ داۋۇد توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.
② بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.

ﷺ مۇنداق دېگەن: «كىمكى الله يولىدا بىر كۈن روزا تۇتسا، الله ئۇنىڭ بىلەن دوزاخ ئوتتۇرىسىدا كەڭلىكى ئاسمان - زېمىندەك كېلىدىغان بىر بوشلۇقنى قىلىدۇ».[1]

49- باب

ئەترەت ۋە قوشۇننىڭ ياخشىسى ھەققىدە

110. وعن ابن عباس رضي الله عنهما، عن النبي ﷺ قال: «خير الصحابة أربعة، وخير السرايا أربعمائة، وخير الجيوش أربعة آلاف، ولن يغلب اثنا عشر ألفا من قلة». رواه أحمد وأبو داود والترمذي

ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇمادىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «ھەمراھنىڭ تۆت بولغىنى ياخشى، ئەترەتلەرنىڭ ياخشىسى 400 كىشىلىك بولغىنى، چوڭ قوشۇننىڭ ياخشىسى 4000 كىشىلىك بولغىنىدۇر. 12 مىڭ كىشىلىك قوشۇن ھەرگىزمۇ ساننىڭ ئازلىقىدىن مەغلۇپ بولمايدۇ».[2]

50- باب

الله يولىدا ھىجرەت قىلىشنىڭ پەزىلىتى

111. عن عبد الله السعدي رضي الله عنه قال: قال النبي ﷺ:

---

[1] تىرمىزى توپلىغان، ئەلبانى «ھەسەن» دېگەن.

[2] ئەھمەد ۋە ئەبۇ داۋۇد توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.

«لا تنقطع الهجرة ما قوتل الكفار». رواه أحمد والنسائي

ئابدۇللاھ ئىبنى سەئدى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «كاپىرلار بىلەن بولغان ئۇرۇش مەۋجۇتلا بولىدىكەن ھىجرەت ئۈزۈلۈپ قالمايدۇ».[1]

112. وعن سبرة بن أبي فاكه رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله ﷺ يقول: «إن الشيطان قعد لابن آدم بأطرقه، فقعد له بطريق الإسلام، فقال: تسلم وتذر دينك ودين آبائك وآباء أبيك، فعصاه فأسلم، ثم قعد له بطريق الهجرة، فقال: تهاجر وتدع أرضك وسماءك، وإنما مثل المهاجر كمثل الفرس في الطول، فعصاه فهاجر، ثم قعد له بطريق الجهاد، فقال: تجاهد فهو جهد النفس والمال، فتقاتل فتقتل، فتنكح المرأة، ويقسم المال، فعصاه فجاهد»، فقال رسول الله ﷺ: «فمن فعل ذلك كان حقا على الله عز وجل أن يدخله الجنة، ومن قتل كان حقا على الله عز وجل أن يدخله الجنة، وإن غرق كان حقا على الله أن يدخله الجنة، أو وقصته دابته كان حقا على الله أن يدخله الجنة». رواه النسائي وابن حبان في صحيحه

سەبۇرە ئىبنى ئەبۇ فاكىھە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: مەن رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىغان: «ھەقىقەتەن شەيتان ئادەم بالىسىنىڭ يوللىرىدا ئولتۇرۇپ (ۋەسۋەسە قىلىدۇ). شەيتان

[1] ئەھمەد ۋە نەسائى توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.

ئادەم بالىسىنىڭ مۇسۇلمان بولۇش يولىدا ئولتۇرۇپ: ‹سەن ئۆزۈڭنىڭ ۋە ئاتا - بوۋىلىرىڭنىڭ دىنىنى تاشلاپ مۇسۇلمان بولامسەن؟› دەيدۇ. ئۇ كىشى شەيتاننىڭ سۆزىگە قۇلاق سالماي مۇسۇلمان بولىدۇ. شەيتان ئادەم بالىسىنىڭ ھىجرەت يولىدا ئولتۇرۇپ: ‹سەن ئۆز ۋەتىنىڭنى ۋە يۇرتۇڭنى تاشلاپ ھىجرەت قىلامسەن؟ مۇھاجىرنىڭ مىسالى خۇددى باغلاقتىكى ئاتقا ئوخشايدۇ (يەنى باغلاقتىكى ئات بىر يەرگە باغلىنىپ قالغىنىدەك، مۇھاجىرنىڭ قەلب رىشتىسىمۇ ئۆز ئانا ۋەتىنىگە باغلانغان بولىدۇ)› دەيدۇ. ئۇ كىشى شەيتاننىڭ سۆزىگە قۇلاق سالماي ھىجرەت قىلىدۇ. ئاندىن شەيتان ئادەم بالىسىنىڭ جىھاد يولىدا ئولتۇرۇپ: ‹سەن جىھاد قىلامسەن؟ جىھاد دېگەن جان ۋە مالنى سەرپ قىلىشتۇر. ئۇرۇش قىلساڭ ئۆلتۈرۈلىسەن، ئاندىن ئايالىڭ باشقا ئەرگە نىكاھلىنىدۇ ۋە ماللىرىڭ باشقىلارغا تەقسىم قىلىنىدۇ› دەيدۇ. ئۇ كىشى شەيتاننىڭ سۆزىگە قۇلاق سالماي جىھاد قىلىدۇ». ئاندىن رەسۇلۇللاھ ﷺ يەنە مۇنداق دېدى: «كىمكى شۇنداق قىلسا، ئۇنى جەننەتكە كىرگۈزۈش الله سۇبھانەھۇ ۋە تائالانىڭ ئۈستىدىكى ھەق بولىدۇ؛ كىمكى جەڭدە شەھىد قىلىنسا، ئۇنى جەننەتكە كىرگۈزۈش الله سۇبھانەھۇ ۋە تائالانىڭ ئۈستىدىكى ھەق بولىدۇ؛ ئەگەر ئۇ سۇدا غەرق بولۇپ كەتسىمۇ، ئۇنى جەننەتكە كىرگۈزۈش الله سۇبھانەھۇ ۋە تائالانىڭ ئۈستىدىكى ھەق بولىدۇ؛ ئەگەر ئۇ ئۇلىغىدىن يىقىلىپ چۈشۈپ ئۆلۈپ كەتسىمۇ، ئۇنى جەننەتكە كىرگۈزۈش الله سۇبھانەھۇ ۋە تائالانىڭ ئۈستىدىكى ھەق بولىدۇ».[1]

[1] نەسائى ۋە ئىبنى ھىببان توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.

51- باب

جىھادقا چىقىشنى ئارزۇ قىلغان ئۆزرە ئىگىلىرىنىڭ ئەجرى

اللّٰه تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۞ وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يُنْفِقُونَ﴾ «ئاجىزلار (يەنى ياشانغان بوۋايلار)، كېسەللەر، (جىھادقا چىقىشقا) خىراجەت تاپالمىغانلار اللّٰه قا ۋە اللّٰه نىڭ پەيغەمبىرىگە سادىق بولسىلا، جىھادقا چىقمىسا گۇناھ بولمايدۇ، ياخشى ئىش قىلغۇچىلارنى ئەيىبلەشكە يول يوقتۇر، اللّٰه مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ناھايىتى مېھرىباندۇر [91]. يەنە مۇنداق كىشىلەرنىمۇ ئەيىبلەشكە يول يوقتۇركى، ئۇلار (جىھادقا چىقىش ئۈچۈن) سەندىن ئۇلاغ سوراپ كەلگەندە، (ئۇلارغا سەن) <مېنىڭ سىلەرنى تەمىنلەيدىغان ئۇلاغلىرىم يوق> دېدىڭ؟ ئۇلار (جىھادقا چىقىشقا) سەرپ قىلىدىغان نەرسە تاپالمىغانلىقلىرى ئۈچۈن غەمكىن، كۆزلىرىدىن ياش تۆككەن ھالدا قايتىشتى [92]». ①

① سۈرە تەۋبە 91-، 92- ئايەتلەر.

113. عن جابر رضي الله عنه قال: كنا مع النبي ﷺ في غزاة، فقال: «إن بالمدينة لرجالا ما سرتم مسيرا، ولا قطعتم واديا، إلا كانوا معكم حبسهم المرض». وفي رواية: «حبسهم العذر». وفي رواية: «إلا شركوكم في الأجر» رواه البخاري من رواية أنس، ورواه مسلم من رواية جابر واللفظ له.

جابىر ئىبنى ئابدۇللاھ رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: بىز رەسۇلۇللاھ ﷺ بىلەن بىرگە غازاتقا چىققان ئىدۇق. رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېدى: «مەدىنىدە كېسەل سەۋەبىدىن قېلىپ قالغان نۇرغۇن كىشىلەر بار. سىلەر قەيەرگە ماڭساڭلار ۋە ھەرقانداق جىلغىدىن كېسىپ ئۆتسەڭلار، ئۇلار خۇددى سىلەر بىلەن بىللە بولغاندەك ھېسابلىنىدۇ».[1]

بىر رىۋايەتتە: «ئۇلار ئۆزرە سەۋەبلىك چىقالمىدى» دېيىلگەن.

يەنە بىر رىۋايەتتە: «ئۇلار ئەجىردە سىلەر بىلەن ئوخشاش» دېيىلگەن.

52- باب
جىھادنىڭ ئۈزۈلۈپ قالمايدىغانلىقى ھەققىدە

114. عن جابر بن عبد الله رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله ﷺ يقول: «لا تزال طائفة من أمتي يقاتلون على الحق ظاهرين إلى

[1] بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.

يوم القيامة». رواه مسلم

جابىر ئىبنى ئابدۇللاھ رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: مەن رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىغان: «ئۈممىتىمدىن بىر تائىپە كىشىلەر تاكى قىيامەتكىچە ھەق ئۈستىدە غالىب بولغان ھالەتتە ئۇرۇش قىلىپ تۇرىدۇ».①

115. عن جابر بن سمرة رضي الله عنه، عن النبي ﷺ أنه قال: «لن يبرح هذا الدين قائما، يقاتل عليه عصابة من المسلمين، حتى تقوم الساعة». رواه مسلم

جابىر ئىبنى سەمۇرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «بۇ دىنىنىڭ ئۈستىدە مۇسۇلمانلاردىن بولغان بىر جامائەت تاكى قىيامەتكىچە جىھاد قىلىشنى داۋاملاشتۇرىدۇ».②

116. وعن عقبة بن عامر رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله ﷺ يقول: «لا تزال عصابة من أمتي يقاتلون على أمر الله، قاهرين لعدوهم، لا يضرهم من خالفهم، حتى تأتيهم الساعة وهم على ذلك». رواه مسلم

ئۇقبە ئىبنى ئامىر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: مەن

① مۇسلىم توپلىغان.
② مۇسلىم توپلىغان.

رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىغان: «ئۈممىتىمدىن بىر جامائەت اللە نىڭ ئەمرىنى بەرپا قىلىپ، ئۆز دۈشمەنلىرىگە غەزەپ قىلغان ھالەتتە ئۇرۇش قىلىپ تۇرىدۇ. ئۇلارغا قارشى چىققۇچىلار زىيان سالالمايدۇ. ئۇلار تاكى قىيامەتكىچە شۇ خىل ھالەتتە داۋاملىشىدۇ».①

53- باب

ئۈممەتنىڭ ساياھىتى جىھادتۇر

117. عن أبي أمامة رضي الله عنه: أن رجلا قال: يا رسول الله، ائذن لي في السياحة! فقال النبي ﷺ: «إن سياحة أمتي الجهاد في سبيل الله عز وجل». رواه أبو داود

ئەبۇ ئۇمامە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: بىر كىشى: «ئى رەسۇلۇللاھ! مېنىڭ ساياھەت قىلىشىمغا رۇخسەت قىلغىن» دېۋىدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېدى: «ئۈممىتىمنىڭ ساياھىتى اللە تائالانىڭ يولىدا جىھاد قىلىشتۇر».②

54- باب

جىھادتا دۇئا قىلىش ھەققىدە

اللە تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي

① مۇسلىم توپلىغان.
② ئەبۇ داۋۇد توپلىغان، ئەلبانى «ھەسەن» دېگەن.

مُمِدُّكُمْ بِأَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُرْدِفِينَ﴾ «ئۆز ۋاقتىدا (دۇئا قىلىپ) پەرۋەردىگارىڭلاردىن ياردەم تىلىدىڭلار، اﷲ: ‹سىلەرگە ئارقىمۇ - ئارقا (چۈشىدىغان) مىڭ پەرىشتە بىلەن ياردەم بېرىمەن› دەپ دۇئايىڭلارنى ئىجابەت قىلدى».①

اﷲ تائالا يەنە مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾ «ئۇلار جالۇت ۋە ئۇنىڭ ئەسكەرلىرى بىلەن ئۇچراشقان چاغدا: ‹پەرۋەردىگارىمىز! قەلبىمىزنى چىداملىقلىق بىلەن تولدۇرغىن، قەدەملىرىمىزنى (ئۇرۇش مەيدانىدا) ساباتلىق قىلغىن، كاپىر قەۋمگە قارشى بىزگە ياردەم بەرگىن› دېدى».②

اﷲ تائالا يەنە مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَكَأَيِّنْ مِنْ نَبِيٍّ قَاتَلَ مَعَهُ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ ۝ وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ۝﴾ «نۇرغۇن پەيغەمبەرلەر بىلەن كۆپلىگەن خۇداگۇي ئۆلىمالار بىرلىكتە جەڭ قىلدى. ئۇلار اﷲ يولىدا يەتكەن كۈلپەتلەردىن روھسىزلانمىدى، بوشاشمىدى، باش ئەگمىدى، اﷲ ئۆزىنىڭ يولىدا دۇچ كەلگەن قىيىنچىلىقلارغا چىداشلىق بەرگۈچىلەرنى دوست تۇتىدۇ [146]. ئۇلارنىڭ سۆزى پەقەت:

---

① سۈرە ئەنفال 9- ئايەت.

② سۈرە بەقەرە 250- ئايەت.

<پەرۋەردىگارىمىز! گۇناھلىرىمىزنى، ئىشىمىزدا چەكتىن ئاشقانلىقىمىزنى مەغپىرەت قىلغىن، قەدەملىرىمىزنى (جەڭ مەيدانىدا) مۇستەھكەم قىلغىن ۋە كاپىر قەۋمگە قارشى بىزگە ياردەم بەرگىن> دېگەندىن باشقا بولمىدى [147]». ①

118. وعن عبد الله بن أبي أوفى رضي الله عنهما: أن رسول الله ﷺ في بعض أيامه التي لقي فيها العدو انتظر حتى مالت الشمس، ثم قام في الناس فقال: «أيها الناس، لا تتمنوا لقاء العدو، واسألوا الله العافية، فإذا لقيتموهم فاصبروا؛ واعلموا أن الجنة تحت ظلال السيوف» ثم قال: «اللهم منزل الكتاب، ومجري السحاب، وهازم الأحزاب، أهزمهم وانصرنا عليهم». متفق عليه

ئابدۇللاھ ئىبنى ئەبۇ ئەۋفا رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: پەيغەمبەر ﷺ دۈشمەنلەر بىلەن ئۇرۇش قىلغان كۈنلەرنىڭ بىرىدە، دۈشمەننى تاكى كۈن قايرىلغۇچە كۈتتى. ئاندىن ئورنىدىن تۇرۇپ مۇنداق دېدى: «ئى ئىنسانلار! دۈشمەنلەر بىلەن ئۇچرىشىشنى ئارزۇ قىلماڭلار، ئاللاھتىن خاتىرجەملىكنى سوراڭلار. ئەگەر دۈشمەن بىلەن ئۇچراشساڭلار چىداملىق بولۇڭلار. بىلىڭلاركى، جەننەت قىلىچلارنىڭ سايىسى ئاستىدا» دېدى. ئاندىن مۇنداق دېدى: «ئى كىتابنى نازىل قىلغۇچى، بۇلۇتلارنى ماڭدۇرغۇچى، قوشۇنلارنى ھالاك قىلغۇچى ئاللاھ! ئۇلارنى ھالاك قىلغىن،

① سۈرە ئال ئىمران 146-، 147- ئايەتلەر.

ئۇلارغا قارشى بىزگە ياردەم بەرگىن». ①

119. وعن سهل بن سعد رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: «ثنتان لا تردان، أو قلما تردان: الدعاء عند النداء وعند البأس حين يلحم بعضهم بعضا». رواه أبو داود

سەھل ئىبنى سەئىد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىندۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «رەت قىلىنمايدىغان ياكى كەمدىن - كەم رەت قىلىنىدىغان ئىككى خىل دۇئا بار. بىرى، ئەزان ۋاقتىدا قىلىنغان دۇئا؛ يەنە بىرى، دۈشمەن بىلەن قاتتىق ئۇرۇشۇۋاتقان ۋاقىتتا قىلىنغان دۇئا». ②

120. وعن أنس رضي الله عنه قال: كان رسول الله ﷺ إذا غزا، قال: «اللهم أنت عضدي ونصيري، بك أحول، وبك أصول، وبك أقاتل». رواه أبو داود والترمذي

ئەنەس ئىبنى مالىك رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: رەسۇلۇللاھ ﷺ جەڭ قىلىۋاتقان ۋاقىتتا مۇنداق دۇئا قىلاتتى: «ئى اللە! سەن مېنىڭ ياردەمچىمسەن ۋە مەدەتكارىمسەن. سېنىڭ ياردىمىڭ بىلەن دۈشمەنلىنىڭ پىلانىنى بۇزىمەن، سېنىڭ ياردىمىڭ بىلەن كۈچ - قۇۋۋەت تاپىمەن ۋە سېنىڭ ياردىمىڭ بىلەن ئۇرۇش قىلىمەن». ③

① بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.
② ئەبۇ داۋۇد توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.
③ ئەبۇ داۋۇد ۋە تىرمىزى توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.

121. وعن أبي موسى رضي الله عنه: أن النبي ﷺ كان إذا خاف قوما، قال: «اللهم إنا نجعلك في نحورهم، ونعوذ بك من شرورهم». رواه أبو داود

ئەبۇ مۇسا رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: رەسۇلۇللاھ ﷺ بىرەر دۈشمەندىن خەۋپسىرىسە مۇنداق دۇئا قىلاتتى: «ئى الله! ئۇلارنىڭ ھالاكىتىنى ساڭا تاپشۇرىمىز ۋە ئۇلارنىڭ يامانلىقىدىن ساڭا سىغىنىپ پاناھ تىلەيمىز».[1]

55- باب
ئۇرۇش قىلغۇچى كاپىرلارنى سۈيىقەست بىلەن ئۆلتۈرۈش ھەققىدە

122. عن عبد الله بن أنيس رضي الله عنه قال: بعثني رسول الله ﷺ، إلى خالد بن سفيان الهذلي، وكان نحو عرنة وعرفات، فقال: «اذهب فاقتله»، قال: فرأيته وحضرت صلاة العصر، فقلت: إني أخاف أن يكون بيني وبينه ما إن أؤخر الصلاة، فانطلقت أمشي وأنا أصلي أومئ إيماء، نحوه، فلما دنوت منه، قال لي: من أنت؟ قلت: رجل من العرب بلغني أنك تجمع لهذا الرجل، فجئتك في ذاك، قال: إني لفي ذاك، فمشيت معه ساعة حتى إذا أمكنني علوته بسيفي حتى برد. رواه أبو

[1] ئەھمەد ۋە ئەبۇ داۋۇد توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.

داود

ئابدۇللاھ ئىبنى ئۇنەيس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: پەيغەمبەر ﷺ مېنى ئۇرەنە ۋە ئەرافات تەرەپتە ياشايدىغان خالىد ئىبنى سۇفيان ھۇزەلىنى ئۆلتۈرۈشكە ئەۋەتكەنىدى. قارىسام ئەسىر نامىزىنىڭ ۋاقتى كىرىپ قاپتۇ. كۆڭلۈمدە: «ئەگەر ئۇنىڭ بىلەن تۇتۇشۇپ قالسام نامازنى ۋاقتىدا ئوقۇيالماي قېلىشىم مۇمكىن» دەپ ئويلاپ، نامازنى يولدا ماڭغاچ ئىشارەت بىلەن ئوقۇدۇم. ئۇنىڭغا يېقىنلاشقاندا، ئۇ ماڭا: «سەن كىم؟» دېدى. مەن: «مەن ئەرەبلەردىن بىرىمەن، سېنىڭ بۇ كىشى (يەنى رەسۇلۇللاھ ﷺ) بىلەن ئۇرۇشۇش ئۈچۈن ئادەم توپلاۋاتقىنىڭنى ئاڭلاپ كەلدىم» دېدىم. ئۇ: «ھەئە، شۇنداق قىلىۋاتقان» دېدى. مەن پۇرسەت تاپقۇچە ئۇنىڭ بىلەن بىرەر سائەتچە ماڭدىم، ئاخىرى ئۇنى ئۆلتۈرۈشكە پۇرسەت چىقتى - دە، ئۇنى قىلىچىم بىلەن چېپىپ ئۆلتۈرۈۋەتتىم.[1]

123. وعن البراء رضي الله عنه قال: بعث رسول الله ﷺ إلى أبي رافع اليهودي رجالا من الأنصار، فأمر عليهم عبد الله بن عتيك، وكان أبو رافع يؤذي رسول الله ﷺ ويعين عليه، وكان في حصن له بأرض الحجاز، فلما دنوا منه، وقد غربت الشمس، وراح الناس بسرحهم، فقال عبد الله لأصحابه: اجلسوا مكانكم، فإني منطلق، ومتلطف للبواب، لعلي أن أدخل، فأقبل حتى دنا من الباب، ثم تقنع بثوبه كأنه يقضي حاجة، وقد دخل الناس، فهتف به البواب، يا عبد الله: إن كنت تريد

[1] ئەبۇ داۋۇد توپلىغان.

أن تدخل فادخل، فإني أريد أن أغلق الباب، فدخلت فكمنت، فلما دخل الناس أغلق الباب، ثم علق الأغاليق على وتد، قال: فقمت إلى الأقاليد فأخذتها، ففتحت الباب، وكان أبو رافع يسمر عنده، وكان في علالي له، فلما ذهب عنه أهل سمره صعدت إليه، فجعلت كلما فتحت بابا أغلقت علي من داخل، قلت: إن القوم نذروا بي لم يخلصوا إلي حتى أقتله، فانتهيت إليه، فإذا هو في بيت مظلم وسط عياله، لا أدري أين هو من البيت، فقلت: يا أبا رافع، قال: من هذا؟ فأهويت نحو الصوت فأضربه ضربة بالسيف وأنا دهش، فما أغنيت شيئا، وصاح، فخرجت من البيت، فأمكث غير بعيد، ثم دخلت إليه، فقلت: ما هذا الصوت يا أبا رافع؟ فقال: لأمك الويل، إن رجلا في البيت ضربني قبل بالسيف، قال: فأضربه ضربة أثخنته ولم أقتله، ثم وضعت ظبة السيف في بطنه حتى أخذ في ظهره، فعرفت أني قتلته، فجعلت أفتح الأبواب بابا بابا، حتى انتهيت إلى درجة له، فوضعت رجلي، وأنا أرى أني قد انتهيت إلى الأرض، فوقعت في ليلة مقمرة، فانكسرت ساقي فعصبتها بعمامة، ثم انطلقت حتى جلست على الباب، فقلت: لا أخرج الليلة حتى أعلم: أقتلته؟ فلما صاح الديك قام الناعي على السور، فقال: أنعى أبا رافع تاجر أهل الحجاز، فانطلقت إلى أصحابي، فقلت: النجاء، فقد قتل الله أبا رافع، فانتهيت إلى النبي ﷺ فحدثته، فقال: «ابسط رجلك» فبسطت

رجلي فمسحها، فكأنها لم أشتكها قط. رواه البخاري

بەرائ رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: رەسۇلۇللاھ ﷺ ئابدۇللاھ ئىبنى ئەتىيك باشچىلىقىدىكى بىر نەچچە ئەنسارىنى يەھۇدىي ئەبۇ رافىئنى ئۆلتۈرۈشكە ئەۋەتتى. ئەبۇ رافىئ رەسۇلۇللاھ ﷺ گە كۆپ ئەزىيەت بېرىپ، دۈشمەنلىرىگە ياردەم قىلاتتى.

ئەبۇ رافىئ ھىجاز زېمىنىدىكى بىر قورغاندا تۇراتتى. كۈن ئولتۇرۇپ، كىشىلەر چارۋىلىرىنى ھەيدەپ قايتىۋاتقان چاغدا، ئۇلار قورغانغا يېقىنلاشتى. ئابدۇللاھ ئىبنى ئەتىيك ئۆزىنىڭ ھەمراھلىرىغا: «مۇشۇ يەردە تۇرۇپ تۇرۇڭلار، مەن دەرۋازىۋەننىڭ يېنىغا بېرىپ سىلىق گەپ قىلىپ ئىچىگە كىرىۋېلىشىم مۇمكىن» دېدى ۋە مېڭىپ دەرۋازىغا يېقىنلاشقان ۋاقىتتا، ھاجەت قىلىۋاتقاندەك بولۇۋېلىپ كىيىمىگە چۆمكىنىۋالدى. كىشىلەر دەرۋازىدىن كىرىپ كېتىپ باراتتى. دەرۋازىۋەن ئۇنىڭغا: «ئى الله نىڭ بەندىسى! كىرمەكچى بولساڭ تېزرەك كىرىۋال، دەرۋازىنى تاقايمەن» دەپ توۋلىدى.

ئابدۇللاھ ئىبنى ئەتىيك رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: «مەن ئىچىگە كىرىپ يۇشۇرۇنۇۋالدىم. كىشىلەر كىرىپ بولغاندا دەرۋازىۋەن دەرۋازىنى تاقاپ، ئاچقۇچلارنى قوزۇققا ئېسىپ قويدى. مەن بېرىپ ئاچقۇچلارنى ئېلىپ ئىشىكلەرنى ئاچتىم. ئەبۇ رافىئ ئۈستۈنكى قەۋەتتىكى ئۆيدە بولۇپ، دوستلىرى بىلەن پاراڭلىشىپ ئولتۇراتتى. ئەبۇ رافىئنىڭ قېشىدىكىلەر چىقىپ كەتكەندىن كېيىن، مەن ئۇنىڭ ياتاق ئۆيىگە قاراپ ماڭدىم. قايسىبىر ئىشىكنى ئاچسام، ئۇنى ئىچى تەرەپتىن

تاقاپ قويدۇم. چۈنكى كۆڭلۈمدە: ‹ئەگەر باشقىلار سېزىپ قالغان تەقدىردىمۇ، ئۇنى ئۆلتۈرۈپ بولغۇچە مېنىڭ قېشىمغا كېلەلمەيدۇ› دەپ ئويلىدىم.

ئاندىن ئەبۇ رافىئ بار ئۆيگە يېتىپ باردىم ئەمما ئۇ قاراڭغۇ ئۆيدە بالا - چاقىلىرىمۇ بولغاچقا، ئۇنىڭ قەيەردە ئىكەنلىكىنى بىلەلمەي: ‹ئى ئەبۇ رافىئ!› دېدىم، ئۇ: ‹كىم؟› دېۋىدى، مەن ھاياجانلىنىپ ئاۋاز چىققان تەرەپكە قىلىچ ئۇردۇم لېكىن ئۆلتۈرەلمىدىم. ئۇ ۋارقىراشقا باشلىدى. مەن ئۇنىڭ ھۇجرىسىدىن چىقىپ كېتىپ، بىر ئاز تۇرۇپ يەنە كىردىم ۋە (ئاۋازىمنى ئۆزگەرتىپ): ‹ئى ئەبۇ رافىئ! بايىقى ۋارقىرىغان نېمە ئاۋاز؟› دېدىم. ئۇ: ‹ۋۇي ئۆلگۈر! ئۆيدە ئادەم بار ئىكەن، باياتىن ماڭا قىلىچ ئۇردى› دېدى. مەن ئۇنىڭغا يەنە بىر قىلىچ ئۇرۇپ ئېغىر يارىلاندۇردۇم ئەمما ئۆلتۈرەلمىدىم. شۇنىڭ بىلەن، قىلىچنىڭ ئۇچىنى قورسىقىغا تىقىپ، دۈمبىسىدىن چىقىرىۋەتتىم. شۇندىلا ئۇنىڭ ئۆلگەنلىكىنى جەزملەشتۈرۈپ كەينىمگە قايتتىم ۋە ئىشىكلەرنى بىر - بىرلەپ ئېچىپ چىقىپ پەلەمپەيدىن چۈشۈۋاتقاندا، يەرگە دەسسىدىمغۇ دەپ ئويلاپ پۇتۇمنى شۇنداق قويۇشۇمغا پەسكە يىقىلىپ چۈشتۈم ۋە پۇتۇم سۇنۇپ كەتتى. ئاي نۇردا پۇتۇمنى سەللەم بىلەن تېڭىپ، دەرۋازا تۈۋىگە بېرىپ ئولتۇردۇم ۋە ئۆزۈمگە: ‹ئۇنىڭ ئۆلگەن ياكى ئۆلمىگەنلىكىنى بىلمىگۈچە قورغاندىن چىقىپ كەتمەيمەن› دەپ نىيەت قىلدىم.

تاڭ سۈزۈلگەندە، بىر جاكارچى سېپىلغا چىقىپ: ‹ھىجاز ئەھلىنىڭ سودىگىرى ئەبۇ رافىئنىڭ ئۆلگەنلىكىنى جاكارلايمەن!› دەپ

تۇۋلىدى. مەن ھەمراھلىرىمنىڭ قېشىغا بېرىپ: <تېز بولۇڭلار! ﷲ ئەبۇ رافىئنىڭ جېنىنى ئالدى> دېدىم. ئاندىن بىز رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ قېشىغا قايتتۇق ۋە ئىشنىڭ جەريانىنى رەسۇلۇللاھ ﷺ گە سۆزلەپ بەردىم. رەسۇلۇللاھ ﷺ: <پۇتۇڭنى سۇنغىن!> دېدى، مەن پۇتۇمنى سۇندۇم. رەسۇلۇللاھ ﷺ پۇتۇمنى سىلاپ قويۇۋېدى، پۇتۇم خۇددى ھېچنىمە بولمىغاندەكلا ساقىيىپ كەتتى».[1]

56- باب

ﷲ يولىدا پۇل - مال سەرپ قىلىشنىڭ پەزىلىتى

ﷲ تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنْبُلَةٍ مِائَةُ حَبَّةٍ وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ «ﷲ نىڭ يولىدا پۇل - مېلىنى سەرپ قىلغانلارنىڭ (سەرپ قىلغان نەرسىسى يەرگە تېرىلىپ) يەتتە باشاق چىقارغان، ھەر باشقىدا 100 دان تۇتقان بىر دانغا ئوخشايدۇ[2]. ﷲ خالىغان بەندىسىگە ھەسسىلەپ ساۋاب بېرىدۇ. ﷲ نىڭ مەرھەمىتى (چەكلىك ئەمەس) كەڭدۇر (ﷲ مال سەرپ قىلغۇچىنىڭ نىيىتىنى بىلگۈچىدۇر)».[3]

124. وعن أبي أمامة رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ:

---

① بۇخارى توپلىغان.

② بۇ، ﷲ ئۇچۇن سەرپ قىلىنغان پۇل-مالنىڭ ساۋابىنىڭ ھەسسىلەپ كۆپ بولىدىغانلىقىغا مىسال.

③ سۈرە بەقەرە 261- ئايەت.

«أفضل الصدقات ظل فسطاط في سبيل الله ومنيحة خادم في سبيل الله، أو طروقة فحل في سبيل الله». رواه الترمذي

ئەبۇ ئۇمامە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «سەدىقىلەرنىڭ ئەڭ ئەۋزىلى بولسا، اللّٰه يولىدا تىككەن چېدىرنىڭ سايىسى، اللّٰه يولىدىكى مۇجاھىدقا قىلغان خىزمەت ياكى قورامىغا يەتكەن بىر تۆگىنى اللّٰه يولىدا سەرپ قىلىشتۇر».[1]

125. وعن أبي مسعود رضي الله عنه قال: جاء رجل إلى النبي ﷺ بناقة مخطومة، فقال: هذه في سبيل الله، فقال رسول الله ﷺ: «لك بها يوم القيامة سبعمائة ناقة كلها مخطومة». رواه مسلم

ئەبۇ مەسئۇد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: بىر كىشى رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ قېشىغا چۇلۇك سېلىنغان بىر تۆگىنى ئېلىپ كېلىپ: «بۇنى اللّٰه يولىغا ئاتىدىم» دېۋىدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ ئۇنىڭغا: «بۇ بىر تۆگىنىڭ بەدىلىگە قىيامەت كۈنى ساڭا چۇلۇك سېلىنغان 700 تۆگە بېرىلىدۇ» دېدى.[2]

126. عن خريم بن فاتك رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: «من أنفق نفقة في سبيل الله كتبت له بسبع مائة ضعف». رواه الترمذي

خۇرەيم بىن فاتىك رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «كىمكى اللّٰه يولىدا پۇل - مال سەرپ

[1] تىرمىزى توپلىغان، ئەلبانى «ھەسەن» دېگەن.
[2] مۇسلىم توپلىغان.

قىلسا، ئۇنىڭغا 700 ھەسسە ساۋاب يېزىلىدۇ».①

57- باب

جىھادقا قىزىقتۇرۇشنىڭ پەزىلىتى

اﷲ تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسَكَ وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَكُفَّ بَأْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنْكِيلًا﴾ «(ئى مۇھەممەد!) اﷲ نىڭ يولىدا جىھاد قىلغىن (يەنى ئۆزۈڭ يالغۇز بولساڭمۇ جىھاد قىلغىن، ساڭا غەلىبە ۋەدە قىلىنغان. مۇناپىقلارنىڭ جىھادتىن قېلىپ قالغانلىقىغا ئەھمىيەت بېرىپ كەتمە.) سەن پەقەت ئۆزۈڭگىلا جاۋابكارسەن، مۇئمىنلەرنى (جىھادقا) قىزىقتۇرغىن، اﷲ نىڭ كاپىرلار كۈچىنى توسىدىغانلىقىمۇ ھەقىقەتتۇر، اﷲ نىڭ كۈچى ئەڭ زوردۇر. اﷲ نىڭ جازاسى ئەڭ قاتتىقتۇر».②

اﷲ تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ﴾ «ئى پەيغەمبەر! مۇئمىنلەرنى (مۇشرىكلار بىلەن) ئۇرۇش قىلىشقا رىغبەتلەندۈرگىن، ئەگەر سىلەردە چىداملىق يىگىرمە ئادەم بولىدىغان بولسا، (دۈشمەندىن) 200 نى يېڭەلەيدۇ؛ ئەگەر سىلەردە (چىداملىق) 100 ئادەم بولىدىغان بولسا،

① تىرمىزى ۋە نەسائى توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.
② سۈرە نىسا 84- ئايەت.

كاپىرلاردىن 1000 نى يېڭەلەيدۇ. چۈنكى ئۇلار (جاھىل) قەۋم بولۇپ، (الله نىڭ ھېكمىتىنى) چۈشەنمەيدۇ».①

127. عن أبي مسعود الأنصاري رضي الله عنه قال: جاء رجل إلى النبي ﷺ، فقال: إني أبدع بي فاحملني، فقال: «ما عندي»، فقال رجل: يا رسول الله، أنا أدله على من يحمله، فقال رسول الله ﷺ: «من دل على خير فله مثل أجر فاعله». رواه مسلم

ئەبۇ مەسئۇد ئەنسارى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: بىر كىشى رەسۇلۇللاھ ﷺ نىڭ قېشىغا كېلىپ: «مەن بەك ھېرىپ كەتتىم، مېنى ئۇلاغقا مىندۈرۈپ قويغان بولساڭ» دېدى، پەيغەمبەر ﷺ: «مېنىڭ قېشىمدا ئۇلاغ يوق» دېدى. يەنە بىر كىشى: «ئى رەسۇلۇللاھ! مەن ئۇنى ئۇلاغقا مىندۈرۈپ قويىدىغان كىشىنىڭ قېشىغا باشلاپ باراي» دېدى، رەسۇلۇللاھ ﷺ: «كىمكى بىر كىشىنى ياخشىلىققا باشلاپ قويسا، ياخشىلىققا باشلاپ قويغۇچىغا ياخشىلىقنى قىلغۇچىنىڭ ساۋابىغا ئوخشاش ساۋاب بولىدۇ» دېدى.②

128. وعن أنس رضي الله عنه، أن النبي ﷺ قال: «جاهدوا المشركين بأموالكم وأنفسكم وألسنتكم». رواه أبو داود بإسناد صحيح

ئەنەس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «مۇشرىكلارغا قارشى ماللىرىڭلار، جانلىرىڭلار ۋە تىللىرىڭلار بىلەن جىھاد قىلىڭلار».③

① سۈرە ئەنفال 65- ئايەت.
② مۇسلىم توپلىغان.
③ ئەھمەد ۋە ئەبۇ داۋۇد توپلىغان، ئەلبانى «سەھىھ» دېگەن.

58- باب

ئىمامنىڭ ئۆز ئەمىرلىرىگە ۋە مۇجاھىدلارغا اللّٰه قا تەقۋالىق قىلىشقا ۋەسىيەت قىلىشى ھەققىدە

129. عن بريدة رضي الله عنه قال: كان رسول الله ﷺ إذا أمر أميرا على جيش، أو سرية، أوصاه في خاصته بتقوى الله، ومن معه من المسلمين خيرا، ثم قال: «اغزوا باسم الله في سبيل الله، قاتلوا من كفر بالله، اغزوا ولا تغلوا، ولا تغدروا، ولا تمثلوا، ولا تقتلوا وليدا». أخرجه مسلم

بۇرەيدە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: رەسۇلۇللاھ ﷺ قاچانىكى بىرەر قوشۇن ياكى ئەترەتكە ئەمىر تەيىنلىسە، ئۇنىڭ تەقۋادار بولۇشىنى ۋە قوماندانلىقى ئاستىدىكى مۇسۇلمانلارغا ياخشى مۇئامىلە قىلىشىنى تەۋسىيە قىلاتتى. ئاندىن مۇنداق دەيتتى: «اللّٰه يولىدا اللّٰه نىڭ نامى بىلەن غازات قىلىڭلار، اللّٰه قا كاپىر بولغانلارغا قارشى ئۇرۇش قىلىڭلار، غازات قىلىڭلار، چەكتىن ئاشۇرۇۋەتمەڭلار، خىيانەت قىلماڭلار، جەسەتلەرنىڭ ئەزالىرىنى كەسمەڭلار، كىچىك بالىلارنى ئۆلتۈرمەڭلار».[1]

59- باب

ئاتنىڭ جىھادتىكى پەزىلىتى

[1] مۇسلىم توپلىغان.

130. وعن عروة البارقي رضي الله عنه: أن النبي ﷺ قال: «الخيل معقود في نواصيها الخير إلى يوم القيامة». متفق عليه

ئۇرۋە بارىقى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «ئاتنىڭ كۆكۈلا چېچىغا قىيامەت كۈنىگىچە ياخشىلىق پۈتۈلگەندۇر».[1]

131. وعن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: «من احتبس فرسا في سبيل الله، إيمانا بالله، وتصديقا بوعده، فإن شبعه، وريه وروثه، وبوله في ميزانه يوم القيامة». رواه البخاري

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، رەسۇلۇللاھ ﷺ مۇنداق دېگەن: «كىمكى اللە قا ئىمان ئېيتقان ۋە ئۇنىڭ ۋەدىسىگە ئىشەنگەن ھالدا اللە يولىغا (يەنى جىھادقا) ئاتاپ ئات باقسا، ئۇ ئاتنىڭ يەپ - ئىچكىنى، تېزەكلىگىنى ۋە سىيگەنلىرىدىن تارتىپ قىيامەت كۈنى ئۇ كىشىنىڭ ياخشىلىق تارازىسىغا سېلىپ تارتىلىدۇ».[2]

وصلى الله على نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين!

[1] بۇخارى ۋە مۇسلىم توپلىغان.
[2] بۇخارى توپلىغان.